

4. Ordre du jour

Den ofgeännerten Ordre du jour, sou wéi d'Präsidentekonferenz e virschléit, ass lech zougestallt ginn. Ass d'Chamber mat dësem ofgeännerten Ordre du jour averstanen?

(Assentiment)

Dann ass et esou decidéiert.

5. 7606 - Projet de loi portant introduction d'une série de mesures concernant les personnes physiques dans le cadre de la lutte contre la pandémie Covid-19 et modifiant la loi modifiée du 11 avril 1983 portant réglementation de la mise sur le marché et de la publicité des médicaments

Mir fänken d'Sitzung vun haut de Moie mam Projet de loi 7606 iwwert d'Afféierung an d'Verlängerung vun enger Rei Mesuren am Kader vun der Covidpandemie un. D'Riedezäit ass nom Modell 2 festgeluecht. Et hu sech schonn ageschriwwen: den Här Claude Wiseler, den Här Gilles Baum, d'Madamm Josée Lorsché, den Här Roy Reding, den Här Sven Clement an den Här Jeff Engelen. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Mars Di Bartolomeo.

Här Di Bartolomeo, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de la Santé et des Sports

► **M. Mars Di Bartolomeo** (LSAP), *rapporteur*.- Merci, Här President. Kollegeinnen a Kollegen, léif Matbiergerinnen a Matbierger, merci dem President fir d'éischt fir déi exzellent Aledung.

Normalerweis wären haut d'Virfeiere vun Nationalfeierdag um Programm. Déi fannen dëst Joer net statt oder just a symbolescher Form. Och d'Feierlechkeete vun eise Nationalfeierdag hu missen ofgesot ginn. An de Virus huet an deene leschte Méint eist soziaalt, ekonomesch a berufflecht Liewen op d'Kopp gestallt. An trotzdeem gëtt et haut Grond, sech e bëssen ze freeën, net mat Freedefeier oder mat Halligalli, mat grouse Manifestatiounen, mee mat Famill a Frënn.

De Krisenzoustand leeft de 24. Juni op Mëtternuecht aus. An haut solle mer déi Gesetzer diskutéieren, déi eisen Ausstieg aus dem Krisenzoustand an den Astig a méi Normalitéit solle begleeden.

Déi Gesetzer brauche mer, well och wann de Krisenzoustand ausleeft de Virus nach ëmmer do ass. Dat gesäit een, wann een iwwert d'Grenz kuckt. Et gesäit een et och bei deene schwankenden Ustiechungszuelen a virun allem, wann ee kuckt, wou déi Zuele vun Ustiechungen hierkommen.

Niewebäi bemierkt, hätte mer haut fir d'éischt sollen iwwert de Projet 7605 diskutéieren, mat deem de Krisenzoustand abrogéiert gi wär, oder d'Gesetz iwwert de Krisenzoustand abrogéiert gi wär. Mee well den État de crise souwiso iwwermuer ausleeft, also op de Punkt vun deene maximalen dräi Méint, war dee Projet net méi onerlässlech oder souguer noutwendeg an d'Regierung huet en zu Recht zrëckgezunn.

Här President, viru bal genee dräi Méint, et war den 21. Mäerz, stoung ech als Rapporteur vum Gesetzesprojet 7534 mat zidderege Knée virun lech, fir de Krisenzoustand, dee vun der Regierung e puer Deeg virdrun ausgeruff gi war, ëm maximal dräi Méint ze verlängeren. Et war dat dat wäitreechendst Gesetz, dat mir zënter dem Zweete Weltkrich hei an der Chamber an Applikatioun vum Artikel 32 (4) vun eiser Verfassung mat enger Zweedréttelmajoritéit hu misse stëmmen, well säit Woche bei eis an an der Welt dee Virus - deem säin Numm een net méi kann héieren oder scho bal net méi kann héieren, well en engem laang nogelaf ass, a mer sinn amgaang, en ofzehänken - vill Leit krank an dout gemaach huet an et kee Medikament, keen Impfstoff géint deen onsiichtbaren a winzegen, mee brutale Krankheetserreger gëtt.

De Covid-19 ass verantwortlech fir déi schliëmmst weltwäit Gesondheetskris säit der Spuenescher Gripp vun 1919. Am Krisenzoustand krut d'Regierung duerfir d'Vollmacht, fir do schnell ze reglementéieren, wou an normalen Zäite Gesetzer noutwendeg sinn, déi, egal wéi schnell mer sinn, méi Zäit brauchen. A gleeft mer, an der leschter Zäit ware mer schnell, mee net esou schnell, wéi mer am Ufank jiddefalls vun der Kris hätte misse sinn.

D'Suitté kennt Dir. An ech hu se am schrëftleche Rapport am Detail opgezechent. Lëtzebuerg huet am Ralenté, jo, deelweis mat enger Vollbremsung funktionéiert, wann ee vun deene Secteuren ofgesäit, déi mat formidabe-

lem Asaz derfir gesuergt hunn, dass alles gemaach gouf, wat méiglech war, fir eis Gesondheet ze erhalen oder erëmzekréien, fir eis Versuergung mat deem, wat wichteg war, ze sécheren, bref, déi noutwendeg Servicer ofzesécheren.

Hinnen all - ob Mataarbechter aus dem Gesondheetssektor oder déi Leit, déi eis mat Liewensmëttel versuergt hunn, Uerdnungskräften, Hëllefsservicer, déi Beschäftegt aus Ekonomie, Schoul, Hygienedéngschter, Administratiounen, Gemengen, Staat, Benevoller - eise Respekt, eis Unerkennung an Dankbarkeet.

A Kolleginnen a Kollegen, si hu vill geklappt kritt. Ech mengen, dat wär och haut en Ulass, wou mir dat selwecht kéinte maachen, wann Der wëllt.

(Applaudissements)

Mir dierfen hinnen dat no der Kris net vergiesen. An no deem verdéngten Applaus och hei am Haus mussen mer Fakte schafen. An deenen dräi Méint ass vill geschitt an et huet richteg wéigedoen, éischstens, well ganz vill Leit schlëmm krank goufen oder gestuerwe sinn, awer zweetens och, well d'Land als solches mat senger Leit gelidden huet duerch Krankheet, Deelzäitaarbecht, Schléissung, Existenzen, déi um Spill stinn. Haut kann a muss ee soen, datt mer richteg gehandelt hu virun dräi Méint, a glécklecherweis zu deem richtegen Zäitpunkt.

Duerch déi resolutt Moossnamen, déi um politeschen Niveau decidéiert goufen, duerch déi beispilllos Solidaritéit an den Zesummenhalt, duerch dee Kraaftakt, dee mer gemeinsam gepackt hunn, gesi mer Licht am Tunnel, mee mir sinn nach net um Enn vum Tunnel. An Ofwieseneit vun engem Géigemëttel ware mir selwer mat eise Verstand - jiddefalls bal all - déi beschte Waff géint deen heimtückesche Virus.

Säit e puer Woche gesäit et aus, wéi wa mer dee Krankmécher am Grëff hätten: D'Zuel vun den Infektiounen ass niddreg, d'Zuel vun den Doudesfäll ass stabil bei null ..., loosse mer Holz upaken! Eise solidaresche Gesondheetsystem ass erëm am normale Regimm an d'Regierung huet an deene leschte Woche munches erëm opgemaach: de Bau, d'Schoulen, d'Commercen, d'Spillplazen, d'Restauranten, d'Caféen, an ech hale mat der Opzielung op, well ganz vill Saachen erëm, mat méi oder manner Oplagen, versteet sech um selwen funktionéieren. A mir hunn zesumme Moossname getraff, fir deene vun der Kris am schliëmmste Getraffenen ënnert d'Aerm ze gräifen.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, d'Chamber huet zwar der Regierung déi Spezialpouvoir ginn, mee sech ni ausgeklinkt, am Contraire. D'Jalonen hate mer scho mat eiser gemeinsamer Motioun vum 21. Mäerz gesat, wou mer d'Regierung opgefuerdert haten, sech am Wocherhythmus mat eis ze konzertéieren an eis schnellstméiglech iwwer all Ännerung an Evolutiounen ze informéieren, déi nächst Schrëtt mat eis duerchzediskutéieren an ze preparéieren.

D'Regierung huet sech doru gehalen an ass mindestens eng Keier d'Woch mat eise Bureau an der Präsidentekonferenz zesumme-komm, insgesamt 18-mol an deenen dräi Méint. Sou vill Kontakt zwëschent Parlament a Regierung hunn ech an deene 35 Joer, wou ech dobäi sinn, net erlieft. Ech mengen, dat war wichteg, richteg, nützlich, noutwendeg.

D'Chamber ass mat grousser logistescher Opwand - de President huet zu Recht dorop higewisen - voll operationell bliwwen an huet hir legislativ Aarbecht an hir Kontrollfonctioun voll iwwerholl. An deenen dräi Méint hate mer 189 Kommissiounssätzungen, 21 Plenarsätzungen an hu méi wéi 60 Gesetzer gestëmmt. Och dozou e speziell Kapitel an eise Rapport.

Déi ganz Lëtzebuurger Gemeinschaft an déi Leit, déi op Lëtzebuerg schaffe kommen, am Gesondheetsystem besonnesch staark vertrauen, hunn et faerdegbruecht, dem Virus säi Liewensnerv ze blockéieren, hunn derfir gesuergt, dass eise Gesondheetsystem ni iwwerfuert war, d'Logistik no Ufanksempass gutt funktionéiert huet, siehe Tester, siehe Masken an esou weider, an datt eist Land weinst sengem Krisenmanagement, eist Land a seng Leit selbstverständlech, Luef kritt huet.

Ech huelen nëmmen ee Beispill eraus. D'Edition vum 10. Juni vum „Le Monde“, enger vun deene beschten Zeitungen op der Welt, seet, titréiert: « Au Luxembourg, une stratégie anticipée et réussie de lutte contre Sars-CoV-2 », a weider: « Le [...] Luxembourg aura sans doute été le laboratoire d'une gestion efficace des risques liés au Covid-19. » Wann dat e Luef ass, da muss en u jiddwereen heibannen a jiddwereen dobaussen, dee verstanen huet, ëm wat dass et hei geet, weidergeleet gi mat engem grouse Merci.

Duerch dee gemeinsamen Asaz sinn haut déi dräi Haaptkonditiounen erfëllt, déi laut Weltgesondheetsorganisatioun an Europäeschem Zentrum fir ustiechend Krankheeten noutwendeg sinn, fir d'Gesellschaft erëm opzemaachen: Éischstens, ganz niddreg Infektiounszuelen, do si mer ukomm. E Gesondheetsystem, dee prett ass. Deen ass prett! E seriëe Suivi - „Tracing“, wéi dat heescht -, deen Anormalitéiten direkt ka weisen, wann de Virus erëm géif wakereg ginn. Och deen hu mer, ouni App, mee mat grousser mënschlechen Asaz.

Elo dann zum Detail vum Gesetzesprojet 7606.

► Plusieurs voix.- A!

► **M. Mars Di Bartolomeo** (LSAP), *rapporteur*.- Kollegen, ech mengen, déi ausseruerdentlech dräi Méint, déi mer hannerun eis hunn, waren e puer Wuert wäert. An dat, wat nach dozou ze soen ass, fannt Der am schrëftleche Rapport vun der Kommissioun ganz am Detail. Mir wäerten iergendeng Keier dorop zrëckblécken als eng Zäit, wou mer eis bewäert hunn a vun där mer hoffen, dass se net méi erëmkennt.

Also elo den Detail vum Gesetzesprojet 7606, deen den 29. Mee deponéiert gouf an deen d'Santékommissioun iwwer wäit Strecke mat der Commission de la Justice analyséiert, amendéiert an zesumme mam Conseil d'État an der Regierung verbessert huet.

D'Chamber huet hei voll hir Roll gespillt, och wann d'Delaie knapp waren, huet sech iwwer 20 Stonnen an ëm déi 10 Sätzunge geholl, fir seriö parlamentaresch Aarbecht ze leeschten. Kollegen, mir hunn heimat d'Lat héich gehaangen a bei ganz wichtege Projeten dierfe mer eis heuren inspiréieren. Majoritéit an Opposition zesumme mat der Regierung hu gutt Aarbecht geleescht. Merci der Gesondheets- an der Justizministerin an hire Mataarbechterstief, merci awer och eise Leit an der Chamber, un der Spëtzt d'Patricia Pommerell, de Laurent Besch, de Laurent Scheeck, an de Mataarbechter aus de Fraktiounen, eiser Fraktioun, dem Nadine Entringer, fir dee groussen Asaz bis an d'Nuecht heiandsdo eran, fir dass mer d'Pabeieren erauskréien.

Merci och de Kollegen aus deenen zwou Kommissiounen. Dir hutt esou gutt geschafft, dass mer dat Gesetz eigentlech zesumme misse stëmmen. Mee dat ass wuel nëmmen e fromme Wonsch vun Ärem Rapporteur. An ech mengen, och jee nodeem ..., och egal wéi de Vott ausfällt, mir hunn alleguer zesummen d'Gefill vun enger gutt gemaachter Chambersaarbecht. Duerfir soen ech lech Merci, deenen aus der Gesondheetskommissioun, deenen aus der juristescher Kommissioun. An hei war et net ee géint deen aneren, mee mir hunn doru gewonnen, dass d'Kompetenz a Saache Santé an d'Kompetenz en matière juridique zesummegetraff sinn. Merci, Kollegeinnen a Kollegen!

Eise Rapport gëtt en Iwwerbléck iwwert den internationalen an de Verlaf vun der Krankheet hei zu Lëtzebuerg, wou mer iwwer 4.000 Leit hunn, déi krank gi sinn, a leider - leider, an eis Gedanke si bei de Familien! - 110 Doudesaffer. An der Welt sinn aacht Milliounen Leit - an der Zwëschenzäit sinn et der scho warscheinlech erëm vill méi - ugestach ginn, eng hallef Millioun Doudesaffer.

D'Zil vun dësem Projet de loi ass et, nom État de crise de Relais ze huelen an eng Partie Reegelen a Mesurë festzehalen, fir Ustiechungen an d'Verbreedung vum Virus och weider ze verhënneren.

Ech erspueren lech d'Lëscht, wat mer an der Zwëschenzäit scho vu Schrëtt ënnerholl hunn, fir d'Gesellschaft erëm méi opzemaachen. Dat fannt Der detailléiert am Rapport.

Nom totale Confinement an no virsiichtege Schrëtt an den Deconfinement mat lues a lueser Ännerung vun der Philosophie vun der Strategie si mer vun enger Approche vum Verbuet mat Ausnamen elo nees a Richtung Fräiheet mat einzelnen Aschränkungen ënnerwee, mat Obligatiounen, fir de Schutz vun der Gesondheet vun der Populatioun ze garantéieren. Et ass eng Approche vu Vertrauen a Responsabilitéit fir sech selwer a fir déi Leit, déi ronderëm ee liewen.

D'Haaptmesuren a Reegele sinn d'Obligatioun, fir de Mondschatz, ob dat eng Mask oder aner Mondschatz sinn, am ëffentlechen Transport an op alle Plazen a bei Aktivitéiten, déi Public empfänken, ze droen. Ausname vun der Obligatioun, fir d'Mask unzuedoen, gëlle fir de Chauffer am ëffentlechen Transport, wann eng Distanz vun zwee Meter agehalen ass oder de Chauffer duerch en aner Separatioun ofgeuernt ass, Ausnam fir Kanner ënner sechs Joer, fir Kanner ënner 13 Joer, wa se dobausse sinn, Ausnam ënner Persounen vun deem selwechten Haushalt a Persounen mat engem Handicap, mat enger Behënnerung, wa se eng entspreche Erklärung respektiv en entspreche Certificat vum Dokter hunn.

Aschränkunge gëllen och bei organiséierte Versammlungen: „rassemblements“. Do gouf et Stëmmen, mir sollten dat méi genee definéieren. Ech muss soen, ech hunn iwwerall nogesicht, bei der WHO, beim ECDC, déi si gradso klug wéi mir. A Versammlunge sinn einfach Leit, déi zesummekommen. An do gëtt et den Ennerscheed tëschent spontan zesumme-kommen an organiséiert zesumme-kommen. Hei geet et ëm déi organiséiert Treffen, déi iwwer 20 Persounen am ëffentleche Raum an op Plazen, déi fir de Public zougänglech sinn. Do gëllt déi duebel Konditioun, dass d'Leit mussen Sëtzplazen hunn an zousätzlech eng Distanz vun zwee Meter anhalen oder eng Mask unhunn.

D'Konditioun, dass d'Leit mussen sëtzen, gëllt net bei Demonstratiounen. Dat fräit Recht fir ze demonstréieren spillt also nees voll a ganz. Dat ass eng Grondfräiheet. Mee och do: Virsichts-moossname si gebueden.

Här President, sidd e bëssen indulgent mat mir, well ech presentéiere gläichzäiteng ...

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Eng Motioun!

► **M. Mars Di Bartolomeo** (LSAP), *rapporteur*.- ... och d'Motioun, wou ech den Optrag hat, dat am Numm vun der Kommissioun ze maachen, an déi och op ass fir Ennerschrëften, wou ech schonn d'Zousou vun enger Rei vu Kollegen hunn. Mee si ass op fir d'Ennerschrëften. Et geet ëm d'Reform vum Gesetz vun 1980.

Am Projet de loi gëtt et keng Bestëmmunge méi fir de private Beräich. Well et gëtt keng Aschränkunge méi do, well de Conseil d'État sot, dass et verfassungswiddreg ass, dass mer an d'Privatsphär géifen agraifen, a mat enger Opposition formelle gedrot huet. Ech muss soen, dass een dat versteet, mee och do gëtt et keng Ursach, fir sech de Batti ze stellen. An och wann doheem aner Reegele gëlle wéi dobaussen, da soll een op deen aneren, op sech an op seng Famill oppassen. Enorm, enorm wichteg!

Also am Resümee: keng legal Limitatioun am Privaten, mee eng staark Recommendation, fir d'Gestes barrières an d'Hygiène anzehalen a grouss Usammlunge vu Leit ze evitéieren am Prinzip, soss generell d'Mask, wann zwee Meter Distanz net anzehale sinn. Ausnamen, déi an eng aner Richtung ginn: ëmmer Mask am ëffentlechen Transport, Lieux ouverts au public an Ausname bei de Kanner, dobannen, dobaussen, entweder 6 oder 13 Joer.

De Projet de loi gesäit fir de Fall vun enger Infektioun oder fir Leit, déi e grouse Risiko hunn, dass se infizéiert sinn, Mesurë vir, fir weider Ustiechungen ze verhënneren. Fir Persounen, déi e grouse Risiko hunn, dass se sech ugestach hunn, decidéiert den Direkter vun der Santé eng Quarantän vu siwen Deeg mat nom fënneften Dag engem Test. Wann d'Persoun géif refuséieren, esou en Test maachen ze loosse, gëtt d'Quarantän nach emol ëm maximal siwen Deeg verlängert.

Fir Persounen, déi erwisenermoossen infizéiert sinn, ass et en Isolement vu 14 Deeg mam Verbuet fir erauszegoen. Selbstverständlech, wann een e Gaart huet an do net a Kontakt mat anere Leit kënn, gëtt een do net agespaart. Dës Mesur ka maximal zweemol erneiert gi bei engem neie positiven Test.

Fir de Fall, wou déi betraffe Persoun sech net ënner gudd Konditiounen kann doheem oder soss enzwousch a Quarantän oder Isolement setzen, kann dës Persoun och mat hirem Averständnis op enger anerer Plaz oder Struktur d'Quarantän oder den Isolement verbréngen. Bei enger Quarantän oder engem Isolement kritt déi betraffe Persoun selbstverständlech e Krankeschäin, wa si ee brauch. D'Mesurë vun der Quarantän an dem Isolement sinn direkt ze applizéieren. De Projet de loi gesäit awer e Recours vir, fir wann een net d'accord mat deene Moossnamen ass.

Fir de Fall, wou eng infizéiert Persoun refuséiert, sech ze isoléieren, an domat riskéiert, hir Matmënschen unzesteechen, gesäit de Projet de loi de „confinement forcé“ vir an definéiert am Detail d'Prozedur, wéi d'Aktioun vun der Direktioun vun der Santé mat hire Professionnelle mam Pouvoir judiciaire zesummespillt, fir dass, obwuel een net zur Vernonft kënn, déi perséinlech Rechter, d'Grondrechter net verletz ginn.

Dat war dee Punkt, deen am meeschten diskutéiert ginn ass, och wann déi klengste Warscheinlechkeet besteet, dass et iwwerhaupt antrëtt. D'1980er Gesetz huet eng änlech Prozedur virgesinn. A 40 Joer ass déi Dispositioun

nëmmen eng Kéier - eng eenzeg Kéier! - applizéiert ginn.

Et ass kloer, dass esou eng Zwangsmoossnam nëmmen am extremstem Fall unzuwenden ass! Domat ass jiddwereen d'accord. Et muss awer och jiddweree kënnen verstoen an et muss jiddwerengem alichten, dass dee staark infizierten, dee Schwéierkranken zwar Fräiheeten huet, Grondfräiheeten huet, mee zu deene Grondfräiheete gehéiert net d'Recht, fir anerer unzestiechen!

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo** (LSAP), *rapporteur.* - Dat kann net sinn!

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo** (LSAP), *rapporteur.* - Dat ass kee Grondrecht! Et ass e Recht, fir gesond ze bleiwen, e Recht op Gesondheet. Et ass kee Recht, fir anerer unzestiechen. An dofir gëtt et a mengen Ae keng Fräiheet, fir wéi eng Virusbomm a fräier Landschaft ze lafen, wéssentlech, wéllentlech, a sech all Versuch, fir sech selwer hëllefen ze loosse, net wëllen ze ënnerzéien. Och do muss d'Allgemengheet sech wiere kënnen. Dat ass eng Evidenz, déi iwwer laang Strecken am ëffentlechen Debat net esou zum Droe komm ass.

Ech wëll soen, dass d'Kommissiounen hei eng gutt Viraarbecht gelescht hu fir dat, wat mer an Zukunft als Reform vum 1980er Gesetz solle maachen. Well hätte mer hei näischt gemaach, hätt dat 80er Gesetz gespillt. An zumindest bei den Delaien ass dat Gesetz ongëschteg - ganz ongëschteg! - fir déi Betreffen.

Well dëse Projet nëmmen ee Mount zur Uwendung kënn an mir och wann dës sanitär Kris eriwwer ass eng adaptéiert Prozedur brauchen, hunn ech am Nimm vun der Kommissioun, am Optrag vun der Kommissioun eng Motioun preparéiert, déi zur Ënnerschrëft fräi ass. Ech hu se deene verschiddene Fraktiounen gëschter am Laf vum Nomëtteg zoukomme gelooss, fir dass si se kënnen liesen. Et sinn och schonn eng Rei vu Kollegen, déi ugekënnegt hunn, dass se géifen ënnerschreiwen. Ech kréie just vum Kolleg Claude Wiseler gewisen: Hien ënnerschreift se am Nimm vun der CSV mat. Dat ännert näischt un de Positiounen vun deene verschiddene Parteien, mee hei war e kloren Optrag vun der Kommissioun.

Ech ginn net an den Detail iwwert déi Prozedur. D'Zäit leeft mer fort. Ech ginn dervun aus, dass d'Madamm Justizminister respektiv d'Gesondheitsminister dorop agoe wäerten.

D'Chamber insistéiert, aneschtens wéi de Conseil d'État, dass se iwwert dës Prozedur regelméisseg vum Direkter vun der Santé informéiert gëtt. De Staatsrot war éischter der Meinung, dass dat net noutwendeg wär. Mir sinn der Meinung, dass mer en A sollen dodrop halen. Dat ass net onwichtig, well et awer eng agräifend Prozedur ass.

Just ganz am Telegrammstil: E weidere Volet vum Projet erlaabt am Fall vun enger Pandemie, Medikamenter ze importéieren, déi nach keng Autorisation de mise sur le marché hunn, hir Effikasitéit awer bewisen hunn.

D'Strobbestëmmungen, déi de Projet enthält, si ganz limitéiert a betreffen nëmmen d'Netbeuechtung vun de Schutzmoossnamen an den Artikelen 2 an 3. Si kënnen mat Amendé vu 25 bis 500 Euro beluecht ginn.

Kolleginnen a Kollegen, d'Particularitéit vun deem Projet ass seng Lafzäit vun engem Mount. No deem Mount geet et weider. An duerfir gëtt et zwou prioritär Aufgaben: éischens, direkt awer zesummen a groussm Dialog iwwer e Pandemiegesetz ze diskutéieren a fir d'Zukunft fir eng Ofëskung fir dat 1885er Gesetz ze suergen, respektiv eng aner Prioritéit, fir d'1980er, amendéiert 2015er Gesetz eng Kéier kritesch ënnert d'Lupp ze huelen.

D'Chamber, wéi déi éischt Iddie komm waren, fir an der Krisenzäit e Pandemiestgesetz ze maachen, also aus der Héft eraus, war der Meinung, dass dat dee falsche Wee wär. Mir sollen eis dofir Zäit loosse. An duerfir hu mer eis an eisem Gesetz op dës Epidemie limitéiert. Bon, dat ass scho méi wéi genuch.

Här President, just nach ee Wuert zu deene villen Avisen, déi dëse Projet begleet hunn. Dir fannt en detailléierte Resümmee am schrëfteleche Rapport a wichteg Elementer dovun am definitiven Text erëm. Ech wëll virun allem och dem Conseil d'État fir seng konstruktiv an extrem schnell Propositionen Merci soen.

Als Konklusioun just dat heiten: Mam Enn vum État de crise ass de Virus net ofgeschaaft. Et

geet net, wéi eng Kéier en Diktator an engem afrikaneschen Staat gemengt huet, dass een e Gesetz kéint huelen, dat seet: « L'inflation est abolie », oder hei: « Le virus est aboli. » Dat geet net. Deen ass nach ëmmer do.

De Virus ass also nach present an hie waart drop, dass mir vireileg eis Virsichtsreflexer iwwer Bord geheien, fir eis nach eng Kéier ze iwwerfalen. No dem État de crise, wou per Dekret reglementéiert gouf a mir ze follegen haten, kënnst elo dee méi komplexen Deel, do, wou mir all eis Fräiheet a Verantwortung erëmkreien an no engem méintlaange „Bleif doheem!“ un eis Adress de klore Message „Bleif dobaussen!“ un d'Adress vum Virus eriwwergeet.

Net eleng duerch Gesetzter a Reglementer kënnen mer de Virus erhéngere loosse, mee duerch responsabelt Handeln. Fräiheet heescht Responsabilitéit iwwerhuelen, fir eis, fir déi aner a virun allem fir déi Vulnerabelt ënner eis. Also weiderhin: Virsicht ass néideg.

A leschten Enns däerfe mer net déi aner Krise vergiessen, déi duerch d'Covidkris nach verschäerft ginn. Mir mussen alles maachen, dass d'Aarbechtslosegkeet, d'Zuel vun de Faillitten, d'Wunnensproblematik net zu enger weiderer Katastroph ginn, a virun allem däerfe mer och d'Klimakris doriwwer net vergiessen. Duerfir wënschen ech eis all, dass mer eng gutt Portioun vun där Solidaritéit, vun deem Zesummenhalt an där Hëllefserbereitschaft, déi mer elo gewisen hunn, an d'Normalitéit mathuelen.

An domat sinn ech um Enn ukomm, soen lech Merci fir Är Opmierksamkeet an hoffen, dass dee Projet, deen a ville Punkten d'Handschrëft vu Majoritéit an Opposition, vu Staatsrot, vu berodenden Instanzen dréit, Är Ënnerstützung fënn. Merci gesot. Et war opreiwend, mee et war awer uspornend, fir mat lech alleguer zesummenzeschaffen.

Merci villmools.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Fernand Etgen**, *Président.* - Merci villmools dem Rapporteur, dem honorabelen Här Di Bartolomeo.

► **M. Mars Di Bartolomeo** (LSAP), *rapporteur.* - Merci, Här President.

► **M. Fernand Etgen**, *Président.* - An als éischte Riedner huet den honorabelen Här Claude Wiseler d'Wuert. Här Wiseler, wannech gelift.

Discussion générale

► **M. Claude Wiseler** (CSV). - Merci, Här President. Ech wëll ufänken, andeem ech fir d'éischt dem Här Di Bartolomeo als Rapporteur Merci soe fir souwuel dee mëndleche Bericht wéi dee schrëfteleche Bericht an och fir d'Aarbecht, déi en an deene leschte Wochen an der Kommissioun gemaach huet. Dat war net ëmmer evident an einfach an dofir huet ee vill Gedold gebraucht.

Dës Chamber huet de 24. Mäerz mat der Verlängerung vum État de crise bis de 24. Juni der Regierung fir dräi Méint d'Méiglechkeet ginn, iwwert d'Chamber ewech zäitweileg Gesetzter ofzeänneren an domat aus sanitäre Grënn weesentlech Aschränkunge vu konstitutionelle Fräiheeten de Leit ze imposéieren: Recht fir sech ze versammelen, Recht fir sech fräi ze beweegen, Recht fir seng Relioun auszeüben, Recht fir de Commerce ze exercéieren, Recht fir ze schaffen. Och schwéier beschränkt sinn d'Fräiheete ginn.

Mir waren domat averstanen, well d'Gesondheetssituatioun et verlaangt huet, dass een aschneidend Moossname géif schnell huelen. Mir hate sengerzäit Bedenke mat deenen dräi Méint, déi den État de crise sollt daueren, deen d'Regierung gefrot huet, well déi dräi Méint initialement am Gedanke vum Artikel 32 (4) vun der Constitutioun als e Maximum virgesi waren, deen een a priori sollt repetitiv kënnen froen a verlängeren, wann d'Necessitéit sech nach ëmmer géif beweisen.

Haut géif ech soen, dass dräi Méint direkt ze ginn a mengen Aen ze laang war. Mir hätte besser gehat, et an dräi Kéieren - dräimol ee Mount - ze maachen. An ech soen lech och firwat: Well dat hätt d'Regierung obligéiert, all Mount eng Kéier virun der Chamber all déi Explikatiounen ze ginn, déi noutwendeg waren, fir nach eng Kéier d'Necessitéit vun dem Weiderféiere vum État de crise hei ze justificéieren an net iwwert d'Chamber, ouni an d'Plenarsézung ze kommen, kënnen ewechzegoen.

Den État de crise, deen huet nämlech als Finalitéit, an als eenzeg Finalitéit, der Regierung ze erlaben, schnell ze sinn. Schnell ze sinn, wann déi formell Prozeduren an der Chamber ze laang daueren an eng rapid Reaktioun absolut noutwendeg ass. Just dofir ass den 32 (4) geduecht. A wann een déi Schnellegkeet, dat Immediat, net méi brauch, da sollt nom Esprit vum 32 (4) vun der Constitutioun alles an deen

normale konstitutionellen, an deen normale legale Kader erëm zrëckgoen.

D'Gefor nämlech bei der Uwendung vum Artikel 32 (4) ass, dass et am Fong fir eng Regierung en extrem kamoud Instrument ass, fir iwwert d'Chamber ewechzegoen, fir iwwert de Conseil d'État ewechzegoen, fir iwwert d'Berufschamberen ewechzegoen, fir iwwert d'Gewerkschaften, fir iwwert d'Associatiounen, fir iwwert d'ONGen ewechzegoen, fir schnell, fir ouni Kontroll, fir ouni Consultatioun ze decidéieren, wat een dann och ëmmer wëllt.

Dofir hunn d'Regierungen, net nëmmen zu Lëtzebuerg, mee iwwerall, den État de crise am Fong geholl gären, well en hinne fräi Hand gëtt, well en hinne och quasi keng Konkurrenz an der Kommunikatioun gëtt. An och déi Lëtzebuerg Regierung huet, wéi gesot, déi dräi Méint voll a ganz gefrot an och ausgenutzt an hat och an den Ufanksdiskussiounen d'Méiglechkeet opgeworf, fir déi dräi Méint als État de crise ze verlängeren.

Ech ka mech un déi Diskussiounen erënneren, déi mer ronderëm déi Motioun haten, déi hei an der Chamber virun dräi Méint gestëmmt ginn ass, wat fir eng Diskussioun mer do haten a wat déi éischt Volontéit vun der Regierung war. Dat ass awer vun der Chamber an aller Däitlechkeet sengerzäit ofgeblockt ginn.

Et ass och esou gewiescht, dass d'Regierung refuséiert huet, am Kader vun där Diskussioun iwwert d'Unité nationale, déi mer haten, fir eng Consultatioun mat der Chamber ze maachen, déi sollt prealabel sinn zu den Decisiounen. Och deen Accord ass net komm. Mir haten do Diskussiounen mateneen. D'Regierung wollt net mat der Chamber au préalable iwwer hir Diskussiounen schwätzen. Si wollt et direkt maachen, esou wéi si et gär gehat hätt.

Dee Gesetzestext, deen éischten, dee proposéiert ginn ass vun der Regierung an der Chamber, huet genau dat selwecht zum Ausdruck bruecht. Et war am Fong e Gesetz, dat d'Vollmachten vun der Regierung sollt weiderschreiwen, andeem et hir d'Méiglechkeet ginn hätt, alles iwwer Règlement grand-ducal ze decidéieren, also de facto den État de crise weiderzeféieren. An do hu souguer d'Majoritéitsdeputéierte gesot, dass esou mat der Demokratie net kéint spillen an dass mer net als Chamber domat d'accord wäeren an dass mer elo erëm missten an déi normal Situatioun zrëckkommen.

Meng Erfahrung ass déi, dass dee Refus, deen een huet, fir aner Leit matschwätzen ze loosse, ganz oft aus engem Angschtgefühl an aus engem Schwächegefühl erausgeet. Wann ee staark ass, dann huet een net Angscht, fir aner Leit mat un Decisiounen schwätzen ze loosse.

Elo héieren ech schonns de Premier, deen eis eventuell hei ka soen: „Mee et war dach, wéi Der an deene leschte Woche gesinn hutt, schwieereg, fir en Text an der Chamber ze maachen; deen Zäitdruck, deen Der hutt.“ Ech hu mech selwer jo doriwwer geiergert. Dat ass och richtig. Mee ech soen lech awer och, firwat ech mech doriwwer geiergert hunn: Mir hunn der Regierung alleguer zesummen an der Motioun de 24. Mäerz, dass heescht, virun dräi Méint, gesot, si sollt direkt déi Aarbechten ufänken, fir e Gesetzestext ze maachen, mat deem mer haut kënnen ëm den Dësch kommen, fir dass mer net sollten ënner Zäitdruck kommen. Mir hunn hir et virun dräi Méint gesot a mir hunn och repetitiv an de Bureauassézung gesot, dass mer gär deen Text esou schnell wéi méiglech op den Dësch hätten.

Duerno ass quasiment zwee Méint näischt geschitt! Elo héieren ech de Staatsminister e Samschden um Radio soen: „Ma wéi hätt da sollen eppes geschéien. Ech hu jo keng Kristallskugel. Ech hu jo keng Kaffissazlieserei kënnen maachen.“

Ma ech soen lech, wann ech kucken, deen Text, dee mer haut virleien hunn: Vun deenen eelef Artikelen, déi dra sinn, sinn der néng, déi ouni Problem hätte scho kënnen virun dräi Méint ugefaange gi virbereet ze ginn. Just zwee dovunner sinn der, wou mer Datumen an Zuelen dran hunn, déi ee muss adaptéieren. Déi aner néng hätt een duerchaus scho kënnen méi laang virbereeden. An et si genau déi aner néng, wou mer haut Diskussiounen driwwer hunn a wou mer Kontestatiounen domadder hunn. Dat hätt also kënnen an deene leschten dräi Méint vill méi fréi virbereet ginn, egal wat Der elo erzielt.

Dunn hu mer en Text proposéiert kritt, an dorëms ass et gaangen, deen am Fong net déi noutwendeg Explikatiounen ginn huet, déi d'Chamber gefrot huet, mee wat e sougenannt „Vollmachtesgesetz“ wär, wou souguer d'Majoritätsfraktiounen lech gesot hunn: „Esou geet et net!“

An dunn ass en Text proposéiert ginn - dat war deen éischten, dee mer da seriö vun lech kruten -, dee juristeschen d'Strooss net hält, deen

d'Santéskommissioun zweemol huet misse verbessere a wou den Aussoe vun der Regierung no, déi Dir selwer nach de leschte Samschde gemaach hutt, mer momentan nach ëmmer en Text hunn, deen net gutt ass, a wou Dir gehofft hutt, dass de Conseil d'État lech deen Text da géif ëmänneren an halleftweegs uerdentlech maachen, fir dass e kéint haut gestëmmt ginn.

D'Chamber krut den Avis vum Conseil d'État de 16. Juni. De 16. Juni konnte mer am Fong eis Aarbechten eréischt richtig ufänken. De 16. Juni, dass ass viru sechs Deeg - well haut si mer den 22. Juni -, sechs Deeg, säit mer e stabiliséierten Text haten a säit mer konnten un engem stabiliséierten Text schaffen!

D'Kommissioun huet vill geschafft, an dat ginn ech gären zou. D'Kommissioun huet ganz vill geschafft, mee d'Kommissioun huet misse genau deem Grond an ënner onméigleche Konditiounen haut schaffen. An doriwwer hunn ech mech geiergert, well dat hunn ech anormal fonnt.

Dunn hunn ech d'Madamm Lorsché am „Tageblatt“ gelies. Ech hunn lech gelies, Dir sot, Madamm Lorsché: „An der Politik muss een haut kënnen mat Stress ëmgoen.“ Ech fannen dat jo eng léif Ausso, mee, wann ech vergläichen: Vun eis zwee, do froen ech mech, wien dee méi coolen Ëmgang mat Stress vun eis zwee kann hunn. Ech mengen, dat sidd sécher Dir net.

Ech soen lech awer, wat mech gestresst huet: Dat ass deen onausgegorenen, onprezisen, inkohärenten Text, deen d'Strooss net hält, dee mer virleien haten! Dat huet mech richtig gestresst! An ech mengen, domat kënn Dir vill méi cool ëmgoen, wéi ech ka cool domadder ëmgoen. Well domadder kann ech net ëmgoen, well ech dat fir eng Aarbecht vun der Chamber net appropriéiert fannen.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Claude Wiseler** (CSV). - Dir sot, d'Oppositioun hätt nëmme Froe gestallt. Mir hätten, sot Der, „politescht Geplänckels“ gemaach. Dat hunn ech gelies. Mir hätte politesch Geplänckels gemaach. Ech soen lech: Deen Text, dee mer haut virleien hunn an deen net gutt ass, mee deen ass awer weesentlech besser wéi deen Text, dee mer vun der Regierung viru 14 Deeg kruten.

An deen ass weesentlech besser, well eng Rei Froe gestallt gi si vun der Oppositioun. Duerch dat „politescht Geplänckels“, wéi Dir sot, ass deen Text weesentlech besser ginn, obwuel mer en nach net esou gutt fannen, wéi en hätt misse sinn! An hätte mer lech gewäerde gelooss, da wär en net ënnert där Form, wéi en haut doläit.

Mir sinn eis bewosst, dass et e komplizéierten Text ass, well ee Choix muss maachen, well een Equilibre muss hierstellen an haaptsächlech zwou Zorte vun Equiliberen:

Dat éischt, dass ass en Equiliber zwëschen de Garantien op där enger Säit vun de fundamentale Fräiheeten, der Constitutioun, de Mënscherechter, der Fräiheet fir Reunionen ze maachen, sech fräi ze beweegen, den Exercice vun der Relioun, dem Commerce, d'Commercefräiheet, d'Recht schaffen ze goen, op där enger Säit. An dann op där anerer Säit: Et muss equilibréiert si mat dem Droit à la vie an dem Droit à la santé, deen am Artikel 11 vun eiser Constitutioun steet an am Artikel 2 vun de Mënscherechter. An do muss een Ofschätzungen maachen. An déi Ofschätzungen, déi änneren natierlech Woch fir Woch mat der Evolutioun vun der Gesondheetssituatioun, der sanitärer Situatioun hei am Land. Dat ass deen éischten Equiliber, dee komplizéiert ass.

Deen zweeten Equiliber, dee komplizéiert ass, dass ass deen zwëschen op där enger Säit der Noutwendegkeet, schnell an effikass ze schaffen an ze handeln an allgemeng, an déi richtig Richtung ze goen, mee dass schnell ze maachen, an dann, zweetens, der Ofsécherung vun individuelle Rechter a Protektiounen vu Recoursen a vun Appellen a vun enger Protektioun géint staatlech Abusen, géint lertemer, géint diskretiönär an onmotivéiert Handeln an Decidéieren. An och deen Equiliber ass schwéier hierstellen zwëschen op där enger Säit dem Schnellsinn an op där anerer Säit dem Evitéiere vun den Abusen.

An dofir ass et e komplizéierten Text. An dofir ginn et och - an dat muss een och esou gesinn - politesch Ënnerscheeder zwëschen eis, zwëschen de Parteien, och heiansdo innerhalb vun de Parteien, wéi een déi Equiliberen do anzuschätzen huet, well et och mënschlech verschidde Sensibilitäten a verschidden Erfahrung gëtt. Ech fannen dat och normal.

Mee wann een esou komplizéiert Equilibere muss hierstellen, dann ass et am Fong onbedéngt wichtig, dass mer kloer Zilsetzungen hunn, dass mer prezis Artikulationen zwëschen eisen Zilsetzungen hunn, dass mer

propper Prozeduren hunn an datt mer och am Text ganz kloer an net a Fro ze stellend Definitioune erëmfannen. An dat alles hat de Projet de loi, dee vun der Regierung deposéiert ginn ass, absolutt net!

An dofir, ech liesen lech just deen éischte Saz vum Avis vum Conseil d'État vir, well deen dréckt am Fong an e puer Wierder, an e puer Sätz alles aus. Dee seet: « [...] l'articulation entre les différents dispositifs n'est pas des plus évidentes, [...] certaines notions utilisées manquent de précision [...] le dispositif est lacunaire, en particulier en ce que certaines procédures ne sont pas réglementées. »

A wann een dem Conseil d'État seng feutréiert a seng diplomatesch Ausdrucksart a -weis kennt, da spiert een, datt de Conseil d'État d'Présentiéere vun esou engem schlechte Projet de loi schonn als staarken Tubak unerkennt.

Mee well de Conseil d'État esou ass, wéi en ass, an zwar staatstragend, a wëssend, datt mer haut mussen en Text stëmmen, datt mer net derlaanschtkommen, iergendeen Text ze stëmmen, huet en en dann an enger ganzer Rei Artikelen einfach frësch geschriwwen. E seet awer selwer, datt en nëmmen dat Gröbst konnt frësch schreiwen an datt nach eng ganz Rei Froen opbleiwen. Dat soen ech net, dat seet de Conseil d'État.

An ech wëll hei och dem Conseil d'État Merci soe fir déi Aarbecht, déi hie gemaach huet, déi doranner bestanen huet, datt en en Text quasiment ganz frësch geschriwwen huet, wat am Fong net seng Aarbecht gewiescht wär, mee wat der Regierung hir Aarbecht gewiescht wär. De Conseil d'État huet se awer gemaach, well e staatstragend ass a well en eis wollt erméiglechen, haut en hallefweegs propperen Text ze stëmmen.

Mir stellen awer fest, datt déi Haaptkriticken, déi de Conseil d'État ausgedréckt huet, genau deenen entspriechen, déi d'CSV an aner Oppositionsparteien a Berufschamberen a Gewerkschaften an ONGe säit Méint haart an dättelech maachen a soen.

An ech zielen der e puer op:

Éischstens, déi verschidde Moossnamen, seet de Conseil d'État, sinn total disproportionéiert gewiescht an haaptsächlech am Kader vum Rechtsstaat net akzeptabel. Déi Virschreften, déi am éischten Text waren, wat d'Leit an hirer Privatsphär dierften oder net dierfte maachen, mat wem oder mat wéi Leit se kéinten zesumme sinn, se dierften zesumme sinn oder wéi vill Leit se dierften doheim empfänken, dat war kloer an dättelech fir de Conseil d'État en inakzeptabelen Agrëff an d'privat Fräiheet, deen absolutt net méi justifiéiert ass mat der aktueller sanitärer Situatioun.

Mir si frou, datt dat aus dem Text eraus ass, Et ass awer nëmmen eraus, well de Conseil d'État eng Opposition formelle drop gemaach huet a well soss deen Text iwwerhaapt net weiderkomm wär. D'Regierung huet eis kloer gesot, datt hir Philosophie eng aner wär, datt se dat do net hätten wellen akzeptéieren, mee datt se et eeben huet misse maachen, well de Conseil d'État eng Opposition formelle drop gemaach huet.

Mäin zweete Punkt vum Conseil d'État, dat ass dee vum Traçage analogie. De Santésdirekter kritt d'Méiglechkeet, fir jiddwer Covidkranken iwwer säi Privatliwien, seng Kontakter, den Typ an d'Längt vun de Kontakter detailléiert auszefroen. An de Kranke kritt haaptsächlech d'Obligation légale, alles ze soen a jiddwereen ze kommunizéieren, mat deem en an deene leschten 48 Stonnen zesumme war, ouni datt necessairement déi Persoun, mat där de Kranken zesumme war, da weess, datt se un d'Direction de la santé kommunizéiert gëtt. An dat mat sämtleche Privatdonnéeën, déi deemjéinege Kranken zur Dispositioun stinn.

Fir mech ass dat evidenterweise en enormen Agrëff an d'Privatliewe vun de Kranken op där enger Säit, mee awer och vun all deene Leit, mat deenen e Covidkranke Kontakt hat an déi da vun deem Moment u kënnen deelweis „à haut risque“ klasséiert ginn, dat heescht, „à haut risque“ fir infizéiert ze sinn.

Mir verstinn, datt en analogen Traçage muss sinn. Ech soe just hannendrun: En numereeschen Traçage wär weesentlech manner invasiv wéi en analogen Traçage, well all déi Privatdonnéeën, déi do sinn, net géifen zur Verfügung gestallt ginn. Mee do kréie mer awer nach eng kéier an deenen nächste Wochen eng Diskusioun driwwer, well d'Kommissioun huet elo en Avis erausginn, wou se a sech déi eenzel europäesch Traçageapplikatiounen, déi kommunikabel ënnert sech sinn ... Dat heescht, mir hunn elo zumindest e System, deen europawäit zesumme fonctionéiert. An doriwwer muss mer och an nächster Zäit eng kéier hei schwätzen.

Mee komme mer awer zu dem Sujet zrëck. Well deen Traçage analogie esou invasiv ass,

wéi en ass, muss en och encadréiert sinn, muss en och prezis sinn! An och do sinn ech frou, datt de Conseil d'État dat verbessert huet. Och dat war eppes, wat mer säit Laangem gefrot hunn.

Den drëtten Punkt, dat ass dee vun den Zwangshospitalisatiounen. Esou wéi se beschriwwen waren am initialen Text, souwuel an der Prozedur wéi an der Motivatioun, ware se an eisen Aen inakzeptabel, well se eng Fräiheitsbeschränkung waren, ouni déi noutwendeg Garantien, déi bei deem Typ vu Fräiheitsbeschränkung mussen sinn. Elo, nom Avis vum Conseil d'État, müssen déi Decisiounen vun engem Riichter geholl ginn an net vun engem Procureur d'État. Och dat fannen ech fundamental richtig.

A mir hunn och nach an der Kommissioun virgesinn, datt en Appell géif agefouert ginn. Och dat war eng Demande vun der Opposition. An ech sinn do frou, datt d'Madamm Tanson sofort dorobber agaangen ass an och eng Proposition de texte gemaach huet, déi zwar duerno vum Conseil d'État contestéiert war. Et muss een et warscheinlech och nach eng kéier kucken. Mee vum Prinzip hier, muss ech soen, si mir frou a begreisse mer, datt elo en Appell méiglech ass. Deen Text ass weesentlech besser, wéi e virdru war.

Véierte Punkt: Mir haten och gréisser Bedenken iwwert den Dateschutz, well zum Beispill am initialen Text keng Journalisatioun virgesi war. Eng Journalisatioun ass awer noutwendeg, wann een d'Traçabilitéit wëllt hierstellen, dat heescht, wann ee wëllt kloerstellen, wie wéini op dee Fichier Zougëff hat, wien eppes dra gekuckt huet. Och dat muss prezis, kloer am Gesetz virgesi sinn. Mat den Emännerunge vum Conseil d'État ass dat elo dran.

An dat selwecht gëllt fir d'Suppressioun vun den Artikelen iwwert d'Medikamentendepoten, wou multipel Opposition-formellen do sinn, wou den Text momentan da suppriméiert ginn ass, well et net méiglech war, en ënnert där Form, wéi d'Regierung e virgeschloen hat, ëmzesetzen.

Dësen Text ass also vill besser, wéi den originale Regierungstext war: dank dem Conseil d'État, dank den Avice vun de Chambre-professionellen, de Gewerkschaften, den ONGen, dank och dem Drock vun der Press an dank och der Aarbecht, déi mer an der Kommissioun, notament als Opposition, gemaach hunn; dat, wat d'Madamm Lorsché „Geplänckels“ nennt.

Dësen Text ass vill besser, wéi e war. E war grotteschlecht! En ass elo besser, mee en ass alles anescht wéi gutt, nach ëmmer. En huet nach eng Rei grondleeënd Problemer, déi net geléist sinn. An de Conseil d'État seet, si hätte just dat Gröbst an deen Text hei drageschriwwen, si hätte sech just ëm dat Gröbst bekëmmert, fir d'Katastroph ze vermeiden, déi doranner bestanen hätt, datt mer soss haut keen Text gehat hätte fir ofzestëmmen.

Dat wollt de Conseil d'État vermeiden, mee en huet nach a sengem Avis eng ganz Rei Froe gestallt, déi fir en uergentlechen Text och hätte missen onbedéngt Antwerte fannen, déi awer net an dësem Text dra sinn! An ech ginn lech e puer Beispiller vun deem, wat an eisen Aen an deem heiten Text feelt a misst dra sinn.

Éischte Punkt, zum Beispill beim Traçage analogie, eng Rei Froen iwwer:

Wéi komplettéiert d'Administratioun Informatiounen, wann net alles gesot ass? Wéi ass den Accès vun der Administratioun zu den offizielle Registere gereegelt, fir Leit ze lokaliséieren, wann net all Donnéeën do sinn? Wann e Kranken aner Leit benennt, mat deenen en a Kontakt war, wéi geet déi Informatioun weider un deejeinegen, deen do benannt ginn ass? Geet dat just iwwer Ordonnance? Oder geet et iwwer Telefon? Ech si sécher, datt et eng praktesch Léisung gëtt, well Dir maacht dat jo schonn. Mee si steet awer net am Text.

Wéi ass et a wat geschitt, wann deejeinege contestéiert, datt dat, wat de Kranke seet, esou ass, wéi de Kranken et seet? Wéi ass et mat den Obligationen vun de Personnes à haut risque? Wéi ass et mam Traitement vun den Donnéepersonnellé vun enger Personne à haut risque, déi agedroe ginn, ouni datt deejeinegen d'Informatiounen huet an ouni säin Averstännis?

Alles dat si Froen, déi vläicht am Prakteschen esou oder anescht erkläert sinn, mee déi awer nëmmen esou laang klappen, am Praktesche klappen, bis dann iergendee se contestéiert. An da steet et net am Text an dann hu mer keng Base, trotzdem an engem ganz invasive Procédé, wat den Traçage analogie ass. An dat ass fir eis absolutt net okay. Dat misst prezis, dättelech hei am Text definéiert si bis an den Detail eran, well et eeben eng Prozedur ass, déi extreem invasiv ass an déi extreem an d'Privatliewen erageet.

Zweete Punkt ass dee vum Confinement forcé, engem vun deene schweiersten Agrëff an d'Pri-

vatliwien, well domadder déi Fräiheet einfach ewechgeholl gëtt. An dat ka bis zu maximum sechs Wochen daueren. An och do kann een net approximativ sinn. Do kann een net eng vag Notioun gebrauchen. Do muss een a weesentleche Punkte kloer sinn. An dësen Text ass a weesentleche Punkten onkloer.

Zum Beispill: Wou gëtt deejeinegen, deen dann an de Confinement forcé geschéckt gëtt, higeschéckt? Am Text steet: un hôpital ou „un établissement ou une structure appropriés et équipés“. Wat ass „établissement ou structure appropriés“? Wat ass dat?

Ass dat e Spidol? Ass dat eng Jugendherberg? Ass dat eng Pensioun? Ass dat e Prisong? Wat ass et? Wat ass „approprié“ an dësem Fall? Wat ass „équipé“?

Wat ass „équipé“? Heescht „équipé“ medezinesch équipéert, datt an deem Zëmmer Ventilatore stinn, datt alles ofgeséichert ass, datt ee ka medezinesch op den Noutfall reagéieren? Oder heescht „équipé“, datt Eisendieren dra sinn, datt deejeinegen net kann rausgoen, déi kënnen zougespaart sinn. Wat heescht „équipé“ an dësem Fall?

Ech weess et net. Hei gëtt awer en Isolement gemaach an et muss awer kloer sinn, wou e ka gemaach ginn, ënner wat fir enge Konditiounen e ka gemaach ginn. Den Text seet eis näischt doriwwer.

Déi drëtt Fro, dat ass: Wéi? Am Text steet, wann e Confinement forcé gemaach gëtt, da gëtt dat iwwert de Riichter gemaach an da ka gefrot ginn, datt d'Polizei déijéineg Persoun och an de Confinement setzt. Jo, an dann? An dann? Dat ass jo necessairement, wann s de e Confinement forcé muss maachen, eng Persoun, déi net wëll am Confinement bleiwen. Wéi garantéiere mer dann, datt en an deem Zëmmer, wou dat dann och ëmmer ass, wuer e gesat gëtt, datt en doranner bleift? Wat geschitt, wann en d'Dier opmécht an erëm wëllt rausgoen? D'AMMD schreift an hirem Avis ganz kloer, datt si op jidde Fall net wëllt, datt d'Spidol oder d'Dokteren oder d'Infirmieren dee Rôle vum Gardien missten iwwerhuelen, well dat ass net hir Roll.

Wie garantéiert, datt déi Persoun am Confinement bleift? Wéi gëtt de Suivi gemaach? Maachen Infirmiëren de Suivi? A wann en herausgeet, müssen d'Infirmiëre soen: „Du dierfs net rausgoen!“, an en unhalen? Wie mécht déi ganz Aarbecht? Wie mécht dee Suivi? Den Text seet näischt driwwer an enger vun deenen zentrale Froen, déi hei d'Fräiheitsbeschränkung betreffen.

An elo soen ech, elo kënnst Der soen: „Dat kënnst net vir oder net oft vir.“ Fir déi, déi e Samschden d'Télee gekuckt hunn an déi gesinn hunn, wat zu Göttinge lass ass, wou e Foyer an Isolement gesat ginn ass a wou déi Leit, déi an Isolement an deem Foyer waren, net wollten am Isolement sinn a wollten rausgoen - Dir hutt jo gesinn op der Télee, wat lass war, wéi dat geschitt ass, wat geschitt ass.

Sou! Ech hätt just gär, datt an deene Punkten hei Kloerheet wär. Ech soen hei ganz kloer: Mir si fir e Confinement forcé. Mir mengen, datt de Staat muss d'Moyenen hunn a sech ginn, wa Persounen infizéiert sinn a krank sinn, fir esou e Confinement ze maachen. Mir stellen dat net a Fro. Mir si kloer der Meinung, datt d'Regierung muss esou en Instrument hunn. Mee mir soen awer gradesou gutt, datt dat Instrument da muss prezis, dättelech an haaptsächlech och an der Realitéit applikabel sinn an net just mat vagen a flouen Notiounen dierf operéieren, déi duerno an der Realitéit eis wäerte juristesche virun enorm Schwieeregkeete stellen!

An dat, wat an dësem Text steet, ass an eisen Aen net applikabel, esou wéi et elo dosteet.

Den drëtten Punkt, dat ass deen iwwert d'Quarantän, „mise en isolement“ an alles dat, wat de „port d'un équipement de protection individuelle“ och ugeet. Och do sinn an eisen Aen eng ganz Rei Önkloerheeten am Text. Zum Beispill steet do, datt en Équipement de protection spéciale nëmmen „dans le cadre des mesures prévues à l'article 1er“ (veuillez lire: prévues au paragraphe 1er) kéint sinn. Dat ass meng Fro dann direkt also: Kann e Port de protection spéciale nëmme vun dem Direkter vun der Santé ordonnéiert ginn, wann eng Quarantän oder en Isolement ausgesprach ginn ass? Ass dat esou? Brauche mer net eng aner Rei Moossnamen, wann zum Beispill Leit, déi doheim sinn, op e Geriicht oder wuer och ëmmer mussen goen, datt déi vläicht dann awer och Mesure-de-protectionen hunn? Kann dat nëmmen „dans le cadre des mesures prévues au paragraphe 1er“ sinn oder net?

An op där anerer Säit, kann den Directeur de la santé esou Mesuren ordonnancéieren oder imposéieren, wéi am Text steet? Imposéiere steet am Text. De Conseil d'État, dee seet dozou: « Le Conseil d'État relève que les mesures spécifiques », dat heescht d'Droe vu Protektiouns-

moossnamen, « que les mesures spécifiques [...] ne sont soumises ni à un régime de contrôle ni à un mécanisme de sanctions en cas d'observation. [...] ne peut pas faire appel à la force publique [...] », dat heescht, den « directeur de la santé ne peut pas faire appel à la force publique pour exécuter les mesures qu'il a prises. »

Dann ass meng Fro: Mee wéi fonctionéiert dat Ganz dann? Och dat ass hei am Text net virgesinn.

Véierte Punkt, dat ass, wann een de Leit Virschreft mécht mat Sanktiounen hannendrun, da mussen déi och kloer sinn an da muss se och fir d'Leit verständlech sinn. Och dat ass an eisen Aen net de Fall. Net de Fall!

D'Fro ass: Wat ass e Rassemblement? Am Text steet eng „réunion organisée de personnes physiques de manière simultanée“. Warscheinlech misst et sinn „une réunion organisée de personnes physiques se trouvant de manière simultanée“. Enfin, et ass elo egal. Ech verstinn, wat am Text gemengt ass. Mee meng Fro ass: Wat ass e Rassemblement? Wat ass eng Réunion organisée? Wat ass am Artikel duerno en Evenement? Wat ass den Ennerscheid tëschent dem Evenement, deen ënnert déi eng Reegele fält, an engem Rassemblement oder enger Réunion organisée, wat ënner aner Reegele fält? Wat heescht dat: „les activités qui accueillent un public“? Alles dat sinn Definitioune, wou duerno kloer Reegelen, déi deelweis sanktionabel sinn, hannendrustinn.

Wann ech awer d'Definitioune net kennen, ass et awer schwierig, fir dat ze applizéieren. A wann ech dann och nach den Text 7607 kucken, dee mer duerno analyséieren, do kommen dann nach aner Definitioune dobäi, wéi „activités économiques et accueillant un public“. Aner Definitioune mat anere Sanktiounen. Wéini applizéiert sech wat op wien? Dat ass an deenen Texter a mengen Aen net kloer.

Ech ginn lech och gären e puer Beispiller fir ze illustréieren, e puer Beispiller, déi am dagdeegleche Liewe stattfannen, datt Der verstitt, vu wat ech hei schwätzen.

Éischt Beispill, dat ass, ech sinn e Samschdeg an der Stad spadéiere gaangen iwwert d'Kinnekswiss respektiv iwwer eng Rei Parken, déi mer an der Stad hunn. No dem Confinement huet sech esou déi Moud etabliert, datt owes jonk Leit op der Wiss, oft iwwer 20, sech Rendez-vous do ginn, dat heescht, sech selwer organiséieren, Picknick matbréngen, Musek maachen, Gedréns matbréngen. Ech fannen dat lëschtig, ech fannen dat flott. Et deet mir leed, datt ech net méi deen Alter hunn. Sou.

Dovunner elo ofgesinn, datt ech dat flott fannen, soen ech awer: Ass dat e Rassemblement? Jo oder nee? Ass et eng Réunion organisée? Jo oder nee? Ass et en Evenement? Jo oder nee? Ass et erlaabt? Oder ass et net erlaabt, wann ech d'Fro wëll vereinfachen? Kann d'Polizei soen: „Jo, Dir dierft“, oder soen: „Nee, Dir dierft net“? A sti Strofen drop? Oder sti keng Strofen drop? Ech liesen dat net am Text eraus. An et géif mech wonneren, wann déi Leit, déi jonk Leit, déi hei de Besoin hu fir sech ze ameséieren, wann déi géife verstoen, wat se dann elo dierfen a wat se net dierfen.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Dat muss einfach kloer sinn. Wéi gesot, ech hu wierklech näischt géint dat Zesummekommen. Ech fannen dat flott. Mee et muss kloer sinn, ob et geet oder ob et net geet. An et muss fir jiddweree kloer sinn. Well dann hiërs de déi Leit, déi laanscht ginn, déi meckeren dann doriwwer, well se dat net esou flott fannen. Also do muss et kloer sinn, wat mer kënnen a wat mer net kënnen.

Zweet Beispill: Un de Baggerweieren zu Remerschen, do kanns de dech online aschreiwelen. Ech fannen dat super, datt d'Leit elo erëm dierfen d'hinneergoen. Mat deem Wieder ass dat jo genial. 1.000 Leit ginn do akzeptéiert, online Aschreiwung. Do sinn och eng ganz Rei Moossnamen um Site virgesinn. Also ech fannen dat wierklech positiv, wierklech flott.

Mee meng Fro ass just: Ass dat dann elo e Rassemblement oder net? Eng Réunion organisée oder net? Geet dat? Wat müssen d'Reegele sinn? Wat mussen se net sinn? Ech wëll et just wëssen. Et muss kloer sinn. Et soll erlaabt sinn, mee et muss just kloer ginn, ënner wat fir enge Reegelen et soll erlaabt sinn.

Drëtt Beispill: Wat ass eng Kiermes? D'Ville de Luxembourg, d'Madamm Buergermeeschtesch huet jo elo decidéiert, eng Rei lokal Kiermessen ze organiséieren, fir d'Schueberfouer ze rem-

placéieren. Ech fannen dat jo richtig flott. Ech soen dat direkt, net datt ech falsch verstane ginn. Mee nach eng Kéier d'Fro: Ass dat e Rassemblement, deen organiséiert ass, deen annoncéiert ass? An deem Fall ass en net erlaabt, wa méi wéi 20 Leit do sinn. Oder ass et eng Foire, e Salon oder e Marché, wat eng aner Définitiou ass? Et ass hei am Fong eng „kermesse“, well eng Foire, e Salon ass a sech do, wou haaptsächlech d'Vente vu Marchandisé gemaach gëtt. Eng „kermesse“ ass nach eppes anescht. Eng Kiermes entsprécht éischter enger „kermesse“. Dofir erlaabt mer just einfach ze froen, ënner wat et fält.

Ech weess och elo d'Äntwert, datt et interpretéiert gëtt wéi eng Foire oder e Salon. Ech soen lech just, esou wéi den Text do ass, steet et awer net do. Ech fannen, Dir sollt et maachen. Mee ech fannen, datt Der och sollt am Kader vun deem Gesetz déi Reegelen hunn, wou Der sécher sidd, datt kee Mënsch et awer och nëmme ka kontestéieren.

Véierte Punkt: D'Chamber, wat si mir hei, ...

► **Une voix.** - O!

► **M. Claude Wiseler** (CSV). - ... eng „réunion organisée“? Wann ech eis kucken, ass se heiansdo „désorganisée“. Mee et sief dann. Si mer eng Réunion organisée? Si mer en Evénement? Si mer e Lieu public hei? Oder si mer e Lieu privé hei? A wat däerfe mer? U wat fir eng Reegle solle mer eis halen? Gradesou wéi eis Buvette, déi eng Rei Froe stellt am Kader vun deene Reegelen.

Sou, ech fannen, datt mir als Chamber eis mussen exemplaresch, wa mer dat Gesetz hei stëmmen, un déi Reegelen halen, déi mer eis selwer ginn. An dofir géif ech gare wëssen, wou dat hei dann drënnerfält, ënner wat fir een Artikel, a wat fir eng Reegelen dann elo fir eis applikabel sinn.

(**Interruption**)

► **Une voix.** - Mir si culturel.

► **M. Claude Wiseler** (CSV). - Si mer culturel? Okay.

(**Interruptions**)

Mir sinn Artisten, jo. Dat ass ... Domat hutt Der Recht!

(**Interruption**)

Eng aner Inkohärenz. Op Foiren, Salone muss een de Mask droen, awer nëmme wann d'Distanz net kann agehale ginn, wann also déi zwee Meter Distanz net méiglech sinn. Ech fannen dat och parfaitement okay. Mee elo souz ech iwwert de Weekend ganz eleng am Tram.

► **Plusieurs voix.** - O!

(**Interruption**)

► **M. Claude Wiseler** (CSV). - Oder am Bus, wéi Der och ëmmer wëllt, dat ass dat selwecht, soen ech och, do waren awer zwee, dräi Leit do. Ech hunn de Mask ugedoen, well do ass den Text zumindest kloer. Am ëffentlechen Transport, do muss ech de Mask undoen. Am ëffentlechen Transport, do muss ech de Mask undoen, also doen ech en un. Mee et ass natierlech fir d'Leit relativ schwierig ze verstoen, wann op 30 Meter kee ronderëm ass, datt s de da muss de Mask undoen, an op der Kiermes respektiv der Foire, datt et do anescht traitéiert ass. Dat ergëtt net onbedéngt eng Logik. An dat, wat net logesch ass, ass och schwéier ze verhalten an ass och schwéier duerno ze applizéieren.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Claude Wiseler** (CSV). - Mee elo soen ech lech, wat mech awer wierklech un deem Text hei stéiert an der reeller Politik, déi domat gemaach gëtt.

Elo si mer an der véierter Etapp vum Deconfinement. An elo ginn eng Rei prezis Moossname geholl, 20 Leit kënnen zesummekommen, et huet een eng Obligatioun, Masken unzedoe bei Evenementer, déi public sinn, zwee Meter Distanz. Dat ass alles gutt. Mee ech froe mech just: Op wat fir enger wëssenschaftlecher Basis berout dat Ganzt?

Mir hunn - a mir hunn et oft gefrot - bis elo nach keng Modellisatioun kritt, respektiv mir hunn eng kritt Métt Mee, mee déi awer ganz anere Kritikären a Situatiounen entsprécht wéi déi, wou mer haut dra sinn. Mir hunn als Chamber keng kritt a mir mussen haut eng Decisioun huelen, ob dat hei elo richtig oder falsch ass, an et stëmmen, ouni datt mer déi wëssenschaftlech Basis hunn.

D'Madamm Lenert huet virun enger Woch gesot, si hätte momentan keng aner Modellisatioun, respektiv sot se zwee Deeg duerno, si

misst déi Modellisatioun op Basis vun deem, wat de Conseil d'État huet, elo ëmschreiw en emfonctionéieren. Dann ass d'Fro: Hutt Der eng oder hutt Der keng? A wann Der eng hutt, dann hätte mer se gär als Chamber. Well ech fannen, datt mir mussen driwwer decidéieren an datt mer hei mussen ofstëmmen. An da fannen ech, datt mer mussen en connaissance de cause kënnen ofstëmmen, an dofir brauche mer all déi wëssenschaftlech Donnéeën, déi d'Regierung zur Verfügung huet.

Dat selwecht gëllt fir d'Testresultater. Et ass e Large-Scale-Testing ugekënnegt ginn. Dat ass geduecht, fir den Deconfinement ze begleeten. Sou ass et op jidde Fall annoncéiert ginn. Haut si mer an der véierter Etapp an den Deconfinement ass bal fäerdeg. An op jidde Fall hu mir als Chamber vun deem Large-Scale-Testing nach keng Resultater kritt, déi eis géifen hëllefen, d'Analys ze maachen, ob dat, wat hei gesot ass, richtig oder falsch ass an ob déi Moossnamen, déi hei geholl ginn, deem entsprechen, wat mer dann och wëllen.

Iwwer 40 Milliounen sinn engagéiert ginn, et si Bréiwer geschriwwen ginn, et ass eng Campagne gemaach ginn. An op deene weesentleche Punkten, wou mer elo haut awer do sinn, steet eis näischt zur Verfügung. Dat Eenzezt, wat mer hunn, dat sinn déi deeglech Zuelen iwwert déi Infiziéiert, déi Hospitaliséiert, déi Leit, déi leider gestuerwe sinn. Mee dorop léisst sech awer keng seriö Decisioun huelen, well fir seriö Decisiounen ze huelen, muss een d'Modellisatiounen hu vun deene Modeller, déi ee wëllt an d'Realitéit ëmsetzen, datt ee gesäit, wat dee Modell, deen ëngesat gëtt, och als Resultat zumindest theoreetesch kann hunn. Dat hu mer awer net!

Dofir hunn ech déi Decisioun an déi Diskussioun am Fong och lächerlech fonnt, déi mer d'leschte Kéier iwwert d'Spillplazen haten, wou de Premierminister a sech refuséiert huet, op eng Motioun vun der Oppositioun anzegoen, mat der Ausso, e misst nach op Zuele waarden, Zuelen, déi awer just an deenen dräi, déi ech hei gesot hunn, bestanen hunn. An dofir war et lächerlech ze soen: „Ech muss op déi Zuele waarden, fir muer eréischt eng Decisioun ze huelen.“ Dat war just, fir d'Kommunikatioun selwer kënnen ze maachen.

(**Interruption**)

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Claude Wiseler** (CSV). - D'Regierung huet gesot, si géif gär science-based Decisiounen huelen. Ech hunn d'Impressioun, datt d'Regierung just approximativ Bauchdecisiounen hëlt. A wann d'Regierung wëssenschaftlech Informatiounen huet, wa se der hätt, wa se der méi hätt, wéi se eis seet, da fannen ech et absolutt inakzeptabel, datt se der Chamber déi net zur Verfügung stellt, well mir brauchen déi, mir bräichten déi Informatiounen, fir kënnen hei Decisiounen ze huelen.

Wann ech kucken, wat an Däitschland geschitt, wou de Robert Koch-Institut all puer Deeg eng Pressekonferenz ganz fräi vun der Regierung hält, wou en all Detailler ëffentlech erkläert, wou en all d'Zuele publizéiert an ëffentlech zur Verfügung stellt, da fannen ech, datt do eng ganz aner Transparenz-/Informationspolitik gemaach gëtt wéi hei. An dat ass e Gefill, wat net nëmmen d'Oppositioun huet, mee dat ass e Gefill, wat d'ganz Populatioun huet.

Wat mer nach méi Suerge mécht, wësst Der, dat ass: De Confinement, dat war jo net ganz einfach, mee et war awer nach ganz einfach par rapport zu dem Deconfinement, wëll ech kloer soen. Well am Confinement waren Decisiounen ze huelen, déi am Fong a ganz Europa d'selwecht geholl ginn, déi d'Regierungen, déi d'Leit direkt verstanen hunn. An do kann een natierlech iwwert d'Detailler diskutéieren. Muss een de Bau zoumaachen? Oder muss een en net zoumaachen? Dat sinn elo Detailler. Dat maache mer an engem Debriefing eng Kéier spéider.

Mee ech soen awer och hei ganz kloer, an et fält mer nu wierklech keen Zack aus der Kroun fir ze soen, datt mir mat engem groussen Deel vun deenen Decisiounen, déi do geholl gi sinn, d'accord sinn, datt déi Richtung gestëmmt huet an datt dat och okay war. Kee Problem, dat zouzeginn. Ech soen awer och hannendrun, datt et haaptsächlech d'Leit sinn, déi gutt reagéiert hunn, déi disziplinéiert waren an déi zu engem groussen Deel och responsabel reagéiert hunn.

Mee d'Psychologie vum Ufank vum Confinement, dat ass eng Saach, dat war eng Psychologie, wou Staatsautoritéit gefrot war, wou souwuel am Privatlieu wéi am ekonomesche Geschéien ëmmer méi nom Staat gefrot ginn ass, wou de Staat dat eent, d'Privatlieden, an dat anert, d'ekonomescht Liewen, sollt deelweis decidéieren an och iwwerhuelen.

Ech hunn heiansdo misse lächelen, wann ech gesinn hunn, datt all déi, déi soss gejaut hunn

no ëmmer manner Staat, datt de Staat sech sollt aus allem eraushalen, elo gesot hunn, de Staat sollt alles iwwerhuelen. Mee dat sief just eng Klammer. Dat ass normal an dat ass och classesch esou, datt een an engem Gefill vun Angscht, vun Ongewëssheet, vun eppes Neiem, wou een net weess, wat et ass, an dat op een zoukënn, eng Autoritéit sicht. An dat ass eng Zäit, wou d'Regierung sech muss afirméieren a wou d'Oppositioun an d'Press, déi Froe gestallt hunn, net ëmmer wellkomm ware mat hire Froen.

Den État de crise bréngt am Ufank en enorme Vertrauensvirschooss mat sech un d'Regierung, un déi, déi decidéieren. De Problem ass, iwwert d'Zäit ewech muss een d'Leit och u Bord halen. An ech soen haut, wann haut erëm misst e Confinement gemaach ginn, wann een dat haut erëm misst decidéieren, da géif dat net méi esou goen, wéi et virun dräi Méint gaangen ass, ausser d'Regierung géif decidéieren, dee Confinement mat drastesche Moossnamen ze begleeten. Well aus dem Vertrauensvirschooss, deen am Ufank do war, elo awer en Autoritéitsverloscht a mengen Ae ginn ass. Well d'Regierung et a mengen Aen net fäerdegbruecht huet, d'Leit mat op de Wee ze huelen an hir Politik uerdentlech ze erklären. An och do ginn ech gär dräi Beispiller, datt Der verstitt, vu wat ech schwätzen.

Éischt Beispill: Am Ufank vun deem Confinement ass d'Unité nationale eropbeschwuer ginn an eis versprach ginn.

„Unité nationale“ heescht eppes. Dat ass en histoireschen Term an der Geschicht vun deem Land, an der Geschicht vun anere Länner. Unité nationale heescht, datt een déi verschidde politesch Kräfte net nëmmen nolauschtere léisst, mee och matdecidéieren, zumindest deelweis matdecidéiere léisst. Dat ass awer den éischten Dag scho vum Dësch geholl ginn, an dee Refus do war, fir eis prealabel vun den Decisiounen matanzebannen. Mir hu just Informatiounen kritt.

Mir hunn als Oppositioun, an ech soen dat och ganz kloer hei, trotzdem, obwuel dat eis fundamental gestéiert huet, decidéiert, datt mer d'Regierung géifen ënnerstëtzen, well een a Krisensituatiounen d'Solidaritéit muss weisen. Well mer och net wollten, datt d'Regierung an enger schwieriger Zäit, do wou se Autoritéit gebraucht huet, fir d'Leit vu Saachen ze iwwerzeegen, déi net einfach waren, well mer net wollten, datt d'Regierung en Autoritéitsverloscht zu där Zäit hätt. Well mer de Confinement och matgedroen hunn. Well mer och déi ekonomesche Moossname fir den Deconfinement matgedroen hunn.

Mir hunn 18 Texter hei mat lech an der Chamber gestëmmt, 18 Stéck. Do hu mer „Jo“ gestëmmt, obwuel mer heiansdo eng aner Meenung haten a verschiddenen Detailler, obwuel mer den Text heiansdo gär anescht gehat hätten, och d'ailleurs Proposition-de-loie gemaach hunn. Mir hunn 18 Texter matgestëmmt, dat obwuel mer net all d'Informatiounen kruten, obwuel mer net ëmmer consultéiert gi sinn, oder quasiment ni consultéiert gi sinn, an obwuel mer oft aner produktiv Proposen um Dësch haten.

Mir hu festgestallt, datt déi Unité nationale, déi am Ufank eropbeschwuer gi war, an eisen Ae just eidel Wieder waren an datt de Premierminister virun dräi Méint just seng Zweedréttel-majoritéit wollt, fir den État de crise duerchzekréien, an duerno weidergefuert ass wéi virdrun, ouni vun Unité nationale ze schwätzen.

An ech soen: Esou schaaft ee keng Unitéit, déi ee brauch, wann een iwwer Méint wëllt d'Autoritéit bäibehalen!

Mäin zweete Punkt, dat ass, datt net ëmmer alles gesot ginn ass. Ech ginn lech do och just zwee Beispiller. Am Ufank ass gesot ginn, an ech hunn den Dépliant hei, datt ee keng Masken am Fong sollt undoen. Ech hunn den Dépliant hei, wou dee Mann mat Mask rout ausgestrach ass, e roud Rondel mat engem Stréch derduerch. Do steet niewendrun: „Eng normal Mask bitt lech kee Schutz virun Ustiechungen.“

Dat ass och richtig, mee mir hunn awer och sengerzäit direkt am Ufank mat enger ganzer Rei Épidemiologe geschwat, an déi hunn eis all gesot: „Et ass sécher kee Schutz géint Ustiechungen, mee et ass awer besser, Dir dot se un! Et ass awer besser, Dir dot se un, well se awer trotzdem méi schützt, wéi wann Der keng Mask unhutt.“ Esou krute mir vun Ufank u sofort gesot. D'Regierung huet eng aner Kommunikatioun sengerzäit gemaach. An haut si mer amgaang, e Gesetz ze stëmmen, wou d'Masken eng Obligatioun ginn, nodeem mer am Ufank gesot kruten: „Dot keng un, well se bréngen näischt!“

Sou, dat ass net onbedéngt, fir Vertraue matzebréngen, et ass fir ze froen: Wéi sollen d'Leit lech da gleewen? An de Problem, mengen ech,

ass, datt Der de Leit duerchaus hätt kënnen soen: „Mee mir hunn net genuch Masken!“ Jiddwereen hätt dat am Ufank verstanen. Wann Der der Honnerttausende braucht, dann hutt Der der am Ufank nécessairement net genuch, well déi hutt Der net op Stock. Dat ass jo keng Diskussioun, dat ass jo kee Problem.

A wann Der gesot hätt: „Mee et ass elo kloer, an deser Situatioun suerge mer derfir, datt d'Gesondheetspersonal, déi un éischter Front sinn, emol all eis Maske kritt, well déi brauche se méi wéi all déi aner Leit!“, da wär dat och logesch gewiescht. Dann hätt dat och jiddweree verstanen. A wann Der dat de Leit erkläert, da kritt och jiddwereen dat mat. Da gëtt dat och matgedroen an et hätt lech erlaabt, eppes anescht ze soen. Datt heescht, et hätt lech et och erlaabt ze soen: „Mee dann dot weinstens e Schal un. Et bréngt zwar net esou vill wéi eng Mask, mee et ass trotzdem besser wéi näischt!“

Haut stëmme mer e Gesetz, wou d'Mask, de Schal, de Buff oder wat och nach ëmmer, Obligatioun ass. Dat hätt ee schonn déizäit ouni Problem kënnen soen, wann een zouginn hätt, datt een net genuch Masken hätt, wat awer a mengen Ae kee Problem gewiescht wär.

Dat selwecht gëllt fir d'Teststrategie. D'Covid-Taskforce schreift an hirer Explikatioun zur Teststrategie deen heite Saz: „Das Ziel ist es, die gesamte Bevölkerung testen zu können, zum Teil mehrmals, einschließlich der etwa 200.000 Grenzgänger.“ An dofir géif een zirka 1,8 Milliounen Tester brauchen. Dat huet den Här Meisch och méi wéi eng Kéier repetéiert.

Dat ass awer net esou. Haut hu mer 466.000 Tester kaaft, dat ass op jidde Fall dat, wat mir an der Kommissioun offiziell gesot kritt hunn. Et gëtt net déi sämtlech Populatioun mehrmals getest. A bei de Primaner war och gesot ginn, datt d'ganz Primanerpopulatioun géif getest ginn. Dat ass awer och net d'Realitéit gewiescht. Dat stëmmt also alles net esou, wat gesot ginn ass. A wann ee Saache seet, déi net stëmmen, dann huet een heiansdo Schwierigkeiten, fir duerno déi Autoritéit ze behalen, déi een awer muss hunn an esou Situatiounen.

Elo schwätzen ech nach net iwwert déi ëffentlech Ausschreiwungen, ronderëm déi mer eng Diskussioun bei deenen Tester hunn. D'ailleurs wollt ech lech awer just à ce propos froen, well d'Ausso vun der Regierung war, datt och nom 31. Juli déi Tester géife weidergefuert ginn an datt, wa se nom 31. Juli géife weidergefuert ginn, se dann dës Kéier iwwer eng normal Ausschreiwung géife lafen ... Dat war op jidde Fall dat, wat offiziell vun der Regierung matgedeelt ginn ass.

Ech kenne jo elo licht eppes vun Ausschreiwungen, well ech där vill hu missen exercéieren. Elo si mer den 22. Juni, an den 1. Juli muss déi Ausschreiwung fäerdeg sinn. Dir hutt awer, wann Der eng classesch Ausschreiwung maacht, eng Rei Délai-obligatoires, déi Der net kennt verkieren. Dofir ass meng Fro: Ass et dann elo ausgeschriwwen? Well soss hutt Der awer richtig Schwierigkeiten, fir dat den 1. Juli iwwert den normale classesche Wee ze maachen. An da muss Der erëm eng Urgenceprozedur huelen, wou Der awer formell gesot hutt, Dir géift déi dës Kéier net méi huelen. Dir kennt jo duerno drop äntweren.

An da soen ech mäi leschte Punkt. Dat ass, datt eng chaotesch Kommunikatioun awer a mengen Ae stattfonnt huet an deene leschte Méint. Wann ee wëllt d'Leit u Bord halen, da muss een eng Kommunikatioun maachen, déi propper, verständlech, novollzéibar ass. Wat awer an deene leschten dräi Méint kommunikationstechnesch geschitt ass, wou de Staatsminister an d'Gesondheitsministesch verschidde Woche bal all Dag opgetruede sinn - dat huet mech emol nach net gestéiert -, mee haaptsächlech dann och nach eng ganz Rei aner Ministeren opgetruede sinn, an alles dat live iwwerdroen an der Press! Mir hate bis zu véier Pressekonferenzen den Dag!

Elo sinn ech jo professionnelle Politiker an hunn theoreetesch Zäit, fir dat do alles ze kucken, mee ech krut net méi alles gekuckt. Ech krut net méi alles gekuckt! Ech hunn net matkritt, wat déi eng an déi aner gesot hunn. A wéi sollen d'Leit dat da matkréien? Wéi solle se et integréieren? Wéi solle se et verstoen? A wéi solle se et och memoriséieren, well et sinn awer schlussendlech Reegelen, déi d'Leit mussen duerno applizéieren. A wann een esou eng Kommunikatioun, esou e Moudendefilee vu Ministere mécht, déi op dem RTL-Livestream dann alleguer iwwerdroe ginn, wéi wëllt Der dann, datt d'Leit duerno wëssen, wat se solle maachen a wat se net solle maachen?

Wann ech kucken, wéi an der Belsch, Frankräich, Däitschland ronderëm de Premier déi Pressecampagné gemaach ginn, dann ass dat awer vun engem ganz anere Professionalismus wéi dat, wat hei geschitt ass. Ech hu fonnt, datt de Premier et net fäerdegbruecht huet, déi Kri-

sekommunikatioun uerdentlech a korrekt ze organiséieren.

A schlussendlech déi Kommunikatioun iwwert dësen Text. Niewent allen Onprezisioune maachen ech mer awer eng Rei Suergen iwwert dat, wat elo mat dësem Text geschitt. Wësst Der, mir haten an deem éischten Text eng Rei Reegele stoen iwwert d'Privatliewen. Déi huet de Conseil d'État eis erausgeholl. Do stoung dran, datt een net sollt, oder datt et eng Obligatioun wär, fir net méi wéi sechs Persounen bei sech doheem ze invitéieren a wéi 20 Persounen dobaussen a sengem Privatheem.

Dat huet de Staatsrot mat Recht aus dem Text erausgeholl, well e seet: „Et ass keng Obligation légale!“ Et brauch keng Obligation légale ze sinn, et brauch och net am Text ze stoen, well et disproportionéiert ass par rapport zur sanitärer Situatioun, déi mer haut hunn.

Ech ka mech erënneren, datt mer am Bureau vill Diskussiounen haten iwwert d'Obligation, déi sanctionnabel wär, iwwert d'Obligatioun, déi am Gesetz sténg, wou awer keng Sanktioun hannendru wär a wou och keng Kontroll méiglech wär, an iwwert d'Recommandatiounen, an datt d'Madamm Hansen méi wéi eng Kéier gesot huet: „Mee huelt dach all déi Obligatiounen, déi net sanctionnabel an net verifiabel sinn, aus dem Gesetz eraus a setzt se a Form vu Recommendatiounen!“, wat vill méi sënnavu wär.

An ech soen lech haut, datt ech déi Recommendatiounen, déi am Gesetz stoungen als Obligation non sanctionnée, awer richteg fannen. Well ech fannen, datt an där Situatioun, wou mer hei sinn, mer zwar keng Obligation légale kënnen doduerch schafen. Mee d'Regierung misst awer eng Rei Recommendatiounen erausginn, fir de Leit ze soen: „Passt awer och op an Ärem Privatliewen, wann Der Leit invitéiert, wann Der Är Frënn ronderëm lech hutt, well d'Saach ass net eriwwer!“

De Problem ass elo just, bei der Situatioun, wou mer elo dragerutscht sinn duerch déi Kommunikatioun, déi iwwert den Text gemaach ginn ass: D'Leit dobaussen hunn d'Impressioun, datt se am Privatliewen am Fong keng Precautioun méi bräichten ze huelen, datt dat elo alles an der Rei wär an datt ee sech absolut normal kéint behuele wéi virdrun. An elo gitt Der warscheinlech eng Rei Recommendatiounen duerno eraus - ech hoffen, datt Der se erausgitt -, mee elo musst Der zrëckruderen zu där Kommunikatioun, déi Der initialement hat. Elo musst Der zrëckruderen a soen: „Pardon, passt op! Et ass awer net esou. Mir ginn lech eng Rei Recommendatiounen am Privatliewen.“ An hätt Der dat am Ufank vum Gesetz a Form vu Recommendatioune gemaach, dann hätten d'Leit et och dee Moment matkritt, hätten et och verstanen an hätten et akzeptéiert. An ech soen, an dësem Moment ass dat vill méi schwierig, fir dat duerchzesetzen.

Ech soen och ganz kloer, ech maache mer och eng ganz Rei Suergen, genau aus deem Grond, mee och aus enger Rei anere Grënn, ëm déi Méiglechkeet vun enger zweeter Well. Mir gesi jo elo, wat amgang ass an anere Länner ze geschéien. An dofir hunn ech fir d'nächst Woch eng Heure d'actualité ugefrot, fir iwwert de Virbereedungszoustand zu enger zweeter Well hei zesummen ze schwätzen: Wou si mer drun? Wat solle mer maachen? Wat wëllt d'Regierung, fir wann eng zweet Well kënn, dann duerno an der Praxis maachen? Wou sti mer do? An dat ass, mengen ech, déi nächst Aufgab, déi op d'Regierung zoukënn.

Den État de crise ass iwwermuer eriwwer. Ech mengen, den État de grâce vun der Regierung, deem ass och eriwwer.

(Brouhaha)

De Confinement war deem einfachen Deel vun dëser Kris. Den Deconfinement gëtt weesentlech méi komplizéiert. Hei gëllt et nämlech ze decidéieren, hei geet et drëm, Choixen ze maachen, gesellschaftlech Choixen, sanitär Choixen, ekonomesch Choixen.

Dësen Text ass den éischte Schrëtt nom État de crise, en Text, dee staark Agrëffer an d'Privatliewen a Beschränkunge vun de Fräiheete mécht, déi fundamental Aschnëtter an eis Fräizäit, an eist kulturell Liewen, an eist dagdeeglecht Liewe mécht, awer en Text, deem an eisen Aen net ausgegoren ass, deem net prezis an den Definitionen ass, dee juristesche ongekläert Punkten net opléist, an dat a weesentleche Sujeten, dee grouss Lacunen an de Prozeduren huet, deem net uerdentlech openeen artikuléiert ass an haaptsächlech, deem seng sanitär Moossnamen net erkläert an oft net novollzéibar sinn.

Et ass dofir en Text, deem et fir d'CSV onméiglech ass matzedroen. An ech soen lech och ganz éierlech: Mir hunn ee Moment geduecht, ob mer eis bei deem Text net sollen enthalten. Aus e puer Grënn: well mer d'Noutwendegkeet gesinn, datt en Text haut muss gestëmmt ginn,

well mer och grosso modo mat den Zilsetzungen d'accord sinn a well och op eis Suggestioun hin eng ganz Rei Saache par rapport zum initialen Text verbessert gi sinn.

Mee esou wéi den Text elo virläit, mat esou vill inakzeptabel Onzoulänglechkeeten op weesentleche Froen, déi eis Fräiheete betreffen, komme mer net derlaanscht, op dësen Text e klären Nee ze joen. An deem Nee soll och eis gréisser Suerg zum Ausdrock bréngen iwwert déi dach chaotesch Organisatioun vum Deconfinement, déi d'Regierung amgang ass ze maachen.

Dësen Text huet glécklecherweis e Verfallsdatum an engem Mount an ech hoffen, datt an engem Mount d'Regierung et fäerdegrëngt, eis en aneren, uerdentlechen Text zumindest fir déi Zäit duerno op den Dësch ze leeën. Well fir dësen Text kënn mer just e klären an en daitlechen Nee zum Ausdrock bréngen.

► Plusieurs voix.- Très bien!

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här Wiseler. Den Här Mars Di Bartolomeo huet d'Wuert gefrot.

► **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP), rapporteur.**- Merci, Här President. Just a menger Eigenschaft als Rapporteur vum Projet eng Prezisioun, déi awer net onwichtig ass. Ech kann net am Raum stoe loosse, dass de Kolleeg Wiseler sot, dass d'Kommissiounen hir Aarbechten eréischt konnten de 15. Juni ophuelen nom Avis vum Conseil d'État.

De 15. Juni, wéi den Avis vum Conseil d'État komm ass, hate mer schonn als Gesondheitskommissioun zesumme mat der Commission de la Justice véier Sätzungen, laang Sätzungen hannerun eis.

► Une voix.- Gelunn!

► **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP), rapporteur.**- Iwwer zéng Stonnen hu mer, ier den Avis vum Conseil d'État komm ass, un deene Projeten hei geschafft. Ier den Avis vum Conseil d'État komm ass, hu mer zwee Train-d'amendement vum der Kommissioun, vun der Kommissioun ...

(Brouhaha et interruption)

Dat ass d'Aufgab vum Rapporteur, well dat d'Aarbechte vun der Kommissioun erëmgëtt.

(Interruption)

... hu mer zwee Train-d'amendementen erausginn, déi vum Conseil d'État nach konnte considéiert ginn, ënner anerem iwwert den Zwangsconfinement, ënner anerem hu mer Prezisiounen zum Dateschutz, wat fir eng Daten dierfe gesammelt ginn, wéi laang dass se dierfe genotzt ginn, wéi déi verschidde Kategorie beim Dateschutz considéiert ginn, opgrond vum Avis vun der CNPD.

Ech wollt also net am Raum stoe loosse, dass déi Kommissioun, déi Kommissiounen op den Avis vum Conseil d'État gewaart hunn, fir hir Aarbechten opzehuelen.

(Brouhaha)

An ech wëll och soen, dass et eigentlech net méi an net manner wéi d'Aarbecht vum Parlament ass, dass e Gesetzesprojet ...

(Brouhaha)

... dass e Gesetzesprojet aus dem Parlament net onbedéngt esou erausgeet, wéi e vun der Regierung abruecht ginn ass.

Ech bleiwen do derbäi an ech stelle mech do virun déi Kollegen aus deenen zwou Kommissiounen, jiddefalls als President vun där enger. An ech ginn dovun aus, dass deem anere President dat selwecht seet!

(Brouhaha)

Mir hunn hei als Parlament eng gutt Aarbecht gemaach. Voilà! Merci.

► Plusieurs voix.- Très bien!

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här Di Bartolomeo. Ech ginn d'Wuert zrëck un den honorabelen Här Claude Wiseler.

► **M. Claude Wiseler (CSV).**- Ech ginn dem Här Di Bartolomeo Recht wann e seet: „Mir hu vill Aarbecht gemaach.“ Ech soen awer hannendrun: Mir hu ganz vill Aarbecht ëmsoss gemaach, well mer op engem Text geschafft hunn a laange Stonnen a vill Amendementen op den Text gemaach hunn, wou d'Regierung selwer gesot huet: „Et ass e schlechten Text a mir hoffen, datt de Conseil d'État en zu engem Deel ganz frësch schreift“, wat de Conseil d'État och gemaacht huet. An déi produktiv Aarbecht, déi mer konnte maachen, wéi mer den Avis vum Conseil d'État haten, déi ass méindes de 16. ugaangen, well mer dunn en Text haten, esou wéi ech dat a menger Ried gesot hunn, dee stabiliséiert war a wou ee konnt uerdentlech, produktiv Aarbecht driwwer maachen. De Rescht war vill Aarbecht, vun do un ass déi produktiv ugaangen.

Dofir, ech soen lech ganz kloer: Wann een op deem Text, deem de Conseil d'État erabruecht hat, hätt wëlle sech bis definitiv ausschätzen, sech Gedanke maachen iwwert déi richteg Konsequenzen, déi richteg Suiten, dann hätt ee méi wéi fënnf, sechs Deeg gebraucht, fir dat ze maachen. Déi hate mer net, well mer duerch alles dat, wat virdru geschitt war, esou an Zäitdrock gerode waren, datt ee sech net méi konnt seriö op deem Text konzentréieren - wat mer hätte misse maachen.

Elo huet d'Kommissioun nach vill geschafft an ech ginn der Kommissioun keng Schold. Ech ginn hei der Regierung d'Schold, datt se net méi fréi mat engem uerdentlechen Text komm ass an datt se elo nach selwer seet, den Text wär net uerdentlech. Ech hunn nach selten eng Regierung héieren, déi seet: „Stëmmt hei, léift Parlament, en Text, ech weess, datt en net gutt ass, mee stëmmt en awer!“ Esou eng Regierung hunn ech nach net héieren!

(Brouhaha et interruptions)

► Une voix.- Très bien! Très bien!

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools. Den Här Di Bartolomeo nach eng Kéier.

► **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP), rapporteur.**- Här President, just ee Saz.

(Brouhaha, protestations et coups de cloche de la présidence)

Hei, liest Äert Reglement!

(Coups de cloche de la présidence)

Liest Äert Reglement! Liest Äert Reglement: De Rapporteur kann ëmmer dann aschreiden, wann eng Prezisioun ze maachen ass!

► **Mme Martine Hansen (CSV).**- D'LSAP huet ...

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Här Di Bartolomeo, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Claude Wiseler (CSV).**- A wou steet dat dann?

► **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP), rapporteur.**- Ech well lech just drop hiweisen, ...

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Wannech gelift, e bësse méi roueg!

► **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP), rapporteur.**- ...dass de Conseil d'État net nëmme kritesch mam Regierungstext war, mee och zu einzelne vun deenen Amendementen, déi mir abruecht hunn, alles anescht wéi frëndlech gesënnt war an och do staark Kriticke geäussert huet.

(Interruption par M. Michel Wolter)

Jo, Här Wolter, ech hunn lech verstanen. Mee meng Stëmm ass méi haart wéi Är!

► **M. Gast Gibéryen (ADR).**- Jo! O Mamm! Si ass awer duerfir net besser!

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Di Bartolomeo.

An ech mengen, mir kënnen elo mat den Diskussiounen virufueren. Als nächste Riedner ass den honorabelen Här Gilles Baum agedroen. Här Baum, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Gilles Baum (DP).**- Merci fir d'Wuert, Här President. Ech probéieren dann hei, e bësse Loft aus deem Debat erauszehuelen an deem erëm a gereegelt Bunnen ze féieren.

Mir hunn eng ganz engagéiert Oppositionsried héiere vum Här Wiseler, deem eis op eng Rei Punkten opmierksam gemaach huet. Ech wäert probéieren, an den nächsten 20 Minuten lech ze weisen, dass mer als Regierung an als Chamber déi Kris hei, déi eis onerwaart getrafft huet, mengen ech, gutt geréiert hunn an dass deem Text, dee mer haut virun eis leien hunn, eng ganz Rei Argumenter liwwert, fir den Text ze stëmmen - en Text, deem, wéi gesot, eng Durée huet vun engem Mount.

« Le Grand-Duché de Luxembourg aura sans aucun doute été le laboratoire d'une gestion efficace des risques liés au Covid-19. » Dat ass en Zitat aus dem „Monde“ vum 9. Juni. An ech wëll hei soen, dass ech mech net mam Här Di Bartolomeo ofgeschwat hunn, fir eis Riede virzebereeden.

Ech wëllt dofir awer mat e puer Constaten ufänken de Moien. Jo, Lëtzebuerg ass, mengen ech, gutt duerch dës Kris komm a mir si vun deem Schlëmmste verschount bliwwen. Eis Regierung huet fréi genuch alles an d'Wee geleeet a si huet anticipéiert, fir op de Stuerm virbereet ze sinn. Den Taux de mortalité vun deene Leit, déi Covid-19-positiv waren, ass ee vun deenen déifste weltwäit. Eist Gesondheitswiesen ass zu kengem Moment u seng Limitte gestouss an et gouf och kee Manktum u Material. Sanitär Zoustänn wéi zu Bergamo, zu New York oder am Elsass hu mir hei net kennt, an dat war och gutt esou.

► Une voix.- Très bien!

► **M. Gilles Baum (DP).**- Mir hunn eis Capacité ginn, fir d'ganz Land ze testen, an trotz dem Large-Scale-Testing, deem nach ëmmer amgaangen ass, bleiwen eis Infektiounszuelen niddreg. Ech mengen, eleng dës Constate weisen, dass d'Ausso, déi de „Monde“ gemaach huet, pertinent sinn. Lëtzebuerg huet dës Kris gutt geréiert. Doriwwer solle mer eis alleguerete freeën, well letztendlech geet et ëm Mënschleien.

► Une voix.- Très bien!

► **M. Gilles Baum (DP).**- Kolleginnen a Kollegen, ëmmer wann ech feststellen, oder de Programm gemaach gëtt an et steet fest, dass ech eng Ried soll an der Chamber halen, notéieren ech mer dat direkt a mengem Kalenner. Dat hëlleft mer, den Iwwerbléck ze halen iwwer eng Rei Aktivitéiten. Et erlaabt mer awer och, mech zäitlech op de Programm ze preparéieren. A wéi ech dës Ried ageschriwwen hunn, do huet mäin Handy mech en Donneschden no der Conférence des Présidents drop opmierksam gemaach, dass ech do schonn eppes ageschriwwen hat.

„Virowend vun Nationalfeierdag“ stoung um Display. Ech sinn am Prinzip keen awergleeewege Mënsch, mee am éischten Ablack hunn ech gemengt, et wier einfach en Zoufall, dass dës wichtige Vott haut op den Dag virun Nationalfeierdag fällt. Ech hu mech de Weekend awer nach e bëssen domat beschäftigt an et huet mech net lassgelooss, an eng gewësse Symbolik ass awer hei net vun der Hand ze weisen.

De Virowend vun Nationalfeierdag ass an der Reegel den Dag vun der Freed, vum Zesummekommen a vum Zesummesinn. Et ass deem Owend am Joer, wou uechtert d'Land d'Leit sech treffen, sech erausfizen, e Patt zesummen huelen an op de festleche Kader vun Nationalfeierdag sech astëmmen. Et gëtt esou munchen gebueden an de Mengen: Cortège, Freedefeier, Concerten, Volksfester, déi gehéieren dozou.

Dat ass dëst Joer anescht. D'Stroosse bleiwen haut den Owend mat Sécherheet zum gréissten Deel eidel. Keng öffentlech Zeremonie an der Philharmonie, keen Te Deum, wéi mer dat déi lescht Jore gewinnt waren.

Jo, de Coronavirus huet eist öffentlech Liewen, eist Zesummeliewe vun haut op muer op d'Kopp gestallt. Nach ëmmer si mer an enger sanitärer Kris, déi nieft de gesondheetlechen Aspekter an deem ville Leed och aner Saachen a Fro gestallt huet. Mir hu missen op viles verzichten, wat eis vertraut war a wat mir bis dohinner ëmmer fir selbstverständlech ugesinn hunn. Dat gëtt op esou engem Dag wéi haut, dem Virowend vun Nationalfeierdag, wou mer elo esou lues scho géifen, mengen ech, an d'Virfreed kommen, besonnesch daitlech. De Coronavirus huet eis Gewunnechte verännert.

Den Dag vun haut eegent sech awer och aus engem zweete Grond. Nieft de Festivitéiten zu Eiere vun eise Staatschef ass den Nationalfeierdag nämlech och dee Moment, wou een een Ablack stëll ka bleiwen, a sech eragoen an un dat denken, wat eis als Land ausmécht, wat eis zesummenhält a wat eis verbënnt.

Grousses gouf an de leschte Wochen a Méint hei am Land geleescht. Vill Leit sinn un hir Grenze gaangen. Ech sinn nach ëmmer beandrockt vun där grousser Well vu Solidaritéit, vun Engagement a vun Hëlfsbereitschaft. Jo, wa mir haut do stinn, wou mir stinn, dann ass dat de Verdéngscht vun dem Einzelen. Jidder-een huet op senger Plaz mat senger Kompetenze säin Deel dozou bäigedroen, dass mir mat engem bloen An dovukomm sinn.

Et gouf sech mat Disziplin a mat Ausdauer un d'Precautionsmesurë vun der Regierung gehalen. D'Leit hunn d'Aschränkunge vun hirer Fräiheit mat Courage, Verständnis a Solidaritéit akzeptéiert. An ech fannen, dass grad den Nationalfeierdag dee géegente Moment ass, fir all de Leit nach eng Kéier Merci ze soen.

Ouni Zesummenhalt an ouni dee bedéngungslosen Asaz vu villen Einzelne wier dat net méiglech gewiescht. Ouni dësen Ekippegeescht stänge mir haut net do, wou mir stinn.

Här President, dräi Méint sinn et hio her, dass mer hei am Haus den État de crise confirméiert a verlängert hunn. Den État de crise ass a bleift en aussergewöhnlech Instrument, wat keng Regierung gären asetzt. Mee et war noutwendeg.

Ech war deemools houfreg, Member an dësem Parlament ze sinn, wat d'Verlängerung vum État de crise eestëmmeg matgedroen huet an domat op eng androcksvoll Aart a Weis bewisen huet, dass Lëtzebuerg a schwéiere Stonnen

déi politesch Iwwerleeungen hannerneestellt an zesummenhält am Interêt vum Land.

D'Regierung huet an deene leschten dräi Méint bewisen, dass si sech dee Vertrauensvirschoß fir hir Aarbecht verdéngt huet. D'Regierung huet geliwert. Et goufen an de leschte Wochen a Méint ganz vill Reglementer geholl, déi et erlaabt hunn, de Motor vun eisem Land och an der Coronakris um Rullen ze halen. D'Regierung, ënnert der Leedung vum Premier Xavier Bettel, huet Wäitsicht bewisen a gläichzäiteg kuerzfristig kënnen op Entwécklung reagéieren. Dat wier mat deene schwéierfällige legislative Prozeduren, déi mir kennen, net an där Form méiglech gewiescht.

Duerfir kann ech haut mat Iwwerzeegung confirméieren, wat mir unanime virun dräi Méint heibanne gesot hunn: Den État de crise war déi eenzeg richteg Entscheedung.

Leider ass d'Enn vum État de crise net gläichbedeutend mam Enn vun der sanitärer Kris, soss hätte mer et elo iwwerstanen a mir kéinten nees esou liewen, wéi dat virum Mäerz de Fall war. De Virus ass nach ëmmer ënner eis, och wann d'Zuelen am Moment gutt sinn. Doriwwer solle mer eis freeën, well dat erlaabt der Regierung, hir Strategie vum progressiven Deconfinement weiderzeféieren.

Trotz der positiver Entwécklung gëllt et awer weiderhi virsiichteg ze bleiwen an néischt ze iwwerstieren. De Virus ass nach ëmmer bei eis. Eng oniwierluechten Exitstrategie, eng Strategie op Teufel komm raum, kéint fatal Follgen hunn. Déi rezent Entwécklungen zu Peking weisen, wéi séier dass et ka goen. Do gesi se eng zweet Well op sech zoukommen a si fänken nees mam Lockdown un.

Elo kënnst Du mer soen: „Jo, Peking, China, dat ass alles wäit ewech!“ Kommt, mir erënnere eis emol, wéi séier dass de Virus déi éischte Kéier vu China an Europa war! An ech wëllt och op eppes hiweisen, wouriwwer och an de Medien rieds geet - dovunner ass zwar de Moien nach net geschwat ginn. Et geet ëm d'Fleeschverarbeitungsfabrick an Nordrhein-Westfalen, wou iwwer 1.000 Mataarbechter - dat muss ee sech virstellen! -, iwwer 1.000 Mataarbechter do mam Coronavirus infizéiert si ginn. An dat ass definitiv net ganz wäit ewech vun eis.

Kolleginnen a Kollegen, déi zwee Covid-texter, iwwert déi mer haut ofstëmmen, sollen dofir e Kader fir eist Zesummeliewe mam Virus schafen, op d'mannst emol fir e Mount. D'Virgeensweis vun der Regierung bleift déi selwecht. Mir taaschten eis lues no vir a kucken, wéi wäit dass mer kënnen bis zu engem gewesenen Zäitpunkt goen. Dat huet eis bis elo gutt duerch dës Kris bruecht: néischt iwwerstieren, mee eist Handeln op d'Entwécklung vun den Infektionszuele baséieren.

Ech wäert net an deen allerleschten Detail vun de Mesuren agoen, mee awer e puer méi grondleeënd Froe stellen a mech dorobber fokusséieren. Virobber awer dem Kolleg Mars Di Bartolomeo merci fir säin ausféierleche Rapport. D'Kommissioun huet effektiv ganz vill an ënner Zäitdruck misse schaffen. Dat huet dem Rapporteur d'Liewe bestëmmt net méi einfach gemaach, dofir him awer e grouse Luef an e grouse Merci!

Kolleginnen a Kollegen, an deem Gesetz sti vill Sécherheets- a Precautionsmesuren dran, déi mer viru véier Méint nach net fir méiglech gehalen hätten, déi mer eis vläicht nach net hätte kënnen virstellen. D'Droe vu Masken, d'Anhale vu Sécherheetsstoffstänn waren eis bis dohinner komplett friem. Zanter Mäerz gehéieren dës Reegelen, des Geste-barriären awer zum Alldag. D'Leit hu se och relativ séier ugeholl a sech un déi nei Realitéit gewinnt, warscheinlech well si se fir sënnavoll a fir noutwendeg empfangen. Si gesinn et als hire solidaresche Bäitrag, fir sech selwer an hir Matbierger, ob vulnerabel oder net, virun enger méiglecher Ustiechungsgefor ze schützen.

Ob vun de Leit akzeptéiert oder net, all dës Mesuren, all dës Reegele waren a sinn nach ëmmer en Aschnëtt an d'Fräiheete vun Eenzelen. Dat kann een objektiv net anescht beurteilen.

A wéi bei all Aschnëtt an eis Fräiheeten, muss een ofweien, ob dës Schrëtt opgrond vun de Realitéite gerechtfertegt a proportionéiert ass.

► **M. André Bauler** (DP).- Très bien!

► **M. Gilles Baum** (DP).- Ech hunn et heibanne schonn eng Kéier gesot: Ech hu mech viru laange Joren an enger Partei engagéiert, déi sech wéi keng aner fir déi individuell Fräiheete vum Mënsch asetzt. Dat fräit Denken,

déi fräi Meenungsäusserung, déi fräi Liewensgestaltung, dat sinn d'Eckpfeiler vun der Demokratescher Partei an ee vu ville Grënn, firwat ech mech an där Partei engagéiert hunn.

► **Plusieurs voix**.- Très bien!

► **M. Gilles Baum** (DP).- Ech kann et dofir awer wierklech kengem iwwelhuelen, wann e sech mat Fräiheetsbeschneidunge schwéierdeet. Dës natierlech Ofneigung, dës Schutzreflex géint alles, wat a Kontradiktion steet zu der demokratescher, fräier a liberaler Gesellschaft, begreissen ech souguer. Wann et ëm Moosname wéi Isolement, Quarantän oder souguer Confinement forcé geet, da betrëfft dat de Kär vun der Aart a Weis, wéi mir zesummeliewen a wéi mir eis Gesellschaft gestalten.

► **M. André Bauler** (DP).- Ganz genee!

► **M. Gilles Baum** (DP).- Mir sinn do wierklech um Nerv ukomm.

Et stellt sech déi fundamental Fro, ob mir mam amendéierten Text, esou wéi en elo um Dësch läit, de richtigen Equilibre fonnt hunn tëschent dem Aschränke vu Fräiheeten op där enger Säit an dem Schutz vun der Allgemengheet an Zäite vun enger Pandemie op där anerer Säit. An et stelle sech dobäi net nëmme formell juristesche Froen, mee och eethesch Froen a moralesch Froen. Moralesch Aspekter mussen hei a Betruecht gezu ginn.

Fakt ass, dass mir an de leschten Deeg an der Kommissioun oder an de Kommissiounen, vill un den Texter geschafft hunn, fir d'Moosname besser gesetzlech ze reglementéieren. Déi Moosname sinn elo manner fräiheetsbeschneidend an dofir méi encadréiert. Dat ass de Meritt vun alluerten de Memberen, déi an der Kommissioun sinn. An ech zielen do natierlech d'Kollege vun der Oppositioun mat dobäi, déi konstruktiv um Text matgeschafft hunn, grad wéi un enger ganzer Rei aneren Texter während deene leschten dräi Méint.

Sollt een am ëffentleche Raum Rassemblementer vu méi wéi 20 Persounen zu deem Zäitpunkt nach u Sécherheetsmesurë knäppen? Ass d'Droe vun enger Mask zu deem Zäitpunkt nach noutwendeg? Sollt een de Sécherheetsofstand vun zwee Meter zu deem Zäitpunkt nach anhalen? Ech kann lech rouege Gewëssens soen, ech géif hei dräimol Jo soen.

► **Une voix**.- Très bien!

► **M. Gilles Baum** (DP).- An ech géif lech en Artikel un d'Häerz leeën, dee viru ganz Kuerzem am „Spiegel“ stoung. Do geet et ëm d'Situatioun an Israel. An Israel hate se Mëtt Mee keng Neiinfizéierung méi. Si hu gelockert. D'Leit hu sech hiert fréiert Liewen, esou wéi et war, zu 100 % zrëckgeholl. An elo hu se eng zweet Well mat méi wéi 100 Neiinfiziounen den Dag. An duerfir, mengen ech, gëllt et, virsiichteg ze sinn an och weider op déi heite Mesuren opzepassen.

► **Plusieurs voix**.- Très bien!

► **Une voix**.- Genee!

► **M. Gilles Baum** (DP).- Loosst mech nach eppes zu deem ominöse „confinement forcé“ soen. Wat de Fong betrëfft, do gëtt et dat Instrument jo schonn eng Zäitche. D'Hospitalisation forcée ass festgeschriwwen am Gesetz vum 21. November 1980 iwwert d'Organisatioun vun der Direction de la santé. Dat sinn elo 40 Joer hier. Et schéngt bis viru Kuerzem kee gestéiert ze hunn oder et hat och vläicht bis viru Kuerzem keen et bemierkt.

D'Iddi dohannert ass awer an all deene Joren déi selwecht bliwwen. Et geet drëm, d'Allgemengheet virun enger ustiechender Krankheet ze schützen. Dat geschitt op d'Käschte vun der Fräiheit vun engem Eenzelen. Vusaite vun der Santé hunn ech héieren, dass deen Text bis elo eréischt eng Kéier bei engem Tuberkulosekranken applizéiert ginn ass. Deen Text ass eemol applizéiert ginn a 40 Joer.

Wann een ustiechend ass a riskéiert, duerch säi Verhalen eng Gefor fir déi aner Leit ze sinn, da brauch een eng legal Basis, fir dat kënnen ze ënnerbannen. Iwwregens ass de Prinzip dovunner och net vum Staatsrot a Fro gestallt ginn. An der Diskussioun geet et vill méi ëm den Encadrement, déi legal Recoursen an ëm Gardefoue fir ze evitéieren, dass Leit ouni berechtigte Grond a géint hire Wëlle festgehalen ginn. An anere Wieder: Et geet drëm, fir Abusen ze vermeiden.

Wann ee sech elo d'Prozedur ukuckt, da stinn elo Garde-fouen dran, déi am Laf vun de Kommissiounsaarbechten derbäikomm sinn. D'Initiativ behält den Direkter vun der Santé. Wann een infizéiert Persoun eng Gefor fir anerer duerstellt a sech opposéiert, fir op enger appropriierter Plaz beherbergt ze ginn, da kann de Santésdirekter de President vum Tribunal vum Bezierrksgericht mat enger Requête saiséieren. Et ass also direkt e Magistrat domadder befaasst.

Déi infizéiert Persoun gëtt dann an engem Delai vu maximal 24 Stonne vum President vum Tribunal oder sengem Delegéierten empfangen a gehéiert. D'Persoun gëtt also convoquéiert an hire Point de vue ka se dann dem Magistrat duerleeën.

Eréischt duerno kann de President vum Bezierrksgericht per Ordonnance der Requête vum Santésdirekter eng Suite ginn. Géint dës Ordonnance kann een e Recours aleeën. Een Appel géint d'Ordonnance ass also méiglech a gëtt souguer vun der Cour d'appel an de Referé geholl. Si muss innerhalb vu 24 Stonnen no der Requête statuieren.

Wéi gesot, wann et ëm d'Aschränkunge vun de Fräiheete geet, da fannen ech, dass eng gesond Portioun Skepsis duerchaus ubruecht ass. Dat soen ech als Liberalen. Bei deene ville konstruktive Kommissiounssätzungen hu mir awer elo zesummen eng Prozedur op d'Bee gesat, déi de Risiko vun Abusen op e Minimum reduzéiert.

A wann ech op meng Fro vu virun zrëckkommen, da si mir als DP der Meinung, dass dës Moosnam a Prozedur net nëmme opgrond vun der Pandemie gerechtfertegt sinn, mee eeben och déi néideg Garantie mat sech bréngen. Dëst gëllt souwuel fir dësen Artikel wéi och fir de Rescht vum Text.

Kolleginnen a Kollegen, zënter dem Ufank vun der Kris schwätzen ech hei uewen ëmmer erëm vun enger Course géint de Virus, vun engem Marathon. Mam Enn vum État de crise gëtt d'Regierung de Staffelfest elo nees un d'Parlament zrëck. Et ass elo un der Chamber, fir dës Course op en Enn ze lafen. Kommt, mir halen och an de leschte Meteren Ausdauer an Disziplin. Geschwë si mir am Zil ukomm.

Ech soen lech Merci fir d'Nolauschteren a ginn zu deem Text den Accord vun der Fraktioun vun der Demokratescher Partei.

► **Plusieurs voix**.- Très bien!

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci villmools, Här Gilles Baum. Nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorablen Här Georges Engel. Här Engel, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, merci dem Rapporteur Mars Di Bartolomeo fir deen exzellente schrëftlechen a mündleche Rapport, e schrëftleche Rapport vun 89 Säiten, deen e ganz gudd Recapitulatif ass vun deene leschte Méint. En ass ganz gutt geschriwwen, en huet eng ganz Rei vu Phasen, déi an dëser Zäit virkomm sinn, gutt dokumentéiert an et ass en Dokument, wat ee soll halen. Et ass en Dokument, wat ee vläicht nach eng Kéier ka gebrauchen. Ech hoffen net. Mee wa mer et nach eng Kéier brauchen, kënnen mer op dat heiten Dokument zielen.

Den État de crise, dee geet op en Enn, mee déi sanitär Kris, déi ass nach net eriwuer. An och d'Konsequenzen dovunner sinn nach laang net ausgestanen.

Wat sech also elo ännert, dat ass, dass et elo d'Parlament ass an net méi d'Regierung, déi dës Kris um legislative Plang wäert encadréieren. Den État de crise ass gläich eriwuer an d'Regierung ka keng Reglementer méi huelen, mee muss iwwer Gesetzer fueren, déi duerch d'Chamber ginn. Déi zwee Gesetzer, déi mer haut de Moie stëmmen, sinn e wichtege Deel vun deem Iwwergang zu enger parlamentarescher Normalitéit.

Réckbléckend muss ee soen, dass den État de crise et der Regierung erméiglecht huet, ganz séier kënnen an deene verschiddenste Beräicher Decisiounen ze huelen, fir d'Verbreedung vum Virus anzudämmen. Dat waren zum Deel ganz radikal Mesuren, déi och seriö Auswierkungen op d'Liewe vun de Leit an och vun der Ekonomie hatten an och nach ëmmer hunn.

Am Resultat muss een awer soen, dass dat néideg war an dass déi Mesuren och gegräff hunn. D'Zuele sinn direkt Ufank Abrëll, 14 Deeg nom Confinement, direkt erofgaangen. D'Decisioun vun der Regierung a vum Parlament war also déi richteg. D'Regierung huet grouss Efforte gemaach, fir déi negativ Konsequenze vun deem État de crise ofzefiedere, och wann et leider net méiglech ass, alles ze kompenséieren.

De Succès vun dese Mesuren um sanitäre Plang huet et eis och erlaabt, etappeweis, an dat ass ganz wichtege, etappeweis aus deem Confinement erauszekommen, sou dass mer am Moment am Verglach zu anere Länner ganz gutt dostinn. An déi Etappe si wichteg: fir d'éischt eng Analys vun der Situatioun, zweete Punkt, konsolidéiert Chifferen, an drëtte Punkt, Deconfinement.

Wichtege war eis ëmmer, déi vulnerabel Leit ze schützen, progressiv dann och aus dem Confinement erauszeklappen, mat enger Prevalenzzeit vu 14 Deeg. An da kann een natierlech

den 13. Dag schonn eppes fuerderen, wat awer eréischt de 14. Dag ka gemaach ginn, well mer eis un déi Zäit wëllen halen. Dat ass och richteg esou.

Wichtege war et och, eis Situatioun an de Spideeler am A ze behalen, eis Bierger no an no ëmmer méi ze responsabiliséieren, e Monitoring ze assuréieren, deen et eis erlaabt, wëssenschaftlech fundéiert Decisiounen ze huelen.

D'Bierger no an no ze responsabiliséieren, Här Wiseler, ass och eng Strategie gewiescht vun de Masken. Am Ufank war et richteg, zu de Leit ze soen: „Haalt Är Distanzen an! D'Masken, déi bidden lech net dee richteg Schutz.“ Et ass wichtege gewiescht, fir d'Leit ze sensibiliséieren, datt se d'Distanze sollten halen.

An et huet een et ganz gutt gesinn, well vun un, dass een d'Masken agefouert huet, sinn d'Distanze vun de Leit vill méi reduzéiert ginn, sinn d'Leit vill méi no beienekomm. Duerfir war et richteg, emol am Ufank d'Leit auserneen zehalen, fir dass d'Leit et an d'Käpp kritt hunn an den éischte Wochen, dass se auserneen solle bleiwen. Dat war déi richteg Decisioun, déi do geholl ginn ass.

D'Chamber, Här Wiseler, war an der ganzer Period ganz enk an déi Diskussiounen hei matagebonnen. D'Zusammenaarbecht tëschent der Regierung an dem Parlament war ganz gutt. Den Här Rapporteur, den Här Di Bartolomeo, huet et gesot: 18-mol ass d'Regierung mam Bureau a mat der Conférence des Présidents zesummekomm. 18-mol ass d'Parlament informéiert ginn iwwert de Wee, ...

► **Mme Martine Hansen** (CSV).- Warscheinlech manner dacks wéi Pressekonferenzen.

► **M. Georges Engel** (LSAP).- ... wou mer eis zesummen eens waren, dass dat dote sollt de Wee ...

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- „Informéiert“ ass richteg gesot. Informéiert ginn!

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Jo, informéiert ginn an och mat consultéiert ginn, well et si ganz vill Saachen duerno nach matagefloss. Macht lech dach net selwer erof!

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Consultéiert iwwert dat, wat decidéiert ass, gediert!

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Macht lech dach als CSV net selwer erof!

(*Brouhaha et interruption par la présidence*)

Dir hutt gehollef, an deem État de crise d'Texter besser ze maachen. Gleeft dach dorunner! Gleeft emol eng Kéier un lech selwer, Här Wiseler!

(*Brouhaha et hilarité*)

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- A, Dir sidd witzeg.

► **Mme Octavie Modert** (CSV).- Mir sinn awer déck vernannt ginn, soubal wéi mer eppes gesot hunn.

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Den Här Engel huet d'Wuert a soss keen!

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Dir sidd do un den Texter mat bedeelegt gewiescht, fir déi auszuschaffen. An am Detail kann ee ganz sécher déi eng oder déi aner Kritik hei ubréngen, wou et normal ass, datt och net jiddwereen déi selwecht Meinung huet.

Mee Dir hutt virun - et huet mech awer e bësse revoltéiert - gesot, et wären onlogesch Passagen an deem Text do dran. Ma et gi ganz vill Texter, Här Wiseler - an Dir waart laang Minister an Dir hutt Der nach an Are Reien, déi och laang Minister waren -, wou eng ganz Rei vun onlogeschen Textpassagen dra sinn.

Ech ginn ee Beispill: Op der Autobunn musst Der bei engem Chantier, an där gëtt et der ganz vill, heiansdo mat 70 oder heiansdo mat 50 laanschtueren. Obwuel et zwou Spueren ginn, wou et gutt iwwersichtlech ass, datt keen lech entgéintkënn, muss een heiansdo mat 70 fueren. Net nëmme während der Dauer vum Chantier, mee och nach nuets muss een da mat 70 fueren! An op enger Landstrooss, déi mat Kéieren duerch Bëscher geet, wou et geféierlech ass, kann ee mat 90 fueren. Ass dat da logesch?! Fannt Dir dat dann alles esou logesch? ...

► **M. Marc Spautz** (CSV).- Siwe Joer sidd Der an der Regierung! Wann lech eppes net gefält, da musst Der et änneren, Här Engel!

► **M. Georges Engel** (LSAP).- ... ass dat dann alles logesch?

► **M. Marc Spautz** (CSV).- Dir sidd an der Regierung, net mir! Elo gëtt et awer Zäit!

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Ech fannen och, dass dat net alles logesch ass. Mee dofir elo deen Text hei esou ze kritiséieren, dass et hei vun onlogesche Passagé géif trafen, dass dat net gutt wär, dat fannen ech net ganz richteg.

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Par ailleurs steet dat anert net am Gesetz, mee et ass just eng Applikatioun.

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Jo, dann ass et eng Applikatioun. Mee Dir hätt se och kënnen änneren, ...

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Dat ass awer e liichten Ënnerscheid.

► **M. Georges Engel** (LSAP).- ... wéi Der déi Zäit Minister waart.

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Et sinn effektiv just kleng Detailer.

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Et ass awer ...

(Interruption)

Mir sinn eis awer eens, dass et net logesch ass.

► **Mme Octavie Modert** (CSV).- Den Här Lucien Lux ass an der LSAP, mengen ech, jo?! E wollt et expressis verbis net änneren.

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Et ass awer, an dat muss ech soen, während deem État de crise hei effektiv keng Parteipolitik, hunn ech emol d'Gefill gehat, bedriwwen ginn. Op d'mannst huet se sech a Grenze gehalten.

(Interruption)

Iwwert d'Parteigrenzen ewech gouf zesumme-geschafft, heiansdo ënner ganz grousssem Zäit-drock, mat dem Zil, méiglechst gutt duerch dës Zäit ze kommen. An elo am Nachhinein gesäit ee jo, datt d'CSV awer duerno virdrun alles besser wousst. Dat ass eng Tugend, déi si hunn, déi natierlech relativ einfach ass, well duerno weess ee virdrun alles besser!

An ech freeë mech drop - dës Gesetzestext ass jo fir ee Mount gutt -, elo während deem Mount, op alleguer déi Amendementer, déi nach zu dësem Text komme vun der CSV! Mir waarde jo da gespaant mat drop, dass dësen Text soll besser ginn, wann et en nächsten Text dann no engem Mount soll ginn.

► **M. Marc Spautz** (CSV).- Mécht d'Regierung näischt méi? Huet d'Regierung of...?

(Hilarité et interruption)

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Ech waarden awer och op déi vun der Regierung elo momentan, déi selwer seet, den Text wär net gutt.

(Brouhaha et coups de cloche de la présidence)

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Dat ass eng zimmlech Kakofonie, wat vun ...

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Här Engel, Är Logik ass net ganz staark!

(Brouhaha)

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Ech sinn iwwerzeegt, dass dës Gesetzestext, deen duerno kënnt, jo da vill besser wäert sinn, wann d'CSV deen dann amendéiert huet.

► **Mme Octavie Modert** (CSV).- Et wier gutt, wann ee vun der Regierung ...

► **Mme Martine Hansen** (CSV).- Dat heescht, Der gitt schonn dervun aus, datt Der kee gudde fäerdegbréngt?!

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Ech sinn och iwwerzeegt, dass d'Leit dobause vun eis erwaart hunn, dass mer hei alleguer zesumme solle schaffen, dass et iwwert d'Parteigrenzen ewech soll an dëser Kris eng Eenegkeet ginn. An et war och gutt esou, dass mer déi haten.

Wann et eescht ass, da muss ee kënnen zesummenhalen an un engem Strang zéien an et duerf een net, wéi aner Leit et emol gesot hunn, da léien. Dat wär op kee Fall richtig. Dat ass och net gemaach ginn. Et ass mat oppene Kaarte gespillt ginn, d'Opposition ass matage-bonne ginn a konnt esou vill Froe stellen, wéi se wollt. An d'Regierung huet sech wierklech déi néideg Zäit geholl, fir op all déi Froen ze äntwerten, mat wierklech ganz, ganz laange Sitzungen, déi awer noutwendeg waren, fir Kloecheit ze schafen.

Déi, déi vun Ufank un derbäi waren, déi kënnen dat och objektiv beurteelen. Déi, déi natierlech net do waren, kënnen elo net soen, dass se net informéiert waren, well se net derbäi waren, well et war jo dann hire Choix, dass se net derbäi waren.

Dat war och d'Approche beim Ausschaffe vun dësen zwee, jo, komplizéierte Gesetzer - ech ginn deem Här Wiseler do Recht -, déi mer haut hei virleien hunn. Mir sinn eis all bewosst, dass sech d'Situatioun vu Woch zu Woch erëm verännere kann an och verännert huet virdrun an dass mer um gesetzleche Plang nach net ganz zur Normalitéit vu virun der sanitärer Kris kënnen zrëckkommen. Wien dat wëllt, wien erëm wëllt zrëckkommen zu deem État vu virun der Kris ouni Restriktiounen, deen ass onverantwortlech a spillt mat der Gesondheet vun de Leit. An dat ass net gutt.

Mir wëllen en anere Wee. Mir hunn nämlech en anere Wee gewielt: dee vun der Sécherheet an dee vun der Preventioun. A mir wäerte bei eiser Method bleiwen, Etappe si wichteg: d'Analys vun der Situatioun, konsolidéiert Chiffere an dann Deconfinement.

Mir wäerten an deene kommende Méint musse genauou séier sinn, fir Gesetzer ze maachen an ze adaptéieren, wéi d'Regierung dat bis elo mat Règlement grand-ducal gemaach huet. Mir kënnen dobäi zrëckgräifen op d'Erfahrungen aus deene Méint, déi hanner eis leien, an op deenen déi Gesetzer, déi mer de Muere stëmmen, och opbauen.

Elo wou d'Infektiounszone relativ niddreg sinn, brauchen d'Mesuren net esou restriktiv ze sinn, wéi se nach viru Woche waren. Sollt de Risiko vun enger zweeter Infektiounswell awer klammen, esou mussen eventuell séier erëm nei oder méi Aschränkunge beschloss ginn.

Op eng Pandemie ware mer net wierklech virbereet, an dach war eise Gesondheitssystem zu kengem Moment iwwerlaascht an all Infizéierte konnt uerdentlech behandelt ginn. D'Capacitéite vun de Spideeler goufen an enger Rekordzäit eropgesat an et konnt ganz vill Leit mobiliséiert ginn, fir Enkpäss ze vermeiden.

Ze verdanken hu mer dat dem Ëmstand, dass mer generell zu Lëtzebuerg e staarke Sozialstaat an e gutt funktionéierende Gesondheitssystem hunn, deen net no der leschter Finanzkris doutgespuert gouf. Dat war richtig esou.

An eng formidabel Aarbecht huet och an dësem Dossier - an ech wëll dat eng Kéier ganz kloer an däitlech hei soen, dat ass och d'Meenung vun der absolutter Majoritéit vun de Leit dobassen - eis Gesondheitsministesch, d'Paulette Lenert, gemaach, där et gelongen ass, d'Rou ze behalen, déi richtig Wieder ze fannen an déi richtig Decisiounen ze huelen, an déi innerhalb vun e puer Wochen zesumme mat hire Leit de Gesondheitssystem esou adaptéiert huet, dass mer elo preparéiert sinn, wann eng zwee Infektiounswell sech géif ukënnegen.

Als Chamber wäerte mer e ganz reegelméisseg Echange mat der Gesondheitsministesch brauchen, fir d'Mesuren, déi mer elo per Gesetz huelen, un déi aktuell Situatioun kënnen unzepassen.

Vill vun deene Gesetzer, déi mer an deene leschten Deeg gestëmmt hu respektiv haut wäerte stëmmen an nach wäerten unhuelen, sinn an der Zäit limitéiert. Dëst Gesetz ass e Gesetz fir ee Mount! Domadder ass eng reegelméisseg Evaluatioun vun de Mesuren automatesch virgesinn. An déi Evaluatioun musse mir och op fundéierte Chiffere kënnen huelen. Duerfir fuerdere mer d'Regierung och op, dee reegelméisseg Mechanismus ze installéieren, fir all déi Mesuren ze evaluéieren an dann och kënnen nojustéieren, wann et noutwendeg ass, an déi Modellisatiounen och weiderzeféieren.

A wann ech richtig informéiert sinn, Madamm Gesondheitsministesch, kommen haut erëm nei Zuelen eraus. Dat ass och gutt esou.

Et muss allerdéngs och nach méiglech sinn, méi séier Gesetzesännerungen ze maachen, wann dat sech als noutwendeg oder sënnvoll erweist. Fir d'Chamber ass dat ongewinnt. Jo, dat geet heiansdo séier. Normalerweis bessere mer e Gesetz just da kuerzfristeg no, wann eppes iwwersi gouf oder an der Praxis net esou funktionéiert, wéi dat geduecht war. Dat ass dës Kéier anescht. Ännerungen oder awer Verlängerunge vun eenzelne Mesuren a relativ kuerzen Ofstänn wäerten egal wéi mussen hei gemaach ginn. An ech ka mer gutt virstellen, dass a kierzester Zäit och zu dësem Gesetzesprojet schonn Ännerunge kéinte geholl ginn.

Mir sollten dobäi d'Strategie vun der Regierung awer bäibehalen, wou d'Verännerunge schrittweis gemaach ginn, den Impakt dervu gemoss gëtt an dann decidéiert gëtt, wéi et weidergeet. Den Drock vun alle Säiten, fir natierlech séier erëm eis Fräiheeten erëmzegewannen, deen ass immens grouss. Wa mer elo awer net virsiichteg sinn, riskéiere mer en änlechen Szenario wéi am März. D'Gefor ass net erriwer. Wa mer e rasonabele Middelwee fannen, da misst et geléngen, esou duerch dës Kris ze kommen, dass mer net nach eemol esou streng Mesur wéi déi am Ufank mussen huelen.

Ech sinn optimistes, dass dat méiglech ass, well mer haut awer eng Rei vu wëssenschaftlechen Erkenntnisser hunn, déi eis viru Wochen nach geféelt hunn. Mir si besser ekipéiert, mir hu méi Material a mir hu virun allem d'Méiglechkeet, systematesch Leit ze testen a fréi ze mierken, wann iergendwou en neien Infektiounsherd entsteet. Well ech zweifele wierklech drun, dass mer eis esou e Lockdown wéi deen, dee mer elo haten, nach eng Kéier kënnen leeschten.

Nieft dëser noutwendeger Navigation à vue - jo, dat ass eng - wäert et Sënn maachen, an

aller Rou a mat deem néidegen Expertewëssen iwwer e generell Pandemiesgesetz nozedanken, dat iwwert d'Covid-19-Kris eraus e Kader setzt, wéi mer mat Pandemien ëmginn. Dat heite war eng éischt, an d'Gefor, dass weiderer nokommen, déi ass ganz reell.

► **Une voix.**- Très bien!

► **M. Georges Engel** (LSAP).- An esou kuerzer Zäit wär dat neit Gesetz awer net méiglech gewiescht. Déi Diskussiounen, déi mer haten, hu gewisen, dass et net ëmmer einfach ass, déi optimal Balance ze fannen tëschent dem Schutz vun der Allgemengheet an der Fräiheet vun deem Einzelnen. An dobäi steet fir eis de Schutz vun der Gesondheet vun der Allgemengheet als Prioritéit do.

Egal wéi déi konkret Mesuren ausgesinn, et muss een e puer Prinzipien awer respektéieren: Aschränkunge vu bestëmmte Fräiheete mussen noutwendeg an och verhältnisméisseg si par rapport zu den Ziler vun der Gesondheitspolitik am Fall vun enger Pandemie. D'Decisiounen heifir mussen transparent an novollzéierbar bleiwen. A gesetzlech Dispositiounen mussen esou formuléiert sinn, dass Abuse verhënnert ginn.

Trotz deem ganz enken Zäitkader huet d'Chamberskommissioun hei ganz invensiv geschafft an et goufe grad an dësem Projet de loi eng Rei kritesch Froen ronderëm dës Prinzipie gestallt. Et war en Text, dee gelieft huet, jo, et war en Text, dee sech geännert huet.

Vill Diskussiounen, déi meescht, gounge ëm déi Zwangsmoossnamen, wann eng infizéiert Persoun géif refuséieren, fir sech ze isoléieren. Vill Diskussiounen gouf et dorëm. U sech e Fall, dee mat gréisster Warscheinlechkeet net wäert optrieden. D'Kommissioun huet vill doru geschafft, fir um Enn en Text virleien ze hunn, deen d'Prinzipien, vun deenen ech grad geschwat hunn, dann och respektéiert.

En Zwangsisolement muss ëmmer als lescht Méiglechkeet gewielt ginn, wann et keng aner Lösung gëtt, déi manner contraignant wier. En ass nëmmen da méiglech, wann eng infizéiert Persoun eng Gefor fir anerer duerstellt a selwer all aner Méiglechkeete refuséiert, fir dës Gefor ze limitéieren. Et geet hei ausschliesslech ëm e Problème de santé publique. Keen anert Argument ka genotzt gi fir esou eng Zwangsmoossnam.

A schliisslech huet d'Chamberskommissioun nach eng Appellméiglechkeet an d'Gesetz ageschriwwen an e ganz kuerzen Delai, soudass bannent 48 Stonnen no enger Zwangsisolatioun séchergestallt gëtt, dass dee Beträffenen net zu Onrecht géint säi Wille festgehalé gëtt.

Et ass net einfach, d'Rechter an déi perséinlech Fräiheet vun deem Einzelnen ofzeweie géint berechtigt Interesse vun aneren. Als LSAP, ech soen et nach eng Kéier, si mir awer der Meenung, dass et am Extreemfall muss méiglech sinn, eng Persoun kuerzzeiteg an hirer Fräiheet anzëschränken, wann anerwärts riskéiert gëtt, aner Leit unzestieche mat enger Krankheet - wéi de Mars Di Bartolomeo gesot huet, dass ee quasi als Virusbomm duerch d'Géigend ka lafe mat enger Krankheet -, fir déi et nach keng Medikamenter gëtt an déi zum Doud féiere kann.

Mir ginn natierlech dervun aus, dass déi alermeescht Leit sech fräiwëleg wäerten isoléieren, wa se infizéiert sinn, a mir hoffen, dass dës Dispositioun an der Praxis net muss ugewannt ginn.

Ännerungen huet d'Chamberskommissioun ausserdeem op Urode vun der Dateschutzkommissioun gemaach, well mir eis ganz bewosst sinn, dass d'Gesondheitsdonnéeën zu deene sensibelsten Donnéeën gehéieren, déi et iwwer eng Privatpersoun gëtt. Esou wéi den Text elo virläit, si mir als LSAP iwwerzeegt, dass och hei d'Prinzipie vun der Noutwendegkeet a vun der Verhältnisméissegkeet respektéiert sinn.

Wéi gesot, Majoritéit an Opposition hunn an dësem Dossier konstruktiv zesummegeschafft. An ech hoffen, dass dat an dësem wichtigen Dossier, an dësem schwierige Beräich vun der sanitärer Kris och wäert esou bleiwen.

An deem Sënn hat ech mer erwaart, vläicht dach a menger Naivitéit, dass d'Oppositionsparteien, zemoos déi gréisst, dës Gesetzger gëfte matstëmmen, vu dass se och hir Handschrëft hei droen. Leider ass deem net esou. An ech fannen et, erlaabt mer, dat awer och ze soen, onverantwortlech, dat Gesetz hei net ze stëmmen!

(Brouhaha et exclamations)

► **Une voix.**- Très bien!

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Ech fannen et onverantwortlech, et esou ze schreiwen!

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Ech fannen et onverantwortlech, dat Gesetz hei net ze stëmmen. Well wat geschitt, wann dat Gesetz hei

net d'application gëtt? Da komme mer erëm zrëck an déi Situatioun vu virun der Kris, wou alles erlaabt ass, wou mer kënnen alles maachen, ...

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Verantwortlech wär et gewiescht, en uerdentlechen Text ze schreiwen!

► **M. Georges Engel** (LSAP).- ... Rassemblement, Concerten, wou Dausende Leit kënnen zesummekommen, wou zu Dausende Leit kënnen zesummekommen, mat dem Risiko, dass Leit sech infizéieren, ...

(Interruption par M. Michel Wolter)

... mat dem Risiko, dass d'Leit sech infizéieren!

► **M. Claude Haagen** (LSAP).- Här Wolter, lauschtert léiwer no!

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Onverantwortlech, wann ee liest, dass virgëschter nach an Däitschland iwwer 1.000 Leit an enger Fleischfabrik - ech nennen dat eeben esou - positiv getest goufen; onverantwortlech, wann ee liest, dass an Israel, nodeems déi e ganz strenge Confinement haten an du lues a lues deconfinéiert hunn, elo eng zweet Well ënnerwee ass, ...

► **Mme Martine Hansen** (CSV).- An duerfir wär et wichteg gewiescht, hei e kloren Text ze hunn!

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Macht en uerdentlechen Text, da stëmme mer e mat!

► **M. Georges Engel** (LSAP).- ... dass d'Schoulen erëm zougemaach ginn an dass 24.000 Leit do a Quarantän sinn. Onverantwortlech virun enger Vakanzenzäit, wou d'Leit erëm vill reesen a wou de Risiko vun Infektiounen erëm méi grouss gëtt. Onverantwortlech, wann ee sech hei a Riede staark mécht fir d'Santé publique an dann awer dat net um Terrain walte léisst.

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Macht en uerdentlechen Text!

► **M. Georges Engel** (LSAP).- An et schéngt mer, an et schéngt mer wierklech, ...

(Interruption)

... wéi wann hei an der CSV sech dee méi radikalen Hardlinergrupp duerchgesat huet.

(Brouhaha)

An ech sinn iwwerzeegt, dass heibannen iwwerhaapt net jiddweree frou ass mat där dooter Decisioun an dass et eng ganz Partie rasonabel Stëmmen an der CSV gëtt, déi dat heite Gesetz sécherlech gär matgestëmmt hätten. Et deet mer leed, dass dat hei net de Fall ass.

Ech sinn zefridden, dass mir dësen Text hei kënnen stëmmen. An ech fannen et onverantwortlech vun deenen, déi en net stëmmen. Dass ee sech kann enthalten, dat kann ech verstehen. Mee hei dergéint stëmmen, dat fannen ech onverantwortlech.

Merci.

► **Une voix.**- Dat do war net déck!

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci villmools, Här Engel. D'Madamm Hansen fret d'Wuert.

► **Mme Martine Hansen** (CSV).- Jo, merci. Ech wollt dem Här Engel just soen, datt eis Deputéiert hei alleguer Nee zu deem Gesetz soen, an ech soen lech och firwat: well et onverantwortlech ass, e schlecht Gesetz ze stëmmen! Well et onverantwortlech ass, hei ee Gesetz ze stëmmen ouni kloer Consignen, ouni Kohärenz, an duerfir si mir eestëmmeg dergéint. A mir wäerten Är Remarken ... Ech weess net, wat Der géint eis Decisioun hei hutt, oder ech verstinn, wat Der géint eis Decisioun hutt ...

(Interruption)

Ech verstinn, wat Der géint eis Decisioun hutt. Mee, wéi gesot, et ass vun Ärer Säit onverantwortlech, e schlecht Gesetz ze stëmmen, wou d'Leit net wëssen, wat se solle maachen a wat se dierfe maachen, u wat se sech sollen halen.

(Interruption)

De Moien huet mäi Meedchen nach zu mir gesot: „Wann ech déi do Consigné gesinn, a wann ech gesinn, wat mir an der Schoul dierfe maachen a wat mer vläicht am Zuch net dierfe maachen, wat mer dann an der Stad erëm dierfe maachen, dann hale mir eis un iwwerhaapt näischt méi.“ An dat ass onverantwortlech! An dat ka ganz schlëmm Konsequenzen hunn!

(Brouhaha et interruptions)

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci, Madamm Hansen.

► **M. Georges Engel** (LSAP).- Et ass effektiv onverantwortlech, sech net un d'Reegelen ze halen.

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Ech ginn d'Wuert un den honorabelen Här Mars Di Bartolomeo, fir ...?

(*Protestations*)

► **M. Mars Di Bartolomeo** (LSAP), *rapporteur*.- Net, fir an d'Diskussioun anzegräifen, Här President, mee just fir Iech d'Motioun fir d'Reform vum 1980er Gesetz mat den Ennerschrëfte vun alle Fraktiounen a Sensibilitëiten ze iwwerginn.

Motion 1

La Chambre des Députés,

- *considérant qu'en vertu de l'article 5, paragraphe 1er, de la Convention des droits de l'homme et des libertés fondamentales,*

« 1. (...) Nul ne peut être privé de sa liberté, sauf dans les cas suivants et selon les voies légales : (...) »

b) s'il a fait l'objet d'une arrestation ou d'une détention régulières pour insoumission à une ordonnance rendue, conformément à la loi, par un tribunal ou en vue de garantir l'exécution d'une obligation prescrite par la loi ; (...)

e) s'il s'agit de la détention régulière d'une personne susceptible de propager une maladie contagieuse, (...) » ;

- *considérant que tant les mesures d'isolement et de quarantaine que les mesures d'hospitalisation ou de confinement forcés s'analysent comme des mesures privatives de liberté dès lors que la personne concernée se voit interdite de déplacement pendant une tranche au moins substantielle de la journée ;*

- *considérant qu'en vertu de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme, « la privation de liberté est une mesure si grave qu'elle ne se justifie que lorsque d'autres mesures, moins sévères, ont été considérées et jugées insuffisantes pour sauvegarder l'intérêt personnel ou public exigeant la détention. Il ne suffit donc pas que la privation de liberté soit conforme au droit national, encore faut-il qu'elle soit nécessaire dans les circonstances de l'espèce (...) et conforme au principe de proportionnalité (...) » (Enhorn c. Suède, § 36) ;*

- *considérant qu'en ce qui concerne l'hospitalisation ou le confinement forcé en particulier, la Cour européenne des droits de l'homme a jugé dans l'arrêt Enhorn contre la Suède que « les critères essentiels à la lumière desquels doit s'apprécier la "régularité" de la détention d'une personne "susceptible de propager une maladie contagieuse" consistent à savoir, d'une part, si la propagation de la maladie est dangereuse pour la santé ou la sécurité publiques, et, d'autre part, si la détention de la personne contaminée constitue le moyen de dernier recours d'empêcher la propagation de la maladie, d'autres mesures, moins sévères, ayant déjà été envisagées et jugées insuffisantes pour sauvegarder l'intérêt public. Lorsque ces critères ne sont plus remplis, la privation de liberté perd sa justification » (§ 44) ;*

- *que la loi modifiée du 21 novembre 1980 portant organisation de la Direction de la santé prévoit dans le cadre de la prévention et de la lutte contre les maladies contagieuses la possibilité pour le Directeur de la santé de prendre des mesures individuelles et collectives (art. 10) tels que la quarantaine et l'isolement, ainsi qu'une procédure d'hospitalisation forcée d'une personne susceptible de propager une maladie contagieuse et qui néglige ou refuse de se faire traiter (art. 11) ;*

- *que la Commission de la Santé et des Sports ainsi que la Commission de la Justice de la Chambre des Députés, lors des travaux parlementaires dans le cadre du projet de loi 7606 portant introduction d'une série de mesures concernant les personnes physiques dans le cadre de la lutte contre la pandémie Covid-19 et modifiant la loi modifiée du 11 avril 1983 portant réglementation de la mise sur le marché et de la publicité des médicaments, a examiné en détail les dispositions et procédures prévues par la loi précitée du 21 novembre 1980 ;*

- *que les deux commissions parlementaires ont constaté que les procédures de quarantaine et d'isolement, ainsi que l'hospitalisation forcée, telles que prévues par la loi précitée du 21 novembre 1980, ainsi que les modalités et délais de recours y prévus méritent d'être revus à la lumière de l'évolution des principes en matière de sauvegarde des droits de la personne dans le cadre des procédures de justice ;*

- *qu'il y a consensus que la procédure d'hospitalisation ou de confinement forcé n'est applicable que dans le contexte de maladies contagieuses,*

d'épidémies ou de pandémies et en dernier ressort, lorsque les autres mesures prévues pour contenir le risque de propagation d'une maladie contagieuse n'ont pas été respectées ;

- *qu'il est essentiel qu'un dispositif légal d'hospitalisation forcée ou de confinement forcé parvienne à garantir un juste équilibre entre le respect des libertés individuelles et l'impératif de protection de la santé publique,*

invite le Gouvernement

- *à élaborer dans les meilleurs délais et selon les principes retenus dans le cadre des discussions autour du projet de loi 7606, un projet de loi portant révision des articles 10 et 11 de la loi du 21 novembre 1980.*

(s.) Mars Di Bartolomeo, Gilles Baum, Marc Baum, Sven Clement, Jeff Engelen, Josée Lorsché, Claude Wiseler.

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci villmools, Här Di Bartolomeo. A mir fueren elo mat der Diskussioun iwwert de Projet de loi 7606 virun. Mee den Här Roth wëllt och nach eppes soen.

► **M. Gilles Roth** (CSV).- Wann ech dat mat där Verantwortung héieren, ech hunn den Här Bettel de leschte Samschdeg Mëtteg héieren ...

► **Une voix**.- Très bien!

► **M. Gilles Roth** (CSV).- ... an en huet gesot, dass déi Gesetzer näischt géifen daachen. Dann hätt ech gären, dass den Här Bettel seet, firwat dass en der Meinung ass, dass dat schlecht Gesetzer sinn. An da fannen ech et onverantwortlech, dass hei 31 Deputéierter herno e schlecht Gesetz stëmmen, wou d'Leit net wëssen, wat se domadder ufänken.

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- D'Regierung huet herno d'Wuert. An ech géif elo d'Wuert weiderginn un déi honorabel Madamm Josée Lorsché, fir d'Diskussiounen iwwert de Projet de loi 7606 virunzeféieren. Madamm Lorsché, Dir hutt d'Wuert.

(*Interruption par M. Mars Di Bartolomeo*)

► **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Villmools merci, Här President. Léif Kollegeinnen a Kollegen, haut si mir den 22. Juni, et ass scho gesot ginn, also deen Dag, wou traditionsgeméis vill Menschen an de Gemengen zesummekommen, fir de Virowend vum Nationalfeierdag ze feieren an domat eis Diversitéit, eis multikulturell Wäerter an dee groussen Zesummenhalt an eiser Gesellschaft, dee sech och am État de crise nach eng kéier gewisen huet.

Anescht am Joer 2020, wou d'Solidaritéit an den Zesummenhalt zwar nach ëmmer grouss waren, mee wou sämtlech Feierlecheete ronderëm den Nationalfeierdag ofgesot gi sinn, well den héich ustiechende Covidvirus nach ëmmer an eise Land säin Onwiesen dreift. An eent steet fest: E stécht nach ëmmer un an en ass nach ëmmer héich geféierlech! Schonn zanter Wochen a Méint forcéiert en eis derzou, déi sozial Kontakter anzeschränken an op grouss Feierlecheeten ze verzichten, fir eis selwer an eis Matbierger virun enger Infektioun ze schützen.

An awer ass den 22. Juni och dëst Joer e besonneschen Dag. Et ass e besonneschen Dag fir eis Demokratie, well mir eis haut op der leschter Ligne droite vum État de crise befannen an als Chamber am Startblock stinn, fir eis Roll als éischte Pouvoir vum Land nees voll a ganz ze spillen.

Dir Dammen an Dir Hären, politesch bedeit dëse Schrëtt ganz vill. E bedeit vill, well den État de crise an all Demokratie e kriddelegen Zoustand ass, och an engem Rechtsstaat, a well et eng Erlichterung ass, wann en zu Enn geet, esouguer dann, wann e wéi zu Lëtzebuerg eestëmmeg vum Parlament decidéiert ginn ass.

Ëmmerhin huet en der Regierung Rechter zouggesprach, déi wäit iwwer hir gängeg Befugnisse rausginn, wat eng absolutt Ausnam muss bleiwen, och wann dës Rechter an eiser Verfassung verankert sinn. Doranner si mer eis, denken ech, alleguer eens.

Gläichzäiteg, an dat wëll ech betounen, wëll ech och e positive Bilan aus de leschten dräi Méint zéien. Et ass deen, dass eis Demokratie net ënnert dem État de crise gelidden huet. E positive Bilan zitt och de fréiere Premier Jean-Claude Juncker de Moien am „Lëtzeburger Wort“, ...

► **Une voix**.- Très bien!

► **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- ... andeems e behaupt, dass d'Gesondheitsministers Paulette Lenert eng ausgezeechent Aarbecht gemaach huet.

► **Plusieurs voix**.- Très bien!

► **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- De gudde Mann misst jo wëssen, vu wat e schwätzt.

(*Brouhaha*)

► **Une voix**.- Dat war nach eng CSV.

► **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Dës kéier huet e richteg d'Wourecht gesot an en huet och Recht.

Dir Dammen an Dir Hären, trotz dem État de crise ass d'Chamber voll funktionsfäeg a ganz aktiv bliwwen. Domat si mir dem Zil, wat mer eis scho beim Vott vum État de crise gesat hunn, also méi wéi gerecht ginn. Och koun et während dem État de crise zu enger effizienter Aarbechtsopdeelung tëscht der Chamber an der Regierung. Während d'Regierung iwwert de Wee vu groussherzogleche Reglementer déi wichtegst Moosnamen an der Lutte géint d'Pandemie ëmgesat huet, huet d'Chamber parallel dozou déi néideg Gesetzer ausgeschafft, fir d'Kontinuitéit vun enger ganzer Rei Mesuren iwwert den État de crise eraus ofzesécheren.

D'Zuele schwätze Bänn. Si si scho virdru genannt ginn. Während deene leschten dräi Méint hunn 189 Kommissiounssätzungen a ganzer 21 Plenieren an der Chamber stattfonnt, wou iwwer 60 Gesetzer gestëmmt gi sinn. Dobäi goug et net nëmme ëm de Gesondheitschutz an ëm d'Reegele ronderëm, déi verlängert ginn, mee och drëms, d'Familljen, d'Betriben an d'Salariéen ze ënnerstëtze bis iwwert den État de crise eraus.

An anere Wieder: D'Regierung huet d'Kris gereiert an d'Chamber huet d'Zukunft virbereet.

E puer Beispiller sinn d'Weiderféierung vum Chômage partiel a vum Congé pour raisons familiales, déi finanziell Ënnerstëtzung vun de Betriben, de PMEen an den Independanten, agefruer Loyeren, d'Verlängerung vu villen Delaien, staatlech Garantie fir d'Betriben, d'Erhéijung vun de Primme fir d'Renovatioun vun Haiser an esou weider, dat heescht, vill Gesetzer, déi mir an de leschte Wochen hei gestëmmt hunn.

Derbäi kënn, dass d'Vertrieder an d'Vertiederinne vun alle Fraktiounen an de politesche Sensibilitäte ganzer 18-mol mat Vertrieder vun der Regierung zesummesouzen, fir iwwert déi sanitär Entwécklung an déi entspriechend Moosname vun der Regierung ze diskutieren. An an der Chamber si ganzer fënnel Debaten iwwert d'Moosnamen organiséiert ginn.

(*M. Mars Di Bartolomeo prend la présidence.*)

Laut dem Artikel 32 (4) vun eiser Verfassung hat d'Chamber zu jidder Zäit d'Recht, an d'Politik vun der Regierung anzegräifen, a si hat och d'Recht, dem État de crise fréizäiteg en Enn ze setzen. D'Chamber huet net agegraff, well et net néideg war. Et war net néideg, well d'Strategie vun der Regierung sech als richteg erausgestallt huet a séier gegraff huet.

An ech mengen, mat ville Gesetzer hätte mer dee Rhythmus net erreecht, woubäi ech der Madamm Gesondheitsminister och am Numm vun deene Gréngen e grouse Merci wëll ausdrécken. Si war jo net just Minister, mee si war och Krisenmanagerin. Dat ass scho bal en Job fir sech, woubäi ech awer och déi ganz Regierungsekipp ronderëm si net wëll vergiessen.

A well d'Kris bis haut gutt gemeeschtert ginn ass, ass et och keen Zoufall, dass d'Covid-19-Strategie vun eise Land an der internationaler Press als absolutt virbildhaft duergestallt ginn ass. Den Artikel vum „Le Monde“ ass schonn e puermol zitéiert ginn.

Duerch déi positiv Entwécklung, Dir Dammen an Dir Hären, kënnen mer eis et haut erlaben, mam Deconfinement Schrëtt fir Schrëtt an d'Normalitéit zrëckzufannen.

Ënnert dem Stréch kann een also net behaupten, de Fonctionnement vun eiser Demokratie hätt op Äis geleeën. Net op Äis louchen och d'Institutionen, déi ech op dëser Plaz explizitt wëll ernimmen, well se hire Missiounen méi wéi gerecht ginn zu Lëtzebuerg a mat an d'Boot geklomme sinn, fir de Virus a Schach ze halen.

Ech denken hei natierlech un d'Gemengen an d'Gemegevertreider hannendrun, déi all hir Servicer, mee och de Fonctionnement vun de Schoulen a Betreiuungsstrukturen un déi sanitär Reegelen ugepasst hunn an eng Sisyphusaarbecht gelescht hunn. An ech soen och dem President vum Syvicol, deen heibannen ass, dem Här Eicher, e grouse Merci.

Staark gefuerdert war och de ganze Secteur vun der Santé mat Dausende Beschäftegten, déi eng grouss Aarbecht gelescht hunn - et kann ee se luewen -, inklusiv de Secteur vun der Recherche mam LIH, dem LISER, dem LNS, der Uni, dem LIHPS, déi och hir Verantwortung an dëser Kris iwwerholl hunn. Derbäi kënn d'Ekippen ronderëm den Haut-Commissaire à la protection nationale, déi sech grad wéi d'Berufskummeren an d'Federatiounen ganz konstruktiv um Ausschaffe vun de Covidreegelen

an de sektorielle Recommandatiounen bedeelegt hunn.

A well de Virus nach ëmmer aktiv ass, wäerten all dës Institutionen a Gremien och an Zukunft eng relevant Roll am Kampf géint d'Pandemie spillen. D'Vertrauen an dës Partner ass fir eis absolutt wichteg a mir sollten alles drusetzen, fir et um gesellschaftleche Plang ze stäerken. An ech mengen, och an de Schoule muss méi iwwer eis Institutionen geschwat ginn.

Ervirhiewe wëllt ech awer och de Staatsrot, déi national Dateschutzkommissioun an déi berodend Mënscherechtskommissioun, déi zesumme mat de Responsabele vum Gesondheitsministère a mat der Chambersverwaltung keen Effort gescheit hunn, fir déi sougenannt Covidgesetzesprojeten, iwwert déi mer haut ofstëmmen, zäitgeméis an dréchen Dicher ze kréien.

Datt d'Politik a ville sensibele Froen ofweien an Entscheedungen treffe muss, läit an der Natur vun der Saach a vun der Demokratie. Et stellt d'Zesummenaarbecht tëscht deenen eenzelnen Institutionen an hiren Engagement awer net a Fro. An deem Sënn wëllt ech allen Acteuren, déi Wochen a Méint um Krisenmanagement an duerno un der Verbesserung vun de Gesetzestexten bedeelegt waren, och e Merci ausdrécken.

Här President, wann d'Regierung an d'Chamber sech op eis Institutionen kënnen verloossen - a sech mussen drop kënnen verloossen - an och op se zrëckgräifen, fir d'Krisensituatioun besser ze meescheren, da bewäerte mir dat net als Schwächt. Dann ass dat villméi eng Stäerkt vun eiser Demokratie. Et liwwert net nëmme de Beweis, dass mir robust Institutionen hunn, et weist och, dass an eise Land op alle Pläng zesummegehalen an zesummege schafft gëtt, wann et drop ukënnt, quitte dass d'Meenungsverschiedenheiten um politesche Plang längst nees zum Alldag gehéieren. An och dat ass en Deel vun eiser Demokratie.

Fir eis läit den Enjeu jiddefalls doran, op der solidarescher Schinn weiderzefueren, zesumme mat alle Partner Erfahrungen ze sammeln an d'Covidregele reegelméisseg un d'Entwécklung unzepassen, ouni hire gesellschaftlechen an ekonomeschen Enjeu aus den Aen ze verléieren.

An deem Sënn iwwerreechen ech Iech eng Motioun, Här President.

Motion 2

La Chambre des Députés,

- *considérant que face à l'apparition du coronavirus Sars-CoV-2 (Covid-19) et la déclaration de l'Organisation mondiale de la santé (OMS) d'une « urgence sanitaire mondiale », le Gouvernement luxembourgeois avait déclaré l'état de crise le 18 mars 2020 en invoquant l'article 32, paragraphe 4, de la Constitution luxembourgeoise ;*

- *vu que l'état de crise fut prorogé par la Chambre des Députés pour une durée de trois mois par la loi du 24 mars 2020 ;*

- *considérant que l'état de crise prendra fin le 24 juin 2020 à minuit, et que par la suite l'Exécutif ne pourra plus prendre des mesures d'urgence par voie réglementaire ;*

- *considérant que les règlements grand-ducaux pris en vertu de l'état de crise deviendront dès lors caducs ;*

- *reconnaissant la nécessité d'introduire une série de mesures dans le cadre de la lutte contre le virus Sars-CoV-2 (Covid-19) par le biais des projets de loi 7606 et 7607 ;*

- *considérant que les projets de loi susmentionnés visent à prévenir et combattre la propagation du Sars-CoV-2 (Covid-19), ainsi qu'à limiter les conséquences préjudiciables sur la santé de tout ou partie de la population en atténuant, voire en évitant la contagion ou le risque de contagion ;*

- *considérant que toute mesure prise dans la lutte contre le virus Sars-CoV-2 (Covid-19) doit tenir compte de l'évolution sanitaire et des connaissances scientifiques et médicales liées à la pandémie,*

invite le Gouvernement

- *à mettre en place, dans un délai de deux semaines, un dispositif d'évaluation régulière des mesures introduites par les projets de loi 7606 et 7607 ;*

- *à collaborer de façon systématique avec la Chambre des Députés en vue de mettre en œuvre toutes les modifications de lois qui pourraient s'imposer en fonction de l'évolution de la pandémie du Covid-19 au Grand-Duché du Luxembourg.*

(s.) Josée Lorsché, Gilles Baum, Marc Baum, Sven Clement, Mars Di Bartolomeo.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Merci.

► **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Si fuerdert d'Regierung op, innerhalb vun zwou Wo-

chen en Outil en place ze setzen, wat et erlaabt, Moosnamen ze evaluéieren, eeben am Hibleck op hir Upassung. Si ass ënnerschrifwwe vun de Verrieder vun der Koalitioun, de Piraten an déi Lénk.

Woubäi ee jo muss wëssen, datt et am Kampf géint d'Pandemie net méiglech ass, sech op Experienze aus der Vergaangenheet ze berufen, ganz einfach, well et eng Pandemie vun dëser Envergure zanter dem Zweete Weltkrich net méi gouf.

D'Weeër, déi d'Regierung huet musse goen - an déi mir elo als Chamber mat untrieden -, sinn also net scho virgetrëppelt Pied. Dat mécht d'Decisiounen natierlech net méi einfach. Derbäi kënnt, datt et sech beim Sars-Cov-2-Virus ëm ee bis zum Dezember 2019 komplett onbekannte Virus handelt, dee weltwäit muss erfuerscht ginn an deem seng Eegeschaften trotz dem Asaz vun héichkarätege Wëssenschaftler nach net bis an de leschten Detail duerchkuckt sinn. Nach ëmmer stelle sech Froen, wat seng Iwwerdroung, seng Verbreedung, seng Entwécklung, seng Iwwerlebenskraaft a souguer seng laangfristeg Impakter op d'Gesondheet vun Infizéierte betrëfft.

Net méi spët wéi dee leschte Freideg sinn zum Beispill an der London School of Hygiene and Tropical Medicine nei Erkenntnisser bekannt gemaach ginn, wat déi sougenannt Ustiechungsklustere ueget. Et schéngt, wéi wann de Virus sech ganz gär an a Raim ophält, wou vill Kaméidi ass, mee och, wou haart gejaut oder haart gesonge gëtt.

► **Une voix.** - Da musse mir oppassen.

► **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*). - Un der Politik ass et, op dës an op vill aner nei Erkenntnisser ze reagéieren, wat et schonn eleng onméiglech mécht, sech vill Zäit fir d'Elaboratioun vu sanitäre Gesetzter ze huelen. A wann Eenzelmer mengen, d'Gesetzter, déi mir haut stëmmen, hätte scho virun zwee Méint kënne um Dësch leien, da verkenne se d'Realitéit.

Dir Dammen an Dir Hären, fir eis steet jiddefalls fest, datt de Projet de loi 7606, dee jo op de Schutz vun de Personnes physiques ausgeriicht ass, e gudden Equilibre hierstellt tëscht dem Recht vun der Allgemengheet op gesondheetleche Schutz engersäits an der Aschränkung vun de perséinleche Fräiheeten anerersäits. Dat ass fir eis den Haaptenjeu, woubäi ech wëlt bemerken, datt déi sanitär Sécherheet an d'Gesondheet vun all Populatioun net nëmmen e wichtegt Grondrecht ass, déi sanitär Sécherheet ass och eng wichteg Konditioun, fir fräi kënne ze liewen, net nëmmen zu Lëtzebuerg.

Här President, Léif Kolleeginnen a Kolleegen, domat kommen ech bei déi wichtegst Bestëmmung vun dësem Projet de loi, oder besser gesot, déi sensibelst, dee sécherlech nach eng Rei Fräiheitsbeschränkungen enthält, eis awer och eng grouss Fräiheet zrëckgëtt. Et ass déi, datt am Privatberäich op all Zort vu Virschrëft verzicht wäert ginn an datt d'EEgeverantwortung vun de Bierger a Biergerinnen nees méi zum Droe kënnt.

Zesumme mat Kroatien, dat huet d'Madamm Minister eis d'lescht Woch gesot, ass Lëtzebuerg domat dat eenzegst Land, wat opgrond vun den niddregen Infektiounszuelen op Obligatiounen am Privatberäich ka verzichten, esou wéi de Staatsrot dat och mat Recht a senger Opposition formelle gefuerdert huet.

Op där anerer Säit muss ee sech awer och bewusst bleiwen, datt déi Errungenschaft jee no der zukünftiger Entwécklung vun den Infektiounszuelen, op wackeleg Féiss ka geroden. Dofir mäin Opruff, am Privatberäich sech un d'Recommandatiounen ze halen. Si bliewe wichteg!

Wichtig ass och, datt jiddweree seng Verantwortung iwwerhëlt an am ëffentleche Raum konsequent d'Reegele respektéiert, fir d'Infektiounszuele weiderhin niddreg ze halen, och dann, wa keng Kontrolle gemaach ginn. Näischt wier fir eis Gesellschaft méi schlëm wéi eng zweet Well, en zweete Shutdown an en zweete „Bleif doheim!“, an och fir d'Wirtschaft wier dat eng Katastroph.

Här President, eng Dispositioun, déi op manner Begeeschterung gestouss ass an zum Deel hefteg kritiséiert ginn ass, ass bekanntlech déi ronderëm de Confinement forcé, deen an der initialer Versioun vum Projet de loi jo ënnert dem Numm „hospitalisation forcée“ figuréiert huet. Opgrond vum Avis vum Staatsrot huet d'Santéskommissioun decidéiert, dës Dispositioun méi kloer an de Kontext vun der Covidpandemie ze setzen, wou de Confinement jo eng wichteg Roll spillt, fir d'Verbreedung vum Virus ze verhënneren. An deem Sënn hu mer den Term „hospitalisation forcée“ op déi berechtigt Remark vum Staatsrot hin, wéi ech gesot hunn, duerch „confinement forcé“ ersat.

Derbäi kënnt, datt e forcéierte Confinement, de Fall gesat, net onbedéngt an engem Spidol

muss stattfannen a scho guer net, eiser Meinung no, an der Psychiatrie vun engem Spidol, well dee Service ganz sécher eng aner therapeutesch Missioun huet wéi d'Prise en charge vu Covidpatienten.

Bleift dann awer nach d'Fro, ob Lëtzebuerg iwwerhaupt déi géeege Infrastrukturen a Strukturen huet, fir op Noutléisunge kënne verzichten. Ech mengen net, an duerfir invitéiere mer d'Regierung, dee Problem um Gesondheetsdësch mat de Sozialpartner ze thematiséieren.

Dir Dammen an Dir Hären, onofhängeg dovun, ob mer elo vun „hospitalisation forcée“ oder „confinement forcé“ schwätzen, ass den Hannergrond dee selwechten. Et geet drëms, datt den Direkter vun der Santé de President vum Bezirksgericht ka saisiéieren am Fall, wou eng infizéiert Persoun hir Matmënschen a Gefor bréngt doduerch, datt se sech net un d'Reegele hält an d'Mise en quarantaine refuséiert.

De President huet dee Moment d'Recht, déi infizéiert Persoun, wéi et dosteet, géint hire Wëllen an enger Struktur ënnerzebréngen a se während der Inkubatiounszäit do ze isoléieren, fir d'Gesondheet vun de Matmënschen ze schützen.

Där betroffener Persoun gi mer mat dësem Projet de loi d'Recht, innerhalb vun 48 Stonnen eng Requête géint dës Zwangsmaassnam anzeleeden, woumat ech elo net weider op d'Detailer vun där Prozedur aginn. De Rapporteur huet dat scho gemaach an dofir e grouse Merci.

Politesch méi relevant ass am Kontext vun dësem Projet de loi awer Folgendes: Dës Zwangsmaassnam huet hiren Ursprung am Gesetz iwwert d'Santésdirektioun aus dem Joer 1980, wat ënnert der CSV/DP-Regierung mam Pierre Werner ausgeschafft ginn ass. Den Emile Krieps war deemools Santésminister. Am Laf vu ganzer 40 Joer huet déi Dispositioun net Ulass ginn zu Kritik, net emol am Joer 2015, wéi mir d'Gesetz iwwert d'Direktioun vun der Santé reforméiert hunn. Elo, wou déi Zwangsmaassnam nees optaucht, gëtt se op eemol staark kritiséiert, wuel wëssend, datt mer nach verbessert hunn, andeems mer d'Recht op Recours innerhalb vun 48 Stonnen ageschriwwen hunn. Am 1980er Gesetz gouf et dat net.

Wann een dann e Bléck an d'Vergaangenheet geheit, da stellt een och fest, datt déi Dispositioun an de leschte 40 Joer eemol a 40 Joer applizéiert ginn ass bei engem tuberkulosekranken Mënsch. D'Warscheinlechkeet, datt déi Maassnam elo applizéiert gëtt innerhalb vum nächste Mount, ass also extreem niddreg, wuel wëssend datt dës Projet de loi, wéi gesot, just eng Lafdauer vun engem Mount an net vu 40 Joer huet.

Wann eenzel Journalisten, wéi gëschter am Presseclub vun RTL, vun engem Stueram am Waasserglas schwätzen, kann een hinnen net ganz Onrecht ginn.

Domat wëll ech ganz sécher net soen, datt mer eis net fundamental mat der Fro vun der Zwangsaweisung an eng Struktur auserneeetze mussen. Dat ass dréngend néideg. An duerfir ënnerstëtze mir als Gréng och d'Motioun, déi de Rapporteur Mars Di Bartolomeo an deem Kontext deposéiert huet. Dat heescht, amplaz eis an den éischter theoreeteschen Artikel ... En ass natierlech theoreetes, well en dosteet an der Theorie. Mir mengen, e gëtt net applizéiert. Mir sollten eis net an deen Artikel verbäissen. Et ass an eisen Ae méi sënnvoll, d'Gesetz iwwert d'Direktioun vun der Santé aus dem Joer 1980 ze reforméieren a speziell de Volet vun der Hospitalisation forcée ënnert d'Lupp ze huelen, fir potenziell Abusen ze verhënneren.

Deementspriedend muss et drëms goen, d'Mënscherechtskonventioun an allen Hisiichten ze respektéieren. Dat heescht, datt all d'Méiglechkeete vun engem humanen Émgang mat infizéierte Persounen ausgeschöpft musse ginn, éier iwwerhaupt vun Zwangsaweisung rieds ka goen.

Besounnesch sensibel ass déi Fro bei vulnerabele Persounen, deenen hir perséinlech Situatioun ganz ënnerschiedlech ka sinn, sou zum Beispill bei den Affer vun haislecher Gewalt, de Mënschen ouni feste Wunnsätz oder de Sanspapiers, déi aner Garantie brauche wéi déi Persoun, déi net mat enger sozialer Problematik konfrontéiert ass.

Ënnerstëtzenswäert ass an deem Kontext ganz genee d'Recommandatioun vun der berodender Mënscherechtskommissioun, datt all fräiheitsentzéiend Maassnam déi néideg Garantie muss enthalen an der individueller Problematik vun der betroffener Persoun muss gerecht ginn.

Eréischt wann human Moosname wéi Informatioun, Responsabiliséierung an Opbau vu Vertraue géintwuer den Autoritéiten net gräi

fen, solle koerzitiv an invasiv Moosnamen zum Droe kommen, sou wéi d'Mënscherechtskommissioun dat an hirem Avis och fuerdert.

Op där anerer Säit kann een natierlech net vu vireran ausschléissen, datt bewisenermoossen infizéiert Persounen sech onbehellegt, souzesoe fir hire Spaass oder aus Revolt, iwwert d'Reegele ewechsetzen an hieren eegenen Interessi domat virun de kollektiven Interessi stellen. Esou e Verhalen ass net akzeptabel, well d'Konsequenze fir hir Matmënsche gravéierend sinn, quitte datt esou Fäll menges Wëssens éischter seele sinn.

Manner seelen a ganz geféierlech ass deem géingenwuer de Phenomeen vum sougenannte „Superspreader“. Dës Phenomeen ass de Grond, firwat organiséiert Usammlungen ab 20 Leit kloer gereegelt musse ginn an am Fall vun Netrespekt mat Sanktiounen beluecht ginn.

Dës Phenomeen bedeit, datt eng eenzeg Persoun oder een eenzegen Event kann duergoen, fir vill Méint vun Andämmungsaarbecht a Schutz géint de Virus futti ze maachen. D'Wëssenschaft schwätzt hei vun „Ustiechungsklustere“, wéi déi, déi momentan an enger Rei Schluechthaiser am Ausland festgestelle sinn, an net nëmmen do. Si kommen haaptsächlech a geschlossene Raim vir, an deenen d'Mënschen enk zesumme schaffen oder liewen, a ganz oft ënner ganz schlechte Bedingungen.

E Beispill féinnt een och a Südkorea, wou déi sougenannt „Patientin 31“ no enger Chinarees véier Gottesdëngschter vun enger Sekt besicht huet an eng Kettreaktioun mat 4.000 Infizéierten ausgeléist huet. Wëssenschaftlech beluecht ass och mëttlerweil, datt 10 % vun den Infizéierten 80 % vun der Ausbreedung vum Virus mat sech bréngen, eebe just dann, wa se zesummen a laang a geschlossene Raim beienee sinn an d'Distanzen net respektéieren.

Et gëtt also e gudd Grond, Dir Dammen an Dir Hären, fir e bewusst irresponsabel Verhale vun infizéierte Persounen oder Organisateuren net ze verharmlosen a sech als Gesetzgeber d'Méiglechkeet ze ginn, esou e Verhalen ze bestrofen an, besser gesot, ze verhënneren.

Här President, nach e puer Wierder zum Tracing oder dem Traçage, deen eebe grad geduecht ass, fir de Phenomeen vum Superspreader ze verhënneren, mee och d'Ustiechungen a méi klenge Gruppen, doduerch datt net nëmmen déi infizéiert Persounen, mee och déi Persounen mat bewisenermoossen héijem Risiko duerch den Tracing geschützt ginn.

De Projet de loi limitéiert sech op den analogen Tracing vun den infizéierte Persounen a vun de sougenannte „personnes à haut risque d'être infectées“. E leeft iwwert de perséinleche Kontakt vun der betroffener Persoun mat der Santésdirektioun a respektéiert d'Reegele vun der europäescher Dateschutzverordnung ganz kloer, sou wéi se fir de medezinnesche Beräich a fir d'Recherche definéiert sinn. Wichtig ass dobäi d'Pseudonymiséierung vun den Daten no dräi Méint vun den Infizéierten an direkt nom negativen Test bei deenen anere Persounen, déi engem héije Risiko ausgesat waren.

Als Gréng begrësse mir dës analog Approche a mir hunn och weiderhin eis staark Reserven, wat d'Effikassitéit vun deenen Applikatiounen ueget, virun allem dann, wann all Land seng eegen Zopp kacht a méi Geforen, Inkohärenzen an Nodeeler mam numereschen Traçage verbonne si wéi dat, wat esou Applikatiounen ënnert dem Stréch kënne bréngen.

An deem Kontext sollte mer awer och aus den Erfarunge léieren, déi momentan an Däitschland mat der Coronaapp gemaach ginn. Ënner anerem zu Berlin, wou nees vill Leit weinst héijen Infektiounsraten a Quarantän sëtzen, an net nëmmen do, gëtt dës App vun de Medezinner als Spillsaach fir déi digital Uewerschicht duergestallt.

► **Une voix.** - Très bien!

► **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*). - Et huet sech nämlech erausgestallt, datt ee fir d'Coronaapp en Handy brauch, deen um neiste Stand ass, an domat en Handy, deen net jiddweree sech ka leeschten.

Am meeschte beträff sinn natierlech elo déi Mënschen, déi am Fong am meeschte geschützt musse ginn, well se op enkem Raum zesummeliewen an och op der Aarbecht enger ganzer Rei Risiken ausgesat sinn. Ech erënneren un d'Schluethaiser. Esou Zoustänn erënnere munchereen u Filmer, an deenen déi Benodeelegt a grausame Verhältnissen liewen, während déi Bessergestallt sech et op enger grousser Raumstatioun oder an den Eischtklasswaggone vun engem dohirsenden Zuch gutt goe loosse. Den Opstand ass déi onvermeidlech Konsequenz.

An den USA ginn d'Spannungen ëmmer méi grouss. Si bewiesen eemol méi, datt d'Pandemie risquéiert, zu der sozialer Spaltung bäize droen. Och an Däitschland stellt sech eraus,

datt vill Smartphonennutzer elo d'Gefill kréien, ausgegrenzt ze sinn. An et si grad si, déi fräiwëlleg zum Gesondheetsschutz wollt bäidroen. Et geet schonn duer, en Handy ze hunn, deen nëmme sechs Joer al ass, fir d'Coronaapp net kënne ze benotzen, während all aner knallfaarweg Apps sech problemlos erofluede loosse. Komescherweis also net déi, déi dem Schutz vun der Gesondheet soll dëngen.

Déi sozial benodeelegt Bierger a Biergerinnen, déi sech also fräiwëlleg dozou engagéieren wollten, zu der Risikobegrenzung bäizedroen, gehéieren elo zu de gréisste Verléierer. Berechteterweis stellt sech hei d'Fro, wisou e profitorientéierten Technikgigant wéi Apple déi al iPhone-Modeller eigentlech net mat der aktueller Software norüst. Ech denken, d'Antwort läit op der Hand.

► **Une voix.** - Très bien!

► **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*). - Dir Dammen an Dir Hären, nom Homeschooling iwwer iPad, PC a performant Imprimante, dee bei Kanner aus sozial schwache Familljen net ëmmer déi néideg Resultater konnt bréngen, weist sech am digitalen Tracing also e weidere soziale Risiko.

(**M. Fernand Etgen reprend la présidence.**)

An doudsécher géif den Asaz vun enger Coronaapp och an eisem Land risquéieren, d'Gesellschaft nach weider ze splécken. A mat all Update vun der App géif den Ofstand tëscht de Gewënner an de Verléierer méi grouss ginn.

Och dat Argument, Dir Dammen an Dir Hären, därer an der Diskussioun ronderëm den numereschen Tracing net ignoréiert ginn, emol onofhängeg vun all den Argumenter, déi sech op déi perséinlech Daten, déi perséinlech Kontakter an op d'Kontroll vum Privatliebe bezéien.

Zum Gléck geet eis Regierung mat dësem Projet de loi net op de Wee vum numereschen Tracing an hält um analogen Tracing fest. Dës a Kombinatioun mat enger Teststrategie, déi zwar hire Käschtepunkt huet - dat wëll ech net verneinen -, si rett awer och vill Mënscheliewen. Schon eleng aus deem Grond sollt ee sech mat der Kritik un deenen Tester net allze vill wäit aus der Fënster leenen, quitte datt verschidde Froen an Hannerfroungen duerchaus berechtigt sinn. D'Zil ass awer dat: de Schutz vum Liewen.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen ofschléissend, sinn ech frou feststellen, datt dës Projet de loi e Paradigmewissel alaut. U sech schafft en d'Basis, fir eis progressiv aus dem méi autoritären System an eng Gesellschaft eranzebeweegen, déi geléiert huet, mam Virus ze liewen an op Eegeverantwortung ze setzen. Penaliséiert gëtt nach just den Netrespekt vun de Reegelen, déi bei organiséierten Usammlunge vun iwwer 20 Leit gëllen, respektiv d'Netanhale vun de Gestes barrières an dem ëffentleche Raum.

Natierlech huet am Ufank kee Wee laanscht extreem Verbuerter a Reegele gefouert, fir d'Katastroph ze verhënneren. Mat dësem Projet de loi si mer elo um gudden Wee, fir d'Fräiheeten nees zrëckzegewannen.

An och wa mir eis haut net an alle Punkten eens sinn, hoffen ech, datt d'Zil fir eis alleguer awer dat selwecht ass. Et muss dora bestoen, datt d'Grondrechter net méi ageschränkt musse ginn. Dat Zil erreeche mer net vum selwen. Mir erreechen et ëmsou besser, wat mer méi bereet sinn, gewësse Reegelen anzehalen an temporaire bewusst op eenzel Grondfräiheeten ze verzichten, fir der massiver Verbreedung vum Virus an den nächste Wochen a Méint keng Chance méi ze ginn. Woubäi ech mat „mir“ eis ganz Gesellschaft mengen!

Dir Dammen an Dir Hären, mir - an domat mengen ech elo d'Politik - mussen awer och méi wäit an d'Zukunft kucken, souzesoen iwwer eisen Tellerrand ewech. Et wäerten nämlech ëmmer nei Vire ginn an déi wäerten och ëmmer geféierlech sinn, vläicht nach méi geféierlech wéi de Covid-19. Och an Zukunft wäert eis Gesellschaft mat Pandemie konfrontéiert ginn. A spëtstens dann därer d'Politik net nach eemol um lénke Fouss erwëscht ginn a muss vun Ufank u wëssen, wéi se op eng Pandemie soll reagéieren - grad wéi beim Covid-19 oder anescht?

Fir déi Fro ze klären a fir méiglech villen Aspekter vun enger Pandemie Rechnung ze droen, a villen Auswierkungen och, féiert an eisen Ae kee Wee laanscht en neit Pandemiegesez. De Georges Engel huet déi Fuerderung och schonn hei erhuewen.

Eiser Meinung no därer et an deem Gesetz net just ëm den effikassen Émgang mat engem

Virus goen. Och de Volet vun de Mënscherechter a vun de gesellschaftlechen, sozialen an ekonomesche Konsequenze muss bei der AUSAARBECHTUNG vun deem Gesetz nach eemol ënnert d'Lupp geholl ginn. Alles an allem muss dat Gesetz kloer Richtlinnen an transparent Strategie schafen, déi iwwert dat erausginn, wat an eisem aktuelle Gesetz iwwert d'Maladies infectieuses ze fannen ass.

D'AUSAARBECHTUNG vun engem Pandemiegesetz muss doriwwer eraus genotzt ginn, fir der Politik eng Orientierungshëllef ze schafen. Eng Orientierungshëllef, déi et de Responsabelen - e weineg plakativ ausgedréckt - erlaabt, am Dilemma tëscht Zouspären an Opmaachen an tëscht dem Motto „Bleif doheem!“ an dem Motto „Besich deng Famill!“ déi richteg Decisiounen ze huelen.

An där Hisiicht bleift nach vill ze dinn. Orientéiere kënnen mer eis um Epidemiegesetz aus der Schwäiz aus dem Joer 2018. Dat ass ganz rezent an et ass och ganz komplett. Eist staamt vun 1885, wat weist, datt d'Käpp sech net oft zesummegeestach hunn, fir doriwwer ze schwätzen.

Zum Schluss bleift mir awer nach eppes ze dinn: Ech wëll dem Rapporteur vun deem Projet de loi, dem Mars Di Bartolomeo, an och President vun der Santéskommissioun, Merci soen. An de leschten Deeg huet hien net nëmme seng Sportlechkeet duerch säi rasanten Aarbechtsrhythmus ënner Beweis gestallt, wou en eis all matgezunn huet, en huet och e ganz ausféierlechen an interessante Rapport presentéiert, deen et wierklech derwärt ass ze liesen, och wann een net an der Santéskommissioun ass.

Domat ginn ech den Accord vun der grénger Fraktioun a soen lech Merci.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Madamm Lorsché. Nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Roy Reding. Här Reding, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Roy Reding (ADR).** - Merci, Här President. Léif Kolleegen, ech, mee och vill vun lech an och vill Leit dobaussen, vill Bierger waren erstaunt an zum Deel och erschreckt iwwert d'Tragweid vun de Reglementer, déi d'Regierung am Rame vum État de crise geholl huet.

Ech war erstaunt an erschreckt, mat wat fir enger Liichtfankegkeet oft Grondrechter ausser Kraaft gesat goufen. Vill vun deene Mesurë ware selbstverständlech gutt, richteg a wichtig, mee anerer waren awer och total disproportionéiert. Ech denken hei zum Beispill un de Verbuët, fir mat sengem Auto spadséieren ze fueren.

Anerer hunn Ulass ginn zu - kommt, mir soen emol - Iwwerinterpretatiounen vu gewëssenen Administratiounen. Ech denken do un déi Fra, déi e Protokoll krut, well se hiert Flesch bei hirem Liblingsmetzler kaaft huet an net bei deem, dee méi no bei hir doheem war. Ech denken u Leit, déi hir Päerd wollte fiddere fueren. Ech denken un déi onwarscheinlech Datensammlung duerch d'Douane vu Leit, déi iwwert déi däitsch Grenz gefuer sinn.

Esou en iwwerdrifwene Zèle gëtt natierlech doduerch erlichtert, wann Definitiounen net kloer sinn oder Reglementer net kloer sinn. Da kënnt et dozou, wéi an deem Fall, datt dann eng Policedirektioun Frequently Asked Questions erausgëtt, déi ganz kloer dem Sënn, der Ratio legis vun de Reglementer widderstrieden.

Gefor erkannt, Gefor gebannt. Mir hu gesinn, datt den Artikel 32 vun der Constitutioun klipp a kloer seet, datt Reglementer vun der Regierung a Krisenzäite mussen konform sinn zur Constitutioun, konform zu internationalen Traitéen a proportionéiert zu hirem But. Mir hunn awer och festgestallt, datt wann dat net de Fall ass, et dann net déi geréngste Méiglechkeet vu Sanktioun oder vu Contrôle gëtt.

An duerfir hunn ech jo och hei am Numm vun der ADR eng Propositioun deposéiert, fir d'Verfassung dohigeeënd ze änneren, datt an engem zukünftigen État de crise, aus wat fir enger Ursach och ëmmer, de Bierger d'Méiglechkeet huet, iwwer e Genre Referéverfahren direkt d'Cour constitutionnelle unzeruffen.

Dat war iwwer „erstaunt an erschreckt“. Mee entsat war ech - entsat! -, wéi ech de Projet 7606 gelies hunn. Ech ka verstoen, datt een am Stress vun der Aktioun am Ufank, wou alles muss terribel séier goen, d'Definitiounen heiansdo net prezis mécht oder verschidde Konsequenzen net onbedéngt erkennt.

Mee datt hei eng Regierung, an där awer, wann ech richteg gezielt hunn, net manner wéi fénnef Volljuriste setzen - Paulette Lenert, Sam Tanson, Xavier Bettel, Franz Fayot a Jean Asselborn -, en Text duerchwénkt an hei deposéiert, an deem vun Zwangshospitalisatioun rieds geet, eng Contradictio in terminis! „Hospice“, „hospital“ kënnt vun „hospice“: de Gaascht. Wéi kann ech „Zwangsgaascht“ ginn? Wou en Text presentéiert gëtt, wou d'Decisioun, fir een zwangsanzeweisen, soll vum Procureur geholl ginn ... Wat ass dee liberale Premier, deen en plus en exzellente Penalist ass, ugaangen, esou eppes an engem Gesetz duerchzewénken, wou et jo klipp a kloer ass, datt dat géint d'Gewaltentrennung an der Justiz verstéisst an och géint déi aktuell Roll zumindest vum Parquet par rapport zum Exekutif?! Et ass fir mech en Hon!

Mee och dese verbesserten Text, dee mer haut hei virleien hunn, gëtt eis fundamental ze bedenken.

De Staat huet sech esou weineg wéi méiglech an d'Liewe vum Bierger anzeméschen. Mëndeg Bierger droen d'Verantwortung fir sech selwer, huelen hir Entscheedungen selbststänneg a brauche keng Erzéiungsdiktatur duerch d'Politik. De Bierger soll de Staat kontrolléieren, an net ëmgedréit. Dat steet genau esou am ADR-Grundsatz a Walprogramm. An dat ass eis Linn.

Mee et ass och d'Meenung vun der Commission consultative des droits de l'homme. Déi huet sech gefrot, «s'il ne faudrait pas miser plutôt sur la responsabilisation, la confiance, la compréhension et la collaboration de la population avant d'avoir recours à une mesure draconienne». Dat kann ech mat zwou Hänn ënnerschreien.

Hei riskéiert d'Regierung wéi esou oft, den exakte Contraire vun deem ze erreichen, wat se wëllt. Well wann d'Konsequenze vu mengem Sech-teste-Loosse fir mech a main Entourage ze vill negativ Konsequenze kënnen hunn, ma da loosse ech mech net testen! A genau dat ass en Effet pervers vun engem Text wéi deem heiten.

Haut de Moien am Paperjam hunn ech, a warscheinlech och ganz vill vun eise Kolleegen hei, den interessanten Interview mam Ulf Nehrbass vum Luxembourg Institute of Health gelies, wou dee klipp a kloer beschreift, firwat datt d'Teste wichteg ass, wéi et gemaach gëtt, wéi et an Tranchë gemaach gëtt, Cellulë vu 5, 10 oder 20 Leit. Jiddereen, deen dat liest, deem licht an, datt dat eng gutt Saach ass, wann ech invitéiert ginn, fir matzemaache beim Test.

An och de Xavier Bettel huet op RTL gesot, alles hätt esou gutt fonctionéiert, well d'Leit sech dru gehalen hunn, well d'Leit zivill waren. Mee genau dat riskéiere mer hei elo ze verléieren. Anstatt eng Zivilitéit, anstatt sech un eppes halen, fäerten ech, datt et éischter zu engem zivilen Ongehorsam kënnt, well dat Sech-teste-Loossen negativ Konsequenze kann hunn op Basis vun deem Text.

De Georges Engel huet et onverantwortlech genannt, géint dësen Text ze stëmmen. An a mengen Äen ass de Contraire wouer, well d'Leit ze discouragéieren, sech testen ze loosse, dat ass onverantwortlech. A verantwortlech wier et, d'Leit ze encouragéieren, ze informéieren an ze motivéieren, amplaz hinne mat deem Test d'Loscht, sech testen ze loosse, ze huelen a mat drakonische Konsequenzen ze dreeën.

Nieft deem perversen Effekt nach eppes: An dat ass d'Proportionalitéit. An all Text, dee mer hei stëmmen - oder a ganz villen Texter, déi mer hei stëmmen - mussen mer ëmmer erëm e Spagat maachen tëschent dem Respekt vu Grondfräiheeten an dem Zil vun der Gesetzgebung, an deem Fall d'Protektioun vun der Gesondheet. A priori ass d'Argumentatioun, wéi de Mars Di Bartolomeo se duergeluecht huet, schlësseg. Et geet drëm ze verhënneren, datt ee Positiven duerch säi farlässegt Behuelen oder souguer express ganz vill, zeg aner Persounen ustécht. Dat gëllt et ze verhënneren.

Mee dat kënnen mer ëmmer soen! Wa mer kucken Dateschutz/Strofverfolgung: Op där enger Säit den Dateschutz, op där anerer Säit déi berechtegt Fuerderung vum Parquet, fir iwwer méiglechst vill Daten ze verfügen, fir Strofverfolgung ze maachen. Dat kann een op d'Spëtzt dreien! Deen Dag, wou mer allegueren en Chip implantéiert kréien an iwwerall Borne sinn, da gëtt et praktesch keng Strofdot méi, déi net kann opgeklärt ginn, well mat engem Drock op dem Computer ka festgestallt ginn, wie sech zu wat fir enger Auerzäit op där Plaz opgehalen huet.

Dat selwecht kann ee soe mat deem onsägleche Waffengesetz, wat deposéiert ginn ass. Ennert dem Virwand - dem Virwand! - eppes ze maache géint Terrorakte mat automatesche Waffen, gëtt hei den normale Bierger ganz einfach schikanéiert an et gëtt eng Saach iwwerreglementéiert.

An dat ass de falsche Wee! De Bierger ze schikanéieren ass de falsche Wee! Den Iwwerwachungsstaat ass en absolut falsche Wee a besonnesch dann, wann et hei nëmmen ëm extreem Eenzelfall geet.

Et ass net eise Wee! Et ass net der ADR hire Wee. Mir zielen op de mëndeg Bierger am Respekt vu senger Privatsphär a vu senger Grondrechter an net op en allmächtige Staat. Wat mer manner Verbuetsgesetzter maachen, desto besser ass et.

Dëst Gesetz stëmme mir op jidde Fall net mat. An am Contraire zur CSV entschëllegt d'ADR sech net, fir géint dëst Gesetz ze stëmmen. Mir maachen et aus vollster an déifster Iwwerzeugung!

Ech soen lech Merci.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Reding. Nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Marc Baum. Här Baum, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Marc Baum (déi Lénk).** - Här President, virun dräi Méint hu mer an der Chamber den État de crise gestëmmt. Mir hunn en unanime gestëmmt, well eist Land konfrontéiert war mat engem Virus, dee mer net am Grëff haten a wou stenterlech Decisiounen hu misse geholl ginn, fir d'Leit, fir d'Bevölkerung ze schützen. Ze schützen net nëmme virum Virus, mee och virum deene sozialen an ekonomesche Konsequenze vun deem ordonéierte Lockdown, déi dee mat sech bruecht huet.

Et war e Virus oder et ass e Virus, deen am noen Ausland d'Spidolswiese virun den an deelweis zum Kollaps bruecht huet, dee weesentlech méi virulent a pathogeen war wéi aner viral Erkrankungen a fir deen et keen Impfstoff gouf.

Haut, dräi Méint méi spéit, komme mer endlech aus dem État de crise eraus an dat Schlëmmst konnt verhënnert ginn, och wa jiddwer eenzelne vun deenen entre-temps 110 Doudegen een ze vill ass. An och guer net ze schwätze vun all deene Leit, déi zwar iwwerlieft hunn, mee déi schwéier Sequellen dervugedroen hunn.

Iwwermuer hält den Ausnamezoustand op a mir kommen erëm zréck an eng soi-disant Normalitéit, an där de Virus awer net verschwonnen ass. Mir mussen léieren, mat senger Presenz an der Gesellschaft ze liewen, an e bleift weiderhin eng Gefor, well et nach ëmmer kee Géigemëttel a keen Impfstoff géint e gëtt. Duerfir also dëst Gesetz, dat e Liewen a Presenz vum Covid-19 versicht ze organiséieren, an dëst fir d'Dauer vun engem Mount, mat der Méiglechkeet fir d'Chamber, fir et ze veränneren, ze verlängeren oder einfach auslafen ze loosse.

Dat demokratescht gewielt Parlament réckelt also endlech nees an de Mëttelpunkt vun der Entscheedungskraaft. An dat ass och gutt esou. Et bedeit awer och eng enorm Verantwortung fir jiddwer eenzelnen Deputéierten, well all Mesure, déi mer huelen oder net huelen, kann enorm Konsequenzen hunn, net nëmmen op d'Propagatioun respektiv d'Andämmung vum Virus, mee och op dat gesellschaftlecht a sozialt Liewen.

An duerfir brauche mer als Chamber all Informatiounen, déi verfügbar sinn, fir kënnen iwwerhaupt esou Decisiounen ze huelen. An dat war, muss ee soen, an der Vergaangenheet a bis elo net de Fall, och nach bei den Diskussiounen ronderëm dëst Gesetz. An dat eleng wier eigentlech schonn e Grond fir ze soen, datt een deem dote Gesetz seng Zoustëmmung net ka ginn.

An dobäi sinn ech mer bewosst, datt den Ëmgang mam Virus keng Science exacte ass, well mer nach ëmmer net genuch iwwert e wëssen. Ech si mer och bewosst, datt de Kenntnisgrad vun der Wëssenschaft ännert an datt Saachen, déi gëschter nach richteg waren, haut scho kënnen falsch sinn.

Mee grad dowéinst, Här Rapporteur, brauche mir als Chamber elo, wéi virun d'Regierung, all méiglech Informatiounen, Modellisatiounen a wëssenschaftlech Expertis, fir mat beschtem Wëssen a Gewëssen ofweien ze kënnen. Eréischt da kann d'Chamber där Verantwortung och gerecht ginn, déi se mat deem Gesetz zu Recht och kritt. An duerfir brauche mer awer och e Paradigmewissel an der Informatiounspolitik vun der Regierung vis-à-vis vun der Chamber. D'Chamber muss d'Evolutioun vun no kënnen suivéieren an all Suggestiounen vun der Santé an der Fuerschung kënnen novollzéien, fir op där Grondlag Decisiounen ze huelen.

Här President, responsabel Decisiounen huelen, heescht ofweien. A besonnesch e Gesetz wéi dëst, wat also geméint ass op ee konkrete Virus an enger bestëmmter Zäit, muss also ofweien tëschent Aschränkungen vun individuel-

len an - dat wëllt ech derbäisetzen - kollektive Fräiheeten op där enger Säit an dem Usproch op éffentlech Gesondheet an dem Principe de précaution op där anerer Säit.

An do, muss ech lech soen, Här President, do si mir als Lénk awer enttäuscht iwwert d'Grondausrichtung, d'Philosophie an den Opbau vun deem Text, obwuel en duerch d'Aarbechte vun der Commissioun weesentlech verbessert respektiv zumindest entschäerft gouf. Mee déi Kritik gëllt nach vill méi deene viregten Texter vun der Regierung, déi glécklecherweis vum Dësch sinn, op Drock notament vun der Chamber hin.

Ech wëll drun erënneren, datt als alleréischtt Iddi e Pandemiegesetz am Gespréich war, wat dann hätt sollen an der Hâte - de Rapporteur selwer huet et genannt „aus der Hëft geschoss“ - geschriwwen ginn. A wa mer iwwert déi juristesche Onzoulänglechkeete vun deem heiten Text diskutéieren, dann hätt ee sech emol misse virstellen, wat dat bedeit hätt, wa mer e ganz Pandemiegesetz innerhalb vun e puer Wochen hätte misse duerchboxen. Dat ass glécklecherweis vum Dësch.

Dunn huet d'Regierung awer eppes presentéiert, wat gradesou inakzeptabel, jo, vläicht souguer nach méi geféierlech war, nämlech eng Zort „Ermächtigungsgesetz“, wat et der Regierung erméiglecht hätt, och ausserhalb vum Krisenzoustand allméiglech Reglementer ze huelen, wat näischt anescht wéi d'Legaliséierung, d'Verlängerung vum Ausnamezoustand bedeit hätt.

An dunn dësen Text, deen d'Chamberskommissioun an dräi Jeten huet misse amendéieren, zum Deel och verbesseren, an deen elo zum Vott steet.

Firwat huet d'Chamber dat misse maachen? Mee ganz einfach, well den Text schlecht strukturéiert war a schlecht redigéiert war. E war mat ganz waarmer Noll gebitt. En huet aus lauter Copy-Pasten aus Reglementer bestanen, déi zesummegeholle eigentlech deelweis sech widersprach hunn oder zumindest widerspréichlech Aussoe gemaach hunn. Dat an zwee Gesetzter, wou een haut misst soen, datt et vill méi logesch gewiescht wier, mir hätten ee Gesetz gehat, wou all déi Mesuren eventuell drageschriwwen wieren.

An, Här President, ech muss lech soen, et gi seele Gesetzesprojeten, déi esou unisono vu bal allen Avisen esou kritiséiert gi si wéi dësen, well en duerch an duerch an eischer Linn e restriktive Charakter huet an dee restriktive Charakter enorm vill Froen opwerft, déi bis elo zum Deel nach ëmmer net geklärt sinn. An ongeklaart Froe féieren zu Unsécherheeten a biergen ëmmer de Risiko vu Willkür.

An dat ass eng vun eisen Haaptkritiken: Wéi déi alleréischtt Entwërf - Pandemie- oder Ermächtigungsgesetz - stécht dësen Text ganz déif am Geescht vun Obregkeetsstaat aus dem 19. Joerhonnert, deen haaptsächlech ordonéiert a verbitt. An dat eigentlech Zil, nämlech de Schutz vun der Bevölkerung, wierkt bal accessoire. Well am Zentrum stinn eeben net d'Rechter - och a grad déi sozial a sanitär Rechter - vun de Leit, déi sech an anerer protegéieren müssen.

An dat ass net nëmmen eng verpasste Chance, mee och e Grond, firwat esou vill Onrou an der Gesellschaft war an ass. An Onrou an Unsécherheet si Gëft fir den Ëmgang mam Virus.

An et ass och de Géigendeel vun där Unité nationale, déi de Premier beim Ausruffe vum État de crise bal inflationär ëmmer an d'Wagschuel geworf huet an déi sech awer och an deene leschten dräi Méint an der Realitéit net esou erweisen huet. (veuillez lire: an déi sech awer an deene leschten dräi Méint an der Realitéit och esou erweisen huet.) Well eng vun deene grouse Léieren aus deene leschten dräi Méint ass, datt d'Propagatioun vum Virus just konnt a Grenze gehale ginn, well et e gemeinsamen, e kollektiven Effort vun der ganzer Populatioun war.

Wéi d'Regierung virun dräi Méint de Lockdown ordonéiert huet, mat ganz groussen Aschränkungen fir Grondrechter a -fräiheeten, sinn dës Mesurë vun enger ganz, ganz grousser Majoritéit vun der Populatioun akzeptéiert a respektéiert ginn. Well esou Mesurë kënnen nëmmen dann effikass sinn, wann d'Leit se als sënnvoll ugesinn. A wa mer et zu Lëtzebuerg fäerdegbruecht hunn, haut niddreg Zuele vun Neinfektiounen ze hunn, dann huet dat domadder ze dinn, datt se ganz breet gedroe goufen.

Oppe Froen, Unsécherheeten, Onrou, dat ass awer genee dat, wat mer als Gesellschaft net brauchen, fir weider géint de Virus virzegoen. Jo, et riskéiert souguer, der Strategie entgéentzewierken, déi d'Regierung en place gesat huet: nämlech engersäits d'Geste-barriären, verbonne mat verschiddene Reegelen, an andersäits massiv Tester, fir duerch déi Tester d'Infektiounskette fréizäitig ze erkennen an se ënnerbannen.

Eng Strategie, déi d'ailleurs ganz gutt ass a fir déi esou munch aner Länner eis beneiden. Mee besonnesch bei den Tester spillt d'Fräiwellegkeet jo eng zentral Roll. Wann de Large-Scale-Testing an den analogen Tracing solle Succès hunn, da musse se och vun der Populatioun akzeptéiert ginn. Da musse mer derfir suergen, datt d'Leit sech net op eemol net méi teste loossen, well se Angscht virun de Konsequenzen hunn, soit fir sech, soit fir anerer, wa se uginn, mat wem se a Kontakt waren.

Dat heescht, wann dat Ganzt soll en Erfolleg ginn, da brauche mer e Vertrauensverhältnis tëscht der Populatioun an der Santé. An do hëlleft dës Gesetz leider net vill, zum Deel ass et souguer e Réckschritt par rapport zu enger awer guer net esou schlecht fonctionéierender Praxis.

D'Madamm Minister géif mer elo warscheinlech äntwerten, datt d'Erfahrung um Terrain bis elo ganz positiv war, datt dat Personal, wat Interviewe mat positiv geteste Persounen gemaach huet, virun allem kuckt, fir genee déi vertraulech a respektvoll Relatioun hierzestellen, an datt d'Erfahrung och gewisen huet, datt an deene leschte Méint kaum Leit sech géint Mesurë wéi Quarantän oder Isolement opposéiert hunn, well dës Mesurë grad och vun der Populatioun als sënnvoll ugesi ginn. An dat begrëssen ech och.

Just, mer mussen eis virun Ae féieren, datt d'Akzeptanz während dem Lockdown natierlech ganz grouss war, well quasi déi ganz Gesellschaft am Confinement war. Dat hat natierlech eppes Kollektives an eppes Egalitaires. An elo komme mer an eng Zäit, wou dës Mesurë vill méi individuell wirken. Grad dowéinst dierft an eisen Aen an esou engem Gesetz net d'Privatioun am Mëttelpunkt stoen, mee d'Rechter an d'Méiglechkeeten, sech an anerer ze schützen.

Ech wëll e Beispill duerfir ginn. Mir fannen d'Applikatioun vun deem Konzept vun enger Persoun, déi en héije Risiko huet, infizéiert ze sinn - am Text nennt sech dat da „personne à haut risque d'être infectée“ -, ouni awer selwer e positive Covidtest ze hunn, fir da per Ordonnance 7 soit 14 Deeg a Quarantän gesat ze ginn, aus verschiddene Grënn problematesch.

Éischters: Am Géigesaz zur Isolatioun läit hei keen objektiviert Element vir, wéi zum Beispill e positiven Test, mee et baséiert just op Aussoe vu Leit, déi positiv getest goufen an dunn uginn hunn, bannent de leschten 48 Stonne Kontakt zu där Persoun gehat ze hunn.

Et steet dann zweetens am Commentaire des articles, datt déi Zäit, déi eng Persoun en héije Risiko huet, infizéiert ze sinn, identesch ass mat der Inkubatiounszeit vum Virus, also 14 Deeg. Elo ass et jo awer méiglech, datt eng Persoun positiv getest gouf, ouni Symptomer, a vläicht viru fënnf Deeg e laange Kontakt mat enger anerer Persoun hat. Wat géllt da fir si? Géllt da fir si och d'Quarantän? Net nëmmen an hirem Zwangscharakter, mee och an hire Méiglechkeeten, nämlech d'Méiglechkeeten, e Krankeschäin ze hunn? Op déi Froe si mer net méi spéit wéi virgëschter gestouss, wéi mer de Commentaire des articles nach eng kéier gelies hunn, dee bäikomm ass opgrond vun enger Fro vum Staatsrot.

Drëtens: De Staatsrot huet och drop higewisen, datt d'Anhale vun der Quarantän net kontrolléierbar ass, net vun der Police duerchsetzbar ass an och net sanktionéierbar ass. Also firwat eppes an e Gesetz schreiwen, wat an der Praxis dann op eemol näischt méi heescht?

Et kann een dann zudeem zu där Quarantän e Recours maache beim Verwaltungsgericht, mee den Tribunal administratif huet a sengem eegenen Avis gesot, datt dat an der Praxis materiell kaum ëmsetzbar wier. Duerfir, a quoi bon eng Mesure, déi e liberticide Charakter huet, an e Gesetz ze schreiwen, déi an der Praxis net ëmsetzbar ass?

Dann ass et an eisen Ae besser a méi éierlech, et seet een: „Dat doten ass eng staark Recommendationatioun!“ Jo, et ass en Akt vu grondleeender Civilitéit, et ass eng Méiglechkeet, eng Chance, eng Opportunitéit, sech an anerer ze schützen. Domat stellen ech also d'Konzept vun der Quarantän net a Frou. Am Géigendeel!

Wat mer brauchen, dat ass e Gesetz, wou déi sozial a sanitär Rechter, déi mat enger Quarantän verbonne sinn, kloer definéiert sinn: vum Krankeschäin, deen hei an dësem Text effektiv drasteet, iwwert de Suivi médical, dee jo awer zentral misst sinn, wou awer kee Wuert driwwer verluer gëtt, iwwert d'Méiglechkeet, vläicht selwer d'Santé kënnen ze säisieren an engem Fall, wéi ech en elo grad beschriwwen hunn. Alles dat misst am Zentrum stoen an net autoritär wirkend Decisiounen, un déi ee sech dann awer net hale muss. An dat wier och am Kontext vun der Strategie vum Testen an Tracé weesentlech méi zilféierend an effikass wéi den aktuellen Text.

Och steet näischt oder quasi näischt am Text iwwert de Schutz op der Aarbechtsplaz. Et ass e ganz liberaalt Gesetz, wou et just ëm den Individuum geet, deen am Zentrum steet, an net oder ganz weëneg gekuckt gëtt, wat seng sozial Interaktiounen notament op der Aarbecht sinn, wat d'Méiglechkeete si vun engem Salarie, fir sech eventuell zrëckzezéien. D'Beispill vun der Schluechthaiser an Däitschland huet jo awer gewisen, wéi wichteg esou eppes wier.

Här President, ech sinn awer frou, datt mer beim Dateschutz weesentlech nogebessert hunn. Nieft dem méi kloren Encadrement vun Donnéeën - nämlech wéi eng, wéi laang se gehale ginn, fir wie se asiichtbar sinn - louch eis als Lénk besonnesch um Häerz, datt dës Donnéeën net kënnen un auslännesch Autoritéite weidergeleet ginn, ouni virun anonymiséiert ze ginn. Well d'Gefor, datt esou Donnéeën zu Areesbeschränkungen a verschiddene Länner kéinte féieren, ass net vun der Hand ze weisen.

Änlech verhält et sech beim rechtsstaatlechen Encadrement am Fall vum Zwangsconfinement. Bal all d'Avisen hunn dat monéiert. An ech denken, datt mer elo eppes hunn, wou ee sech och an anere Situatiounen wënsche géif, datt déi esou staark encadréiert wieren, quitte datt nach ëmmer Froen op sinn. An ech mengen, den Här Wiseler an d'Madamm Lorsché hunn dat zu Recht opgeworf, nämlech d'Fro, wat dann déi Infrastructure sinn, déi hei benannt ginn.

Här President, wat dës Gesetz awer als Qualitéit huet, dat ass déi verstärkt a gestärkt Roll vum Parlament, déi mir spille mussen an den nächste Wochen, well mir mussen eis d'Fro stellen: Verlängere mer dat hei Gesetz? Verännere mer et eventuell? Opgrond vu wéi engen Donnéeën? All déi Froe musse mir als Deputéiert eis stellen an et ass eng Zesummeféierung Richtung Chamber an eng Opwärtung vun der Aarbecht vun eis als Deputéiert.

Virun ass gesot gi vu verschiddene Majoritéitsriedner, dësen Text hätt d'Handschrëft vun der Opposition. Ech mengen, dat stëmmt net. Dat ass objektiv falsch! Wat dësen Text huet, dat ass d'Handschrëft vun der Majoritéit mat e puer ganz, ganz groussen a wichtige Plooschtere vun der Opposition, net méi an net mainer. An duerfir wäerte mir eis enthalten.

Merci.

► **Une voix.**- Très bien!

► **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Baum. Nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Sven Clement (Piraten).**- Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, a sengem Avis zum Gesetzesprojekt 7606 schreift de Staatsrot, Zitat: « La liberté est la règle et la restriction l'exception. »

Mir stëmmen haut iwwer e Gesetzesprojekt of, dee bei de Biergerinnen a Bierger, ech wëll net soen, fir Bauchwéi suergt, ma op d'mannst op eng gewësse Skepsis stéisst. Wa mer „Zwangshospitalisatioun“ héieren, an dat an engem Kontext, wou mer stënterlech mat frësche Coronanews konfrontéiert ginn, maache mer eis Suergen, dat ass iergendwéi normal. An enger Kris iwwerschloer sech d'Decisiounen nun emol oft. Et muss schnell reagiert ginn. A wéi mer wëssen, feelt et heiansdo un der Zäit, fir dat gutt a sënnvoll ze erklären. Nichtsdestotz muss ee seng Politik gutt a sënnvoll erklären, wann ee wëllt, datt se vun der Biergerinnen a Bierger dobause verstane gëtt an datt se och nach suivéiert gëtt, wann et op den éischte Bléck esou ausgesäit, wéi wann d'Kris quasi iwwerwonnen wier.

Jo, et ass gutt, datt mer haut e Gesetzesprojekt hunn, iwwert dee mer kënnen ofstëmmen. Zwëschenzäitlech, während dem État de crise, gouf et jo Douten drun, ob mer séier genuch legiferéiere kéinten. Dat heite weist, datt et séier genuch geet, mee net onbedéngt ëmmer séier genuch. Ech kommen nach dorobber zrëck.

Och mir Piraten si wéi de Staatsrot hei der Meenung, datt d'Restriktioun d'Ausnam soll bleiwen an d'Fräiheet awer d'Reegel.

Här President, wann et awer ëm d'Gesondheet vun der Leit geet a mer iwwer e Gesetz d'Méiglechkeet kréien, de Covid-19 wierklech konsequenz ze bekämpfen, dann ass et net nëmmen eise Wëllen, mee souguer eis Pflicht, dat och ze maachen.

Wéi am März d'Präsidentekonferenz stënterlech an d'Chamber convoquéiert gouf, fir vum Premier annonciéiert ze kréien, datt d'Regierung plange géif, de Krisenzoustand ausserufen, waren d'Detailer vun der Kris nach net ofzegesinn. D'Zuele fir Lëtzebuerg waren dee Moment erschreckend an hunn eng änlech Trajectoire wéi Italien an de Grand Est virgezeechent.

D'Regierung hat knapps éischt Moossname geholl, du si mer zu Lëtzebuerg vun der Decisioun vun eisen Nopeschlänner awer wierklech iwwerrannt ginn. D'Grenze goungen zou, Ausgangsspäre goufe verhaangen an alles, op dat sech eis Regierung dee Moment baséiere konnt, war e Gesetz zur Bekämpfung vu Seuchen aus dem 19. Jorhonnert. E Gesetz, dat bal 150 Joer al ass, war eng wierklech ganz dënn Basis, fir déi grouss Aschränkungen ze justifiéieren.

De Sars-CoV-2-Virus an déi doraus resultéierend Covid-19-Krankheet si méi schlëmm wéi eng Gripp. Et handelt sech ëm eng geféierlech Pandemie. De Virus verbreet sech méi schnell a besser wéi eng normal Influenza. Weltwäit si mëttlerweil bal esou vill Leit gestuerwen, wéi der am Ganzen zu Lëtzebuerg liewen. Jiddweree ka vum Virus an der doraus resultéierender Krankheet getraff ginn, ob jonk oder manner jonk, ob männlech oder weiblech. Mir dierfen all déi Leit, déi géint de Virus gekämpft hunn, net vergiessen. Et huet jidder Eenzelne vill Kraaft kascht a bei vill ze vill Leit goug de Kampf trauregerweis net gutt aus. Mäi Bäileed geet duerfir un d'Familljen a Frënn vun all deenen, déi de Kampf leider verluer hunn.

Trotzdem a glécklecherweis hu vill Leit de Kampf géint de Virus kënnen gewonnen. Dës ass virun allem de Verdéngscht vun alle Volontairen, dem Fleegepersonal, den Dokterinnen an all dem Personal am Gesondheetswiesen, déi an engem onermiddlechen Asaz an heiansdo an engem iwwermënschlechen Effort alles drugesat hunn, fir esou vill wéi méiglech Mënscheliwwen ze retten.

Mee net nëmmen d'Personal aus dem Gesondheetswiesen huet dat Onméiglecht méiglech gemaach. Och Beruffer, déi als essenziell a systemrelevant ageschat goufen, hunn, während de Groussdeel vun der Bevëlkerung huet misen doheim bleiwen, een inhumanen Effort musse maachen, fir eis Gesellschaft e bëssen um dréinen ze halen. Dat ware Mënschen, déi am Botzsecteur, als Reassortisseur oder Verkeeferin am Supermarché oder am Logistiksecteur schaffen. Et sinn der vill ze vill, fir se alleguerten opzezielen, mee all hinne gehéiert eise gréisste Merci an eise gréisste Respekt, ëmsou méi, well vill vun deene grad Genannte fir wéineg Geld ganz vill geschafft hunn.

Et dierf net sinn, datt mer elo an der Sortie vun der Kris dësen Asaz erëm vergiessen. Mir als Chamber kënnen derfir suergen, datt keen, keen een, deen a Vollzäit schafft, ënnert de Seuil de pauvreté fält. Mir mussen eis Responsabilitéit huelen an hei dréngend nobesseren! Mir brauchen e Mindestloun, deen iwwert dem Aarmutsrisiko läit. Mir musse systemrelevant Beruffer sozial revaloriséieren.

Här President, dës Kris huet eppes gewisen, nämlech, datt et eng ganz Retsch Konsequenze wäert ginn. Mir schwätzen am Moment ganz vill iwwert déi ekonomesch Konsequenzen. Et gi Plan-de-relancen, et gi „Fit 4“-Projete lancéiert. Mee wat nach ëmmer e bëssen ze kuerz kennt, sinn déi psychologesch Konsequenzen. Déi psychologesch Konsequenze sinn nach net erfuerscht. Mir wëssen net, wat mat de Leit geschitt, wann een hinnen dräi Méint quasi all Kontakt verbitt. An hei musse mer eis drop gefaast maachen, datt mer an deenen nächste Wochen a Méint nach mat enger anerer Krise sanitaire wäerte konfrontéiert ginn, nämlech där vu psychologeschen a psychiatreschen Erkrankungen, déi mer an där Heefegkeet bis elo net kannen hunn. Hei bleift nach vill ze dinn.

Här President, wéi schonn esou oft hei ugemierkt, wéilt ech awer trotzdem gären op eis mangelnd parlamentaresch Diskussions- a Konsenspolitik hiweisen. D'Opposition krut och am Virfeld vun dësem Gesetz erëm versprach: „Dir gitt matagebonnen!“ D'Regierung huet d'Chamber informéiert. Jo. Mee Informatioun ass net gläichesetze mat abannen! Heefeg goufe mer knapps virun der Press oder direkt duerno informéiert, fir esou zumindest, jo, informéiert ze sinn. Mee Kommunikatioun ass méi wéi nëmmen Informatioun. Jo, et war keng einfach Zäit, a jo, Informatioun vu gëschter kann haut schonn nees anescht sinn. Mee dat excuséiert awer net, d'Biergerinnen an d'Bierger net fir eescht ze huelen.

Am Ufank, wéi net genuch Masken do waren - an d'Statistik ass jo mëttlerweil ëffentlech, do gesäit een et -, wier et besser gewiescht, dat genee esou ze soen, amplaz Informatiounen zrëckzehalen an den Notze vu Masken ze hannerfroen. Dës Kommunikatioun am Ufank vun der Kris féiert elo um Enn vun der éischerter Well derzou, datt nach ëmmer Leit sech op Aussoe vun deemools beruffen, fir eppes ze refuséieren, wat noweislech Liewe rette kann. Hei ass elo eng Informatiounspolitik ze maachen, déi een net hätt misse maachen, wär een am Ufank e bësse méi oppe gewiescht.

Och elo um Enn vum État de crise ass et wichteg, gutt ze kommunizéieren an d'Biergerinnen

an d'Bierger ze sensibiliséieren, proaktiv mat de Leit ze schwätzen amplaz ex cathedra Decisiounen ze huelen, déi net ëmmer gutt erkläert sinn oder kohärent si mat de fréieren Aussoen.

Här President, ech war erféiert, wéi de 15. Mee eng Ekip vum der Uni eng Simulatioun vun der Entwécklung vun der Covid-19-Epidemie opgestallt huet, déi a verschidden Zenarien agedeeelt war a wou d'Unzuel vun Doudesfäll immens variéiert huet.

D'Regierung sot heefeg, si wéilt wëssenschaftlech fondéiert Moossnamen huelen. Duerfir sinn ech zudéifst erschreckt, datt déi lescht Mesuren ouni nei wëssenschaftlech Modeller getraff goufen. Eis Meenung ass, datt dës ze wichteg Entscheedunge sinn, fir sech op e Bauchgefühl ze verlossen, mee datt ee sech op anstänneg Date baséiere soll. Leider gëtt dat hei net gemaach.

D'Chamber muss besser, proaktiv a séier informéiert ginn. Et kann net sinn, datt mer der Regierung all eenzel Informatiounen mussen aus der Nues zéien, esou wéi e Sempel vun engem Covid-19-Test. Jo, esou en Test deet wéi. An heiansdo hunn ech d'Gefill, datt dat permanent Nofroen net wéi genuch deet, well soss géifen d'Informatiounen vläicht proaktiv kommen.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, de Projet, deen elo virun eis läit, ass zwar keen Text, dee laang duerch d'Chamber gaangen ass, mee et ass en Text, deen eng mouvementéiert Geschicht kennt.

Ech erënnere mech nach gutt drun, wéi am Bureau an an der Präsidentekonferenz mat der Regierung diskutéiert gouf, wat d'Wënsch vun der Chamber fir dësen Text wieren. An ee vun de Wënsch war kloer: Mir wéilte keen Ermächtigungsgesetz! Mir alleguerten heibannen, partiwwergräifend, wollten e kloert Gesetz fir d'Sortie de crise ze begleeten.

Duerfir war ech ëmsou méi erstaunt, wéi eng Woch duerno d'Regierung eis en Avant-avant-projet proposéiert huet, dee ganz einfach d'Pouvoir vun der Regierung weidergefouert hätt. Dat war inakzeptabel, an duerch d'Ignoréiere vun de Wënsch vun der Chamber huet d'Regierung hei wäertvoll Zäit verluer, déi um Enn néideg gewiescht wier, fir de Projet de loi 7606 nach ze verbessern.

Den Text, dee mer haut stëmmen, ass sécherlech besser, an ech géif souguer soen, vill besser wéi déi éischt Ebauche, déi mer kruten! An et ass der Kommissioun héich unzurechnen, wéi konstruktiv vun alle Säiten un dësem Text matgeschafft gouf. Och mir Piraten hunn eis an dëser Kommissioun, trotz eise Status, wou mer just Observateur sinn, abruucht, fir datt an dësem Text minimal Grondrechter, wéi e Recht op Recours an och den Dateschutz, besser verankert ginn. Nichtsdestotz ännert dat awer näischt un de méi fundamentale Problemer, déi den Text nach ëmmer huet.

Här President, erlaabt mer, kuerz op genee dës Problemer anzegoen. Et fänkt nees mat der Kommunikatioun un. D'Regierung huet et verpasst, kloer am Virus ze kommunizéieren an ze erklären, fir wéi een Zweck dës Gesetzesprojekt benotzt gëtt. D'Regierung huet hei vill ze vill Raum fir Interpretatiounen gelooss an et hat een heiansdo d'Gefill, si wësst selwer net, wat se mat dësem Text genee bezwecke wéilt.

De Mars Di Bartolomeo huet et nach eemol ënerstrach, datt, wat d'Pouvoir vun der Santé ugeet, weiderhin d'Gesetz vun 1980 géllt. An dat Gesetz geet immens wäit. Enner anere sinn Zwangshospitalisatiounen domadder méiglech an d'Delaie fir d'Appeller immens laang. Jo, duerfir war et néideg a wichteg, fir déi Froen an dësem Projet de loi hei méi kloer ze reegelen a virun allem rechtlech Garantien ze ginn, datt et net zu Abuse kënnt. Ech begrëssen et, datt mer zesummen an der Kommissioun dës Fro léise konnten, och wann ech ganz déif a mer bannendra wënschen, datt mer dës Dispositioun net applizéiere mussen.

Mee eleng doduerch, datt den Ufankstext immens large war an esou vill Ännerungen néideg waren, huet dat zu ganz vill Interpretatiounsspillraum gefouert. Et léisst Raum fir Spekulationen, an dat ass Géif fir d'Vertrauen, datt d'Biergerinnen an d'Bierger an eis Institutionen hunn. Onkloerheet féiert zu Angscht: Angscht virun Abusen, Angscht virun engem Excès, Angscht, datt d'Grondrechter net méi respektéiert ginn.

Här President, dësen Text hätt nach misse méi kloer ginn, méi Garantië kréien, besser erkläert ginn. A jo, do huet d'Regierung op Zäit gespillt, amplaz fréizäiteg kloer ze kommunizéieren

eren. Wär et direkt zu engem Text an net zu enger Propos vun engem Ermächtigungs-gesetz komm, hätte mir vläicht déi Woch gehat, déi eis elo um Enn gefeelt huet, fir nach eng Kéier d'Navette ze maache mam Staatsrot, fir nach eng Kéier um Text kënnen ze schaffen.

Och beim Dateschutz ass trotz alle Verbesserungen nach eng Kéier nozebesseren. Et ginn nach ëmmer ze vill Date gesammelt an den Accès dorobber ass trotz Limitatiounen nach ëmmer immens large. Verschidden Dispositiounen, verschidden Aschränkunge gi just am Commentaire des articles gemaach, net am Text, net am Gesetz, do, wou se higehéieren.

Mir hunn hei an der Chamber eng Motioun géint invasiv Tracingapplikatioune gestëmmt a virun allem zentralen Datebanken, wou dës Date géife stockéiert ginn, e klore Nee ginn. An elo gi fir den analogen Tracing genau esou zentral Datebanken ugeluucht. Den Zweck ass deen nämmelechen, d'Date sinn déi selwecht, et ass just en anert Gesetz. Nee, dat ass net einfach esou hinzuhuelen!

Jo, léif Kolleeginnen a Kolleegen, dat heiten ass e schwierigen Text gewiescht, fir en ze schreiwen, mee och, fir do drop ze schaffen. E war onausgegoren an et huet vill Annerunge gebraucht, fir en Niveau ze kréien, wou fundamental Rechter besser geschützt ginn. Den Equilibre tëscht dem Recht op Gesondheet an deenen anere Grondrechter, Recht op Manifestatioun, Inviolabilitéit vum Domicile, Meenungsfreiheet an esou weider, ass net einfach ze fannen. An d'Diskussioun ronderëm dësen Text hu gewisen, dat mer generell an eise Gesetz nach eemol mussen d'Fréijoersbotz maachen, fir d'Grondrechter erëm ze stäerken.

Duerfir sinn ech och frou iwwert dem Mars Di Bartolomeo seng Motioun, déi d'Regierung opfuerdert, fir d'Gesetz vun 1980 ofzeänneren. Et ass awer schrecklech, datt mer dat per Motioun musse fuerderen an datt net proaktiv hei schonn agéiert gouf. Mir diskutéieren nämlech scho säit iwwer engem Mount iwwert de Problem vun den Zwangshospitaliséierungen, fir nëmmen ee Punkt ze nennen.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, den Text, deen eis virläit, ass en Text, dee garantéiert, datt mer weider kënnen géint de Virus kämpfen. E garantéiert, datt net iwwermuer ëm Mëtternuecht d'legal Basis fir de Kampf géint d'Krankheet zrëck op nach méi schlecht Gesetzer fält, op Gesetzer aus dem 19. Johrnert oder d'1980er-Gesetz. Béid si méi schlecht Optiounen wéi dat, wat hei virun eis läit.

Mir hätten eis gewënscht, datt mer bei esou kruziale Grondrechtsfroen méi fréi vun der Majoritéit matagebonne gi wieren, fir e richtig gutt Gesetz ze schreiwen. Dat ass leider net de Fall. An esou hu mer haut nëmmen de Choix zwëschen zwou schlechten Optiounen. Stëmme mer fir den Text, ass et en Zeechen, datt mer domadder averstane wieren, datt esou mat der Chamber, mat der Oppositoun, verfuert gëtt. Stëmme mer géint den Text, fale mer op richtig schlecht Texter zrëck, Texter, ënnert déi ech net wëll falen, wa mer de Kampf géint dës Krankheet wëlle seriö ugoen.

Bleift also déi drëtt Optioun, déi vläicht am mannste schlecht fir eis ass, an dat ass: Mir enthalen eis! Den Text ass nämlech „das geringere Übel“, dat muss en esou soen. En ass bei Wäitem net gutt, mee et géif vill méi schlecht goen. An duerfir wäerte mir eis enthalen.

Ech soen Iech Merci.

► **M. Fernand Etgen**, *Präsident*.- Merci villmools, Här Clement. Leschten ageschriwwene Riedner ass den honorablen Här Jeff Engelen. Här Engelen, Dir hutt d'Wuert.

► **M. Jeff Engelen** (ADR).- Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, „D'Texter si besser, mee nach net gutt“, sot de liberale Staatsminister de leschte Samschdeg op RTL am „Background“ iwwert déi zwee Covid-19-Gesetzesprojeten, iwwert déi mir haut hei befannen. Wou den Här Staatsminister Recht huet, huet e Recht!

(Hilarité)

Wann e Projet de loi esou vum Staatsminister selwer analyséiert gëtt, deen hien a seng Regierung ze verantwortlechen hunn, da muss ee sech als Oppositounspolitiker Froe stellen. An ech mengen, da brauch ech jo kengem heibannen ze soen, wéi déi Liberal géifen ofstëmmen zu dësen zwee Projeten, wa si an der Oppositoun wären.

► **Une voix**.- Dat si mer Gott sei Dank net!

► **M. Jeff Engelen** (ADR).- Bei dëse Covid-gesetz geet et ëm privat an allgemeng Reegelen. Ech wëll hei e puer Ergänzungen opzie-

len, déi de Roy Reding nach net ugeschnidden huet, an och e puer Iwwerleeunge materabréngen. Mir hunn hei eng Rëtsch Bedenken, haaptsächlech op zwee Punkten.

Éischtens emol: D'Aschnëtter an déi perséinlech Fräiheete sinn a villen Textpassagen onkloer! Wat däerf een a wat däerf een net? Generell hale mir als ADR fest: Wann en Agrëff geholl gëtt an déi perséinlech Fräiheet respektiv d'Grondrechter, déi an der Verfassung verankert sinn, da muss dat och an der Chamber mat enger Zweedréttelmajoritéit gestëmmt ginn!

Fir d'ADR kënn eng Zwangshospitalisatioun net a Fro. Grondfräiheete sinn a Gefor a mir wäerten ons do dergéint wieren. Dës Moossnam baséiert op engem Gesetz aus dem Joer 1980 a passt net an déi haiteg Situatioun eran. A si war och virgesinn an engem anere Kontext.

Och vill Experten, zum Beispill ee Jurist vun der Commission consultative des droits de l'homme seet dat heite mat folgendem Zitat: „Diese Maßnahme kommt einem Freiheitszug gleich und bedeutet einen tiefen Eingriff in die Persönlichkeitsrechte.“ An d'Präsidentin vun der nationaler Eethikkommissioun huet deklariert, wat d'Zwangshospitalisatioun ubelaangt, do wär d'Eethikkommissioun dergéint, dat géif d'Vertrauen an d'Gesondheitswiesen zerstiören. D'Chambre des Fonctionnaires et Employés publics warnt och virun engem Agrëff an d'Grondrechter vu jidder Eenzelnen, an d'Justizautoritéiten hunn och Problemer mam Gesetz.

Ech erlabe mer, hei op den Avis vun der Chambre des Salariés anzegoen, déi Follgendes schreift - well ech och aus deem Beräich kommen -: « La Chambre des Salariés, dont l'avis date du 11 juin 2020, refuse de donner son accord au projet de loi qui, selon elle, pérennise des mesures gouvernementales initiales destinées à limiter la propagation du virus et entrave de manière substantielle les libertés individuelles.

Elle estime que les mesures de mise en quarantaine, de placement en isolation et surtout, d'hospitalisation forcée, sont disproportionnées et les conditions et circonstances dans lesquelles ces mesures peuvent être prises ne sont pas définies assez clairement. En tout état de cause, la Chambre des Salariés se demande comment une hospitalisation forcée serait exécutée et si les hôpitaux seraient prêts ou équipés pour accueillir les patients contre leur gré. »

Ech mengen, dat seet jo genuch aus. A wann een dann nach weider géif dee ganze Projet de loi elo liesen, da muss ee feststellen, datt, nieft der Salariatskummer, sech dës roude Fue dem praktesch duerch déi meescht eenzel Avisen zu dësem Covidgesetz zitt.

Vill Onkloerheete sinn am Projet de loi, an dat gëtt och vu ville Fachleit dobaussen aus de jeeeweilege Branchë kritiséiert. Ech denken do ënner anerem un d'Artikelen 4 a 5, déi a mengen Ae vill Interpretatiounen zouloossen.

Do derbäi ass d'Recht vun engem zweeten Test no engem positiven Test net am Gesetz virgesinn, well mer wësse jo all, datt eenzel Tester falsch sinn oder falsch kënnen matgedelt ginn. An an engem Rechtsstaat misst dat jo och méiglech sinn.

Et ass e komplizéierten Text, dee méi Froen opwerft, wéi en der léist. Bal all Passus brauch eng Erklärung. Dat ass ongesond a bréngt vill Diskussionsstoff mat sech fir d'Leit dobaussen.

De Covidprojet beinhalt 69 Saiten Commentaires des articles. An op där anerer Säit hu mer emol net 10 Saiten am Gesetz stoen. Ech mengen, dat weist jo genuch. A wie liest dann all déi 79 Saiten? An dobäi kann nach jidderee se interpretéieren no senger Liesaart.

Datt et komplizéiert ass an net einfach, dat gesäit een och am Avis vum Staatsrot, dee praktesch nëmme Rekommandatioune virschléit, awer weineg konkreet Gesetzesännerunge mécht, esou wéi dat bei aneren Avisen zu anere Gesetzesprojeten de Fall ass.

Dësen Text ass och onkloer a léisst vill Rechtsverdréierei zou. Wa mer esou Gesetzer maache wéi dës an nach vill anerer, da muss mer an Zukunft ons d'Fro stellen, ob mer net müssen all neigebuerenem Kand en Affekot zur Säit stellen, fir duerch d'Liewen ze kommen.

Mir haten eng Motioun preparéiert, fir e Pandemiegesezt ze maachen, mee den Här Mars Di Bartolomeo huet do och eng gehat a mir hunn eis där ralliiert, soudatt mer eis Motioun zrëckgezunn hunn an déi dann net brauchen hei virzedroen.

Mir müssen eis och Gedanke maachen, wéi mer dermat ëmginn, wann, wat mer all net hoffen, eng zweet Well géif kommen. Ech mengen, da stelle sech an där ganzer Saach

nach vill aner Problemer. An do muss een elo schonns kucken, wat fir Méiglechkeeten datt mer hunn.

Ech géif dann zum Schluss Iech all e Merci soe fir d'Nolauschteren, dem Rapporteur och e Merci, an all deenen, déi un deem Gesetzesprojet hei matgeschafft hunn, och e grouse Merci, well et war e grouse Labyrinth, fir hei derduerchzekommen.

A wéi mäi Kolleeg, de Roy Reding, annoncéiert huet, wäerte mir dës Gesetz aus all dësen Iwwerleeungen eraus net kënnen stëmmen. Ech soen Iech Merci.

► **M. Fernand Etgen**, *Präsident*.- Merci villmools, Här Engelen. D'Regierung huet d'Wuert, d'Madamm Gesondheetsministesch Paulette Lenert.

Prises de position du Gouvernement

► **Mme Paulette Lenert**, *Ministre de la Santé*.- Merci, Här President. D'Gesondheetsministesch hëlt Kenntnis vun der schlechter Zensur, déi se kritt huet. Si wäert sech dat zu Härz huelen a kucken, an der zweeter Halbzeit déi Saach da besser ze maachen.

Si ass och ganz beandrockt vun der Zouver-siicht, déi hei ass, dass esou vill Leit dat besser gemaach hätten. Wann ech zrëckkucken, hätt ech déi Zouver-siicht haut net. Ech muss ganz éierlech soen: Wann ech nach eng Kéier misst ufänken ënnert deene selwechten Émstänn, ech weess net, ob ech et wierklech vill besser gemaach hätt. Dofir, Chapeau fir déi Zouver-siicht, déi Dir hutt! Do feelt et mir nach e bëssen u Selbstvertrauen.

► **Plusieurs voix**.- Très bien!

► **Mme Paulette Lenert**, *Ministre de la Santé*.- Déi éischt Halbzeit ass gelaf. D'Rudder geet eriwuer. Et ass net méi d'Regierung, déi elo um Rudder ass. An als Bierger kann ech dann zouversichtlech sinn, dass, wa mer alle-guerten zesammen elo dorunner schaffen an dësem Mount, sécherlech villes méi kloer wäert ginn.

Ob déi éischt Halbzeit am Endeffekt gutt gelaf ass oder net, ass och à ce stade net wierklech relevant. Et ass dës lescht Zensur, déi wäert zielen, well de Match ass eriwuer, wann en ofgepaff ass. Jiddwereen, dee Sport mécht, dee weess dat. An och, wann alles gutt ass a wa mer vill gelueft ginn, wann d'Zuele gutt sinn, sou si mer net derduerch an d'Gefor ass grouss, dass mer eis iergendwann nach eng Kéier e Selbstgol schéissen an der zweeter Halbzeit.

Den 11. März ass d'Pandemie vun der Weltgesundheitsorganisatioun deklariert ginn. Wat ass dat? Eng Infektionskrankheet, déi weltwäit grasséiert. Déi Pandemie ass nach ëmmer do. Si ass net opgehuewen. Ech muss Iech éierlech soen: Wann Der mech den 11. März gefrot hätt, wéi et dräi Méint méi spët ausgesäit, hätt ech gehofft, laang gehofft, dass mer e bëssen Entwarnung hätten, dass et e bësse besser geet, well et war eng ganz stresseg Zäit.

Dat ass awer net de Fall, wéi Der alleguerte sécherlech matkritt hutt. De leschte Freiden ass eng nei Warnung vun der Weltgesundheitsorganisatioun komm, den 19. März, (veuillez lire: den 19. Juni,) grad emol néng Deeg no eise leschte Mesures de déconfinement, déi ganz generéis waren, déi mer geholl hunn.

A wat war op där Pressekonferenz déi Haapt-ausso? Ma déi zweet Phas, déi elo ugeet, déi zweet Phas, dat ass eng nei an eng geféierlech Phas. Et ass e weltwäiten Opruff zur Virsiicht, dee gemaach ginn ass.

Asoufern muss ech soen, dass nieft deene ganz intensiven Debaten, déi mer geféiert hunn, deene ville Stonnen, déi mer verbruecht hu mat Grondsazfroen, wou ee sech normalerweis Zäit muss huelen, fir dat am Fong ze maachen, meng Haaptsuerg déi ganzen Zäit iwwer, déi éischt Halbzeit an och elo déi zweet Halbzeit wäert um Terrain Iech. Et ass do, wou meng Prioritéit ass, et ass do, wou ech der Meenung sinn, dass ech muss present sinn, fir déi Kris beschränke ze geréieren, an zwar um Terrain.

Jo, et stelle sech vill Froen. Zu ville juristeschen Texter stelle sech Froen. Mir hunn hei en Text bannent kierzester Zäit probéiert ze maachen, deen d'Situatioun juristesch soll besser maache wéi dat, wat mer elo zur Verfügung hunn. Mir hu misse mat deem Arsenal u juristeschen Instrumenter schaffen, wat mer haten. Mir konnten net, wéi d'Pandemie do war, mat der Baguette magique eis nei Gesetzer ginn. Dat ass richtig.

An et war och net einfach, déi Gesetzer aus-schaffen, well ganz vill Aarbecht um Terrain huet misse gemaach ginn an och nach muss gemaach ginn. Villes leeft hannert de Kulissen. Een Deel vu mengem Job ass hei op der politescher Bün. An ech si mat Iech d'accord, et dass net do, wou meng gréisste Stärkt läit. Ech probéieren, um Terrain ze geréieren, an dat ass

vill Aarbecht! Mir sinn amgaangen ze evaluéieren, e Plang opzestellen fir déi nächst Phas, déi kënnt. Dat ass ganz vill Aarbecht. Eis Ekippe si gefuerdert Dag fir Dag. D'Situatioun ännert, a jo, et ass net ëmmer déi richtig Zäit, fir gutt ze kommuniquéieren.

All déi Froen, déi Der Iech stellt - an ech ginn net méi drop an -, do hu mer vill Stonne mat deene Froen verbruecht an eise Kommis-siounen. Bon, déi lafen net ëmmer bei der Kamera, dofir kritt net jiddwereen et mat. Mee wéi bei villen Texter ass et hei och d'Intentioun vun der Regierung gewiescht, esou kloer wéi méiglech op de Leit hir Froen ze äntweren. Dofir hate mer vun Ufank u eng Hotline en place, déi ganz vill sollicitéiert ginn ass, déi ganz vill op Bene-vollen zrëckgegraff huet. A mir haten och eisen Internetsite, wou mer all d'Froen, déi au fur et à mesure all Dag erakomm sinn, owes evaluéiert hunn an da „frequently asked questions“ en Iech gesat hunn, déi vill vun deene Froen, déi d'Leit dobaussen sech gestallt hunn, an och vill vun deene Froen, déi Dir Iech bis haut nach stellt, zum Deel beäntwert hunn.

Dat ass dat, wat mer vun Ufank u gemaach hunn a wat mer och weiderhi wäerte maachen. An esou hoffe mer, dass déi Froen, déi sech vläicht stellen, Saachen, déi net ganz kloer sinn - dat ass bei juristeschen Texter oft esou -, dass mer déi kënnen lues a lues nobesseren an de Leit Äntweren op déi Froen ginn, déi se sech legittimement stellen.

A jo, mir hu kee Robert Koch-Institut hei zu Lëtzebuerg. Mee ech wëll awer ënnersträichen, dass mer eng ganz performant Recherche hunn an dass d'Covid-19-Taskforce, dat si Lëtzebuerger Chercheuren, déi sech spontan zesumme-gesat hunn an eis hei beroden, alles drusetzt, fir d'Regierung an iwwerhaapt d'Bevölkerung beschränke opzestellen.

Dës Informatiounen, dat sinn déi Informatiounen, op déi d'Regierung sech baséiert. Déi sinn effentlech zougänglech op engem Site, deen immens gutt gemaach ass. An op deem Site fannt Der och ab de Moien déi nei Berechnungen, déi ech effektiv gefrot hunn d'lescht Woch fir justement deen neien Zenario, dee mer iwwert d'Opposition formelle vum Conseil d'État hu missen hei eraspillen.

Dës, an ech géif dat gären ënnersträichen, ob-wuel mer déi zwou Wochen elo net ofgewart hunn, fir en neie Schrëtt ze maachen. Dat ass déi éischte Kéier an dëser Pandemie. Et gëtt ëmmer gesot: „D'Regierung ass sech net konsequent.“ Op engem Punkt ass se et. Mir hu vun Ufank u gesot: „Mir wäerten esou fréi wéi méiglech kucken, an eng Normalitéit ze goen, awer esou, wéi mer et recommandéiert kritt hunn, mat klenger Schrëtt, ee Schrëtt nom aneren, an tëschent all Schrëtt waarde mer of.“

Ech weess, dass dat vill Gedold fuerdert an dass immens gedréckt ginn ass, dat éischer ze maachen. Mee dat hu mir op alle Fall vu Regierungssäit konsequent duerchgezunn, mam Resultat, dass mir effektiv fir dee leschte Schrëtt, dee mer geholl hunn, an zwar dee vum 20. ..., nee, elo sinn ech duercherneen, vum 10. Juni, dee leschten, dee vu Mammendag, am Moment nach ofwaarden, wat geschitt.

Et ass scho beonrouegend, op alle Fall fir mech als Gesondheetsminister, elo en neie Schrëtt hu missen ze huelen an der leschter Ligne droite, ouni ofgewart ze hunn, wat d'Effete vum leschte Schrëtt waren. Eise leschte Schrëtt, dee mer geholl hunn, ass e Paradigmewissel gewiescht. Mir si vill méi op d'Eegerresponsabilitéit gaangen, grad am Privaten. Mir hu fir Rassemblement vu Leit ënner 20 keng Vir-schrëfte méi. Do si mer wierklech voll op d'Ee-gewerantwortung vun de Leit gaangen. A mir sinn eréischt um Dag 10 duerno a wann Der eis Zuele kuckt, gesitt Der, dass mer och - fir d'éischt an dëser Pandemie, et ass deen éischte Schrëtt, dee mer geholl hunn, wou mer dat hunn! - en Effet op eiser Kurv gesinn, an net dee beschten.

D'Zuele sinn amgaangen eropzegaen, soudass vun eiser Säit aus, op alle Fall vu menger Säit aus am Moment eng gréisser Suerg ass. Ech wëll gären déi 14 Deeg ofwaarden. Wa mer da bis en Trend gesinn op eiser Kurv, si mer an enger Positioun fir ze kucken, wat dann elo den nächste Mount soll Sache sinn oder wat net.

Dee leschte Schrëtt, dee mer geholl hunn, ass e Schrëtt, deen eis operluecht war, deen asou-fern ... Ech net weess, wourobber e fousst, op alle Fall net op eiser Demarche, déi doranner bestanen huet, wierklech d'Inkubatiounszäit ofzestellen. Wa mer d'Leit wierklech an eng aner Richtung begleeden, dass mer soen, mir vertrauen dorobber, dass se d'Reegele verstanen hunn, da muss ee sech och déi néideg Zäit gi fir ze kucken, ob deem och esou ass, a geegenefalls nobesseren, falls dat net esou ass. Well nieft den individuelle Fräiheete hu mer als Staat eng Responsabilitéit fir jiddwereen. Mir hunn d'Responsabilitéit, dat Land hei och duerch déi zweet Halbzeit ze féieren.

Do wou mer eis am Moment befannen, dat ass op dënnem Äis. D'Situatioun ass net gutt. Net nëmmen ass et eng nei an eng geféierlech nei Phas, déi annoncéiert ginn ass vun der Weltgesundheitsorganisatioun. Et ass och elo net nëmme méi eng Spekulation, mee d'Zuele sinn amgaangen, erëm weltwäit eropzegoen.

Dat ass net just an Asien, wäit ewech vun eis, nee, och hei. Wann Der iwwert d'Grenze kuckt: Berlin, Paräis, iwwerall, lues a lues zitt et erëm un. Mir wëssen net, ob dat eng kleng nei Well ass, ob dat sech erëm leet. Deen Trend kënnen mer eréischt kennen, wa mer eis nach e bëselchen Zäit gi fir ze kucken, wat geschitt. Et ass jo vläicht just e klenkt Unzéien an et leet sech nees. Mee et weess een et haut net. Ech weess et op alle Fall net. Aner Leit gesinn vläicht do besser an de Kaffismarc.

Déi nei Normalitéit, déi mer gären hätten an op déi mer setzen - well déi Schrëtt, déi mer geholl hunn, si méi schnell komm a waren och lues a lues méi grouss, well mer alleguerten zesummen, eis Betriber, d'Leit an deem Land hei, et fäerdegbruecht hunn, eis un d'Reegelen ze halen -, mee trotzdem, et ass eng nei Normalitéit, déi ganz vill fuerdert. Si fuerdert Responsabilitéit. Si fuerdert Perseverance.

Et ass wierklech net de Moment, fir nozeloossen! Well wat mer méi deconfinéieren, wat natierlech erëm de Risiko vun neien Infektiounen méi grouss gëtt. Wat mer eis juristeschen besser opstellen, méi konform zu allem, wat mer natierlech och méi ageschränkt sinn an eise Handlungsspillraum. Dofir, dat ass net eng einfach Situatioun.

Ech ginn lech just d'Beispill vum analogen Tracing. Mir hunn am Ufank immens vill mat Benevolle geschafft, mat Leit, déi vu riets a lénks hëllef komm sinn an dëser Kris. Dat ass elo net méi méiglech. Dat ass elo limitéiert. Op den Date kënnen nach just Medezinner schaffen oder Gesondheetspersonal. Ech brauch lech net ze soen, wat dat bedeit. Do kënnen mer net esou séier Ligne-de-garden opriichten, wa mer se brauchen.

Dat heescht, mir sinn op ganz dënnem Äis. An dofir vu mir aus e ganz, ganz groussen Appell u jiddwereen: Wannechglift, et ass net de Moment, fir ze relaxéieren. Et ass de Moment, fir méi wéi jee Eegeberantwortung ze huelen an derbäi ze bleiwen! An déi basesch Reegelen, déi mer hunn, dat ass ganz einfach. Esou komplizéiert ass et net.

Et gëtt just een eenzegt Mëttel, fir dee Virus iergendwou agedämmt ze halen. Dat ass, op Distanz ze bleiwe respektiv, wann een dat net kann, eng Mask unzedoen. Et c'est tout! Et ass ganz einfach!

► **Une voix.** - Très bien!

► **Mme Paulette Lenert, Ministre de la Santé.** - Méi komplizéiert ass et net. An dat deklinéiere mer. A mir behale Reegelen oprecht fir grad déi Saachen, wou een aus der Erfahrung weess, dass et dem Mënsch net esou einfach ass, op Distanz ze bleiwen: nämlech gréisser Rassemblement, do wou geféiert gëtt, do wou et geselle gëtt. Et ass do, wou de Risiko läit, an et ass do, wou mer nach wollten d'Schrauf e bëssen unzéien. Dëst fir ze kucken, wéi et am nächste Mount evoluéiert. Mir sinn och e Land, wou vill Zirkulation ass. Mir hu vill Frontalieren. Et ass net, fir hei ze fréi d'Garden erfizemaachen.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **Mme Paulette Lenert, Ministre de la Santé.** - Voilà! No den zéng Deeg no Mammen-dag hu mer Neiinfektiounen. Ech wäert lech dat net verstoppen. Mir hunn ons engagéiert, d'Chamber reegelméisseg ze informéieren. Dat wäerte mer all Woch maachen, net nëmmen d'Chamber, mee och d'Leit dobaussen.

Déi Neiinfektiounen, ben, wou komme se hier? Bei deene Saachen, wou mer vun Ufank u gesot hunn, wou dee gréisste Risiko ass: wa mer am Privaten ufänken, e bëssen nozeloossen. Et sinn och gréisser Partyen, déi geféiert gi sinn, wou d'Leit dann, obwuel se warscheinlech am Ufank nach ganz motivéiert waren, op Distanz ze bleiwen, se et iergendwann „vergiess“ hunn. Dat ass nun eeben emol esou. Mir wëssen, dass dee Risiko do ass.

Wat ass de Risiko, wa mer Neiinfektiounen hunn? Et ass net just eng blank Zuel. Et sinn och déi Kontakter, déi doduerjer entstinn. Wat mer eis méi an dem Deconfinement gesinn, wat mer méi Kontakter hunn. Wat mer awer méi Kontakter hunn, wat et méi schwéier gëtt, en Tracing ze maachen. Dat heescht, d'Kaz, déi bäisst sech an de Schwanz! Wat mer méi oniwwersiichtlech erëm ufänken erauszegoen, eis ze mëschen, iessen ze goen, wat et méi schwéier gëtt, am Fall vun enger Infektioun nozevollzéien a sech iwwerhaupt och nëmmen ze erënneren, mat wiem ee Kontakt hat.

Mir haten elo Fäll an deene leschten Deeg, wou een Neiinfizéierte bis zu 80 Kontakter hat.

Kënnt Der lech dat virstellen?! 80 Kontakter, do sinn ech mer 100 % sécher, dass déi Persoun sech net genau konnt wierklech erënneren, wien déi Kontakter waren.

Kënnt Der lech virstellen, wat dat bedeit fir den Tracing, wat dat fir en Opwand ass? Mir hu modelliséiert, andeems mer dervun ausgaange sinn, dass d'Leit am Schnatt néng Kontakter hunn. Wann dat sech op eemol verduebelt, verdräifacht, ben, dann hu mer e Problem! Dann hu mer e seriöse Problem. An ech hunn net onbedéngt d'Léisung dofir à ce stade.

Voilà! Mir hunn, et ass gesot ginn, e Gesetz, wat net immens ass. Do kann ech gär domadder liewen. Et ass an der Hetz gemaach ginn. Et ass net esou einfach. Ech sinn zouversichtlech, wa mer esou zesummeschaffen, wéi mer et elo gemaach hunn, mat enger Justizkommission zesummen, mat enger Justizministesch, déi hei och wierklech op verschidde Punkte mat ugepaakt huet, dass mer dat zesummen hikeréien, fir dat lues a lues ze amelioréieren.

Mee, wéi gesot, an der Urgence schaffen ... Iwwerhaupt, wou gehuwwelt gëtt, fale Spéin. A wann Der schnell schafft, da sidd Der net a Perfektioun. Dat ass esou. Op alle Fall a menger Welt ass dat esou.

Voilà! Mir sinn nach net ukomm. Wat gëllt et elo? Weiderhin derbäi ze bleiwen. Mir brauchen dat Gesetz. Mir müssen als Santé handlungsfäeg bleiwen. Et ass extreem wichteg. Den État d'urgence ass eriwuer, mee d'Pandemie ass net laansch a mir musse kënnen weider schaffen.

Dëst Gesetz ass dat, wat eis d'Basis gëtt, fir handlungsfäeg ze bleiwen. Dofir si mer drop ugewisen, dat Gesetz ze hunn. Ech si frou, wann et gestëmmt gëtt. Ech bieden lech alleguerten, et ze stëmmen. A wann Der Iddien hutt a Propositionen hutt - firwat net och eng Proposition de loi?, ëmmerhin ass et den éischte Rôle vun der Chamber, fir d'Legislation richtzestoen -, da sinn ech och zouversichtlech, dass mer kënnen an engem Mount eventuell e bessert Gesetz hunn.

A fir drop anzegoen, dass et esou schlecht ass, wéi Der kaum eent gesinn hutt: Dat deelen ech och net. Ech ka mech erënneren, wéi ech ugefaangen hunn, an der Fonction publique ze schaffen, hate mer e Projet de loi virleien, deen och vu Juristen ausgeschafft gi war, deen hat grad emol 100 Opposition-formellen. Also, esou schlëmm ass et och net!

(**Hilarité**)

Mir hunn der hei zwou gehat a mir sinn driiwwer ewechkomm. Ech hunn op alle Fall a menger Karriär scho vill Schlëmmes gesi wéi dat doten, wat vill méi laang ausgeschafft ginn ass. An ech sinn zouversichtlech, dass mer dat nach besser hikeréie wäerten all zesummen.

Ech soen lech Merci.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci der Gesondheetsministesch, der Madamm Paulette Lenert. An ech ginn d'Wuert weider un d'Madamm Justizministesch, d'Madamm Sam Tanson.

► **Mme Sam Tanson, Ministre de la Justice.** - Här President, honorabel Deputéiert, et ass dacks ënnerstrach ginn, wéi déif d'Mesuren am État de crise d'Grondfräiheeten ageschränkt hunn. Eis Verfassung, mee och eis europäesch an international Engagementen maachen daitlech, dass och am Kader vun enger Pandemie net all Fräiheeten am Numm vun der Gesondheet dierfe geopfert ginn.

Dëse Projet de loi ass ee vun den Texten, deen et eis soll erlaben, aus dem État de crise erauszekommen. Et ass dofir eminent wichteg, dass d'Exceptionslogik vum État de crise och mam État de crise definitiv en Enn hält. Den Text gëtt net fir näischt kritesch gekuckt, vu dass sech hei déi potenziell fräiheetsaschränkend Mesurë befannen, déi nom État de crise nach fir d'Privatpersounen gellen.

Ech erlabe mer, meng Commentairen op d'Prozedur betreffend den Isolement, d'Quarantän an den Zwangsconfinement ze limitéieren. D'Diskussion war hei mat Momenter jo ganz besonnesch heftig, wat mech awer u sech rassuréiert, well et sinn heftig Mesuren.

Dem französische Conseil constitutionnel a senger Analys vun der Loi de prorogation de l'état d'urgence sanitaire a Frankräich no ass all Mesure, déi enger Persoun während op d'mannst zwielef Stonnen den Dag all Ausgang verbitt, eng Privation de liberté. All Fräiheitsentzuch muss, fir net just eiser Verfassung, mee och dem Artikel 5 vun der Mënscherechtskonvention ze entsprechen, gewësse Garantie virgesinn.

D'Mesure muss fir d'éischt emol néideg sinn, well d'Fräiheet d'Reegel an d'Restriktion d'Exception ass. Och eng absolutt als néideg age-

schat Mesure kann dat konkreet just sinn, wann am Virfeld all aner manner invasiv Mesure geholl ginn ass. An och eng konkreet noutwendeg Mesure muss esou kalibriert sinn, dass den Agrëff an d'Fräiheet de revendiquéierten Objektiv verhältnisméisseg erfëllt. An all Mesure, an dat war jo och eng wichteg an néideg Diskussion hei, muss och am Respekt vum Contradictoire virun engem Gericht kënnen contestéiert ginn.

Well de Rechtsstaat sech net op de gudden Wëlen eleng, mee op kloer Texten a Garantie baséiert, hu mer déi bestoend Dispositionen, also d'Artikelen 10 an 11 vum Santésdirektionsgesetz, müssen op de Leescht huelen. Sech u Prinzipien halen, heescht am aktuelle Kader also effektiv heiansdo, dass mer fir e Gesetz, dat just ee Mount gëllt, Prozeduren, déi iwwerlieft sinn, mee sollen applizéiert ginn oder solle kënnen applizéiert ginn, adaptéiere müssen. Dat, well e Staat, deen an d'Fräiheeten agräife wëllt, dat net op egal wéi eng Manier dierf maachen.

Wat den Isolement an d'Quarantän betrëfft, sou ginn dës Mesuren agesat, fir d'Infektionsschäiden ze brieschen an d'effentlech Gesondheet ze garantéieren. Deen Objektiv ass legitim. En erlaabt awer net all Mëttelen. Well et sech, wéi gesot, ëm e Fräiheitsentzuch handelt, musse mer all an deem Kader elementar Prinzipie spille loossen.

Par rapport zum Text vun 1980, deen dem Direkter vun der Santé relativ vast an éischer vag Pouvoir léisst, ass d'Méiglechkeet vum Ausstelle vun enger Ordonnanz elo besser encadréiert. Et sinn zwee kloer getrennt Regimenter agefouert ginn: op där enger Säit dee vum Isolement, dee just op positiv getest Persounen kann applizéiert ginn, op där anerer Säit dee vun der Quarantän am Fall vun enger Exposition à haut risque.

De Regimm vum Isolement ass, wéi ee sech dat erwaarde kann, méi restriktiv an op méi laang Dauer ugeluecht wéi dee vun der Quarantän. Et gouf virdru keng Präzision an deem Sënn. Béid Ordonnanz verstet sech och elo manner repressiv a méi protektiv. Si gesinn dofir vir, dass dem Concernéierten e Krankeschäi muss kënnen delivréiert ginn. Au vue vun der ekonomescher Reprise ass dat besonnesch wichteg fir Persounen, déi wëilten a Quarantän goen, dat ouni Krankeschäi vum Patron awer net erlaabt kréichen.

Och um Recours ass geschafft ginn. D'Ordonnanz gëtt virum Verwaltungsrichter contestéiert. De Concernéierte ka selwer present sinn, mee sech natierlech och vertrieede loossen. Hie ka sech vun engem Affekot représentéiere loossen, e muss dat awer net. E ka sech och aneschtens vertrieede loossen. Alles dat sinn Innovationen, déi och an der Praxis d'Effektivitéit vun de Voies de recours solle garantéieren.

Vu dass et sech ëm e Fräiheitsentzuch handelt, sinn och d'Delaen entsprechend kuerz gehale ginn.

Och hei allerdéngs wousste mer schon, mee dat weisen och d'Avisen, dass den Effort net wäit genuch geet. Dat och, well eis verschidden Instrumenter feelen, fir e wierklech adequate Kader ze garantéieren.

Wat dës Mesure zum Beispill ugeet, sou hunn d'Consultationen erginn, dass mer um Niveau vum Verwaltungsgesetz kéinten e Juge des libertés aféieren. Well och um Administratif gëtt et eng ganz Partie Prozeduren, déi quasi penaler Natur sinn an dofir weider Garantie kéinte verdroen. Esou e Richter hu mer den Ament net. Dat heescht, mir kënnen deen och net an esou enger Prozedur wéi där heiter virgesinn. Mee dat soll op alle Fall an eis Reflexiounen fir en definitiven Text afléissen.

Erlaabt mer och e puer Wieder zur Prozedur vum forcéierte Confinement, also dat, wat mer bis elo Zwangshospitalisation genannt hunn. Och hei ass d'Analys, dass den Artikel 11 vun deem aktuellen 1980er Gesetz net konform ass mat deene Garantien, déi esou Prozeduren haut musse respektéieren. Dat ass och net weider erstaunlech. D'Gesetz ass vun 1980, mee den Ursprung vun deem Text geet op 1952 zrëck. Et gouf och säitdem net méi fundamental modifizéiert.

Mir sinn hei bei ganz séier an zum Deel wierklech extreem séier proposéierten Alternativen. Natierlech kënnen mer net ganz zefridden domadder sinn. Mir hu se awer zrëckbehalen, well se par rapport zum Text vun 1980 méi fundamental Garantie virgesinn.

Iwwert déi éischt Garantie ass an der Lescht weéng geschwat ginn, mee si ass fundamental. Net just muss déi positiv getest Persounen Mënschen an hirem Ëmfeld hir Gesondheet a Gefor bréngen, fir dass d'Mesure iwwerhaupt a Fro kënnt, hir muss och am Virfeld eng adequate Alternativ proposéiert ginn. Eréischt wa si och déi Alternativ refuséiert, kann e forcéierte Confinement beim Richter ugefrot ginn.

Konkreet heescht dat, dass och zum Beispill eng Persoun ouni feste Wunnsätz virun engem forcéierte Confinement eng alternativ Struktur muss ugebuede kréien, déi zum Beispill aus enger Hotelskummer ka bestoen. Et gëtt also zwou kumulativ Konditionen, fir deen Zwangsconfinement ze envisagéieren. An déi müssen och vum Richter kontrolléiert ginn.

Wat de Recours ugeet, gëtt et hei Änlechkeeten an Differenze mat deem géint d'Isolements- oder d'Quarantänsordonnanz. Änlechkeeten, well et sech, wéi gesot, a béide Fäll ëm eng Privation de liberté an engem quasi penale Kontext handelt, deen deemno verschidde Garantien an notament déi vum Contradictoire verlaangt. Differenzen awer och, well de forcéierte Confinement nach e Stéck méi wäit geet, andeem en d'Isolementsordonnanz géint de Wille vun deem Betraffenen exekutéiert. Dës Contestatioun gëtt dofir virun de Juge judiciaire gedroen. Hei lafen extreem kuerz Delaen, fir der Gravititéit vun der Mesure Rechnung ze droen. Vu dass d'Decision dëser Prozedur no vun enger Instanz geholl gëtt, déi dann och hir Validitéit soll kontrolléieren, huet eng Appellméiglechkeet müssen agefouert ginn.

Och dës Garantie sinn net perfekt. Mir kënnen eis net domat zefridde ginn - duerfir begrëssen ech och déi Motioun, déi d'Chamber erageeicht huet -, dass dëse Projet fir d'Gesetz just eng Durée de validité vun engem Mount virgesäit. D'Gesetz vun 1980 bleift weider applikabel a mir müssen dës onkonventionell Dispositionen aus eiser Legislation erauskréien.

Éier ech ophalen, wollt ech awer och nach e puer Merci lassginn. Merci un lech alleguerten, well Der dësen Text a senger sukzessive Formen ëmmer nees am Sënn vun engem gréisstméigleche Schutz vun de Grondrechter duerchlächert hutt. Och déi ënner lech, déi den Text am Endeffekt net wëlle matdroen, hu bis zum Schluss wäertvoll Suggestiounen gemaach, wéi en op d'mannst technesch kéint verbessert ginn, an hunn op déi Aart a Weis awer hir Responsabilitéit gedroen.

Merci och un d'Aarbecht hannert de Kulissen an de Ministère, op deenen och keng Iwwerstonn gezielt a gescheit gouf. Merci natierlech dem Staatsrot fir seng kriteschen Remarken an Textproposen. An zulescht villmools merci de Mataarbechter vun der Chamber. Och Dir hutt a ganz kuerzer Zäit Beandrockendes geleescht, eng Kommission no där anerer a bis zu zéng den Dag begleet a verschafft. Et wor net evident. An ech hoffe fir lech alleguerten, dass de Rhythmus sech an Zukunft e bëssen normaliséiert.

► **Mme Lydie Polfer (DP).** - Très bien!

► **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools der Justizministesch. D'Diskussion ass elo ofgeschlossen.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7606. Den Text steet am Document ...

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - Här President!

► **M. Fernand Etgen, Président.** - D'Madamm Hansen freet d'Wuert.

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - Merci, Här President. Ech wollt just nach eng kéier ënnersträichen: „D'Zuele sinn amgang eropzegoen“, sot d'Madamm Ministesch, dat mécht eis och surgen. Mir hunn och gescheit hei zu Lëtzebuerg gesinn, dass se u sech eropgaange sinn. A genau dofir hate mer jo och virun enger Woch eng Motioun hei ofstëmme gelooss, déi eestëmmege ugehall ginn ass, wou mer gefrot hunn, fir déi Modelliséierungen ze kréien, a wou mer och gefrot hunn, fir d'Simulationen dann ze kréien: Wat geschitt, wann déi Mesuren ëmgesat ginn, déi elo an dësem Projet de loi virgesi sinn?

Ben, mir hunn näischt kritt. D'Madamm Minister huet gesot, et wär elo online. Also, ech hunn an eiser Fraktioun nogefrot. Mir hunn iwwerall eppes gesicht. Um Courier ass zumindest nach näischt. Mir hunn eppes fonnt iwwert de Large-Scale-Testing, ...

► **M. Xavier Bettel, Premier Ministre, Ministre d'Etat.** - Ech schécken lech de Link, Madamm Hansen.

► **Mme Martine Hansen (CSV).** - ... mee ech wëll just soen: Eng Simulatioun an eng Modelliséierung mécht ee jo u sech, ier een eng Decision hält, an net eréischt duerno iergendwann eng kéier, well d'Chamber et freet.

(**Interruption par Mme Paulette Lenert**)

Ech fannen et awer traureg, well et ass och eng Fro vun der Verantwortung. Als Opposition -

„Wëssen ass Muecht“, gëtt jo ëmmer gesot -, firwat gëtt dat Wëssen net u sech mat eis als Oppositoun gedeelt? Mir brauchen déi Saachen, fir déi Mesuren och kënnen anzeschätzen.

A wéi gesot: Mir maachen hei villes op. „Et gëtt méi oniwwersiichtlech“, ass gesot ginn. Mee wat ass de Risiko vun där méi Oniwwersiichtlechkeet, déi elo u sech gestëmmt gëtt? Dofir hätte mer wierklech gären déi Simulatiounen gehat.

Hei huet d'Regierung déi Motioun, déi mer awer eestëmmeg gestëmmt hunn, also déi ganz Chamber huet se gestëmmt ... Hei ass déi ganz Chamber, net nëmmen d'Oppositoun ignoréiert ginn. An dat ass fir eis - et deet mer leed, et ze soen - awer respektlos. An et ass u sech och verantwortungslos, well et eis net d'Moyene gëtt, dat Ganzt richtig anzeschätzen. An ech wär wierklech frou, wann Der eis zumindest elo géift soen, wou et ze fanne wär, well mir hunn et bis elo nach ëmmer net fonnt.

Leider, géif ech soen, esou funktionéiert Demokratie net! Fir d'Demokratie muss dat Wëssen, wat do ass, och gedeelt ginn, an och gedeelt gi mat der Oppositoun.

Ech soen lech Merci.

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci, Madamm Hansen. Ech wëll direkt soen, datt de Link virun zwou Minutte vun der Administration parlementaire un all Deputéiert weidergeschéckt ginn ass.

(Interruptions)

Den Här Wiseler freet d'Wuert.

(Interruption)

An d'Madamm Ministesch.

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Et ass effektiv de Link weidergeschéckt ginn, während d'Madamm Hansen amgaang war ze schwätzen. Just, wat mech interesséiert hätt - vu datt d'Regierung dee Link hat -, eier d'Setzung war, wär awer gewiescht, ongeféier ze wëssen, eier d'Chamber elo heiriwwer ofstëmmt, wat dann drasteet. Elo hu mer zwar de Link, a mir stëmmen an 30 Sekonnen of. Mir wëssen awer nach net, wat drasteet. Dat llicht mer net ganz an.

Dann hunn ech nach zwou Remarken, déi ech awer onbedéngt wollt maachen. D'Madamm Lenert huet ganz richtig gesot: „A 14 Deeg muss mer elo kucken, wat dat Ganzt erginn huet, fir dann erëm en neit Gesetz ze maachen.“ Dat ass vläicht richtig fir déi Zuelen, déi da mussen agesat ginn an deen nächsten Text, wa mer iwwer Deconfinement, oder Reconfinement an engem Mount vläicht, da schwätzen. Mir wëssen dat jo net.

Ech géif just bieden, datt awer net a 14 Deeg eréischt ugefaange gëtt, den Text ze maachen. Well et sinn elo néng Artikelen am Text, déi strictement näischt ze dinn hu mat deem ganzen Zuelematerial, wat een da muss asetzen oder net muss asetzen, an déi duerchaus nach misste verbessert ginn. Dat ass awer eng Aarbecht, déi haut de Mëtte kann ugoen, well et och gutt wär, wa mer eis esou schnell wéi méiglech elo géifen drëm bekëmmere.

An da mäin drëtten Punkt, deen ass mer awer och net onwichtig: Et si jo eng Rei Moossnamen aus dem Gesetz erausgeholl ginn, well et jo Moossname sinn, déi net novollzéibar waren, well se an de Privatsphären ..., déi och net kontrollabel waren. Dofir huet de Conseil d'État jo och gesot: „Huet se eraus!“ Dir hutt elo mat Recht gesot, Dir hutt d'Suerg vun enger zweeter Well - dat deele mer alleguer! - an och a sengem Privatlieue sollt een nach oppassen, wat ee mécht.

Ech deelen do Är Gedanken honnertprozenteg. Mee ech wär just frou, wann Der dann, wat duerno a Recommendationen erauskënnt an net méi am Gesetz steet, kloer an däitlech elo géift soen: Wat sinn d'Recommendatiounen vun der Regierung? Wat sinn d'Recommendatiounen vum Ministère de la Santé un déi privat Leit, op Basis da vun där Modellisation, déi elo gemaach ginn ass, déi mer hinne mat op de Wee ginn?

U wat solle se sech dann elo halen, vläicht net gesetzlech obligéiert, vläicht net sanktionabel, mee awer als Recommendationen, fir sech, hir Famill, hir Frënn ze schützen? Do wär ech wierklech frou, wann Der eis - an de Leit haaptsächlech dobaussen! - dat an aller Däitlechkeet kéint soen.

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci, Här Wiseler. Da ginn ech d'Wuert nach eng kéier zrëck un d'Madamm Gesondheitsministesch Paulette Lenert.

► **Mme Paulette Lenert**, *Ministre de la Santé*.- Jo, zwou Saachen zu de Modellisationen.

Dat Éischt ass, fir eis lescht Mesuren, déi mer proposéiert hunn als Regierung, do hat ech lech an der Chamberskommissioun erkläert, well do ass déi Fro do jo och gestallt ginn, dass mer fir dee Schratt, dee mer gemaach hunn, keng nei gebraucht hunn. Firwat? Well déi vum 15. Mee u sech esou vill Zenarien ofgedeckt hunn, dass mer opgrond vun deenen Zuelen, déi mer elo hunn, relativ einfach konnte projezéieren, dass dat sech am grénge Beräich beweegt.

Vu dass d'Zuele besser si wéi dat, wat do den Ausgangszenario war, hu mer fir déi Mesure, déi mer do proposéiert hunn, wou mer ëmmer nach eebe bei Eventer iwwer 20 waren, wou mer relativ strikt Mesurë proposéiert hu bäizehalen, och am Privaten, keng nei gebraucht. Dat hu mer en toute transparence gesot.

Déi heiten, hat ech lech an der Chamberskommissioun gesot - dat war, wéi mer alleguerten zesumme moies um eefel Auer den Avis vum Staatsrot kritt hunn an zrëckbehalen hunn, dass mer eeben elo méi wäit nach en zousätzleche Schrëtt musse maachen, ouni eeben déi 14 Deeg elo ofgewart ze hunn -, dass ech dat géif nei modelliséiere loosse. Déi Informatioun krut ech. Ech hunn et awer selwer och eréischt gekuckt, wéi ech vum Mikro fortgaange sinn, nodeem ech lech et gesot hunn.

An ech hu se entre-temps souguer scho gekuckt hei; op alle Fall d'Dénger ... An ech hunn dat einfach fonnt. Et huet och net ee mer e Link geschéckt. Mee vu datt mer jo alleguerten op deem Covid-19-Site zimmlech doheem sinn an déi nei Saache mat grousser Erwaardung kucken, war ech och dervun ausgaangen, Dir géift dat schnell fannen. Mee mir hunn lech de Link awer elo geschéckt, soudass Der en hutt.

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Mir sinn net esou schnell doranner.

► **Mme Paulette Lenert**, *Ministre de la Santé*.- Majo, ech weess ...

► **M. Claude Wiseler** (CSV).- Mir si frou, datt mer e Link kruten.

(Brouhaha et interruptions)

► **Mme Paulette Lenert**, *Ministre de la Santé*.- Nee, mir haten déi Diskussioun schonn de 15. Mee. Do war dat schonn déi selwecht Diskussioun, wéi mer lech gesot hunn: „Si sinn elo online op der Uni.“ Mee mir kënnen lech se awer systematesch dann duebel och schécken, och wa se do online sinn. Voilà.

Dat anert sinn d'Recommandatiounen. Selbstverständlech, déi sinn amgaangen iwwerschafft ze ginn. D'Santé huet déi ganzen Zäit iwwer vill Recommendationen um Site gehat fir eenzel Berufsgruppen, fir eenzel Kategorië vu Leit. A selbstverständlech wäerten haut am Laf vum Nomëtten eis nei Recommendationen fir de Grand public online goen. Déi si relativ einfach geschriwwen. Dat ass och keng Rocketscience. Ech hunn et virdru gesot: D'Reegel ass nach wie vor déi selwecht. Et gëllt nach wie vor, op déi Distanz opzepassen. Dat ass dat Eenzegt, wat ee ka maachen.

Et gëllt, op vulnerabel Leit opzepassen. Mir hunn och e Set u Recommendationen ausgeschafft spezifesch a Richtung vun de vulnerabele Leit. Engersäits fir déi, déi am Émgang mat hinne sinn: Wourop solle si oppassen? An och fir déi vulnerabel Leit selwer, deene mer beispillsweis wäerte recommendéieren, sech och un hiren Dokter ze wenden, fir genau hir Situatioun anzeschätzen. D'Vulnerabilitéit ass statistesch definéiert. Dat wëllt awer net onbedéngt eppes fir deen Einzelne soen, soudass et do scho wichtig ass, dass jiddweree fir sech mat sengem Dokter kloerstellt, wéi e soll mat senger Situatioun ëmgoen.

An déi Recommendationen wäerte mer och selbstverständlech elo an där nächster Phas, déi usteet, nees ënnert d'Leit bréngen, sou wéi mer dat och am Ukank vun der Pandemie gemaach hunn, iwwer Flyeren, iwwert déi mer scho vill geschwat hunn.

An ech wollt do nach just op eppes zrëckkommen: Eppes, wat ech mer net gäre soe loosse, ass, dass ech d'Leit beléien. Et ass villes net perfekt. Et ass villes net gutt. Ech si sécherlech net talentéiert fir grouss Kommunikatioun. Mee belunn hu mer d'Leit ni!

An ech mengen, dass et bis an de leschte Wénkel vun dësem Land duerchgedrongen ass, dass mer e Problem haten, Masken erbäizekréien. Dat war an allen Nouvellen, op deene ville Livestreamen. Och wa se vläicht penibel ze kucke waren - moi je veux bien -, mee op alle Fall hunn ech vun Ukank un en toute transparence de Leit déi Schwiereregkeete gesot, déi mer haten. Mir si gedriwwen gi mat deene Schwiereregkeeten. Mir hu gemaach, wat mer konnten, fir déi Masken erbäizekréien. An ech mengen, dass een net kann dervun ausgoen,

dass d'Leit dat net matkritt hunn, och wann et hei vläicht net ukomm ass.

Ech soen lech Merci.

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci der Gesondheitsministesch fir déi Prezisiounen. D'Diskussiounen sinn elo ofgeschloss.

Mir kënnen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7606 kommen. Den Text steet am Document parlementaire 7606¹⁷.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7606 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Fir d'éischt de Vote électronique fir déi perséinlech Stëmmen. Duerno maachen ech den Appel nominal fir de Vote par procuration.

Wien e Vote par procuration wëllt ofginn, soll d'Hand an d'Luucht hiewen, wannechgelift.

Appel nominal (vote par procuration)

Dëse Projet de loi ass domat mat 31 Jo-Stëmmen, 25 Nee-Stëmmen a 4 Abstentiounen ugehall.

Ont voté oui : MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Claude Haagen, Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch ;

Mme Semiray Ahmedova, MM. Carlo Back, François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue.

Ont voté non : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Émile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding, MM. Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Gilles Roth), Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Jeff Engelen, Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding.

Se sont abstenus : MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

Motion 1

Da kéime mer zur Ofstëmmung iwwert d'Motion, déi vum Här Mars Di Bartolomeo deposéiert ginn ass. Ass do nach eng Wuertmeldung do?

(Négation)

Kënne mer iwwert dës Motioun à main levée ofstëmmen?

Vote sur la motion 1

Wie mat dëser Motioun d'accord ass, soll d'Hand an d'Luucht hiewen.

Wien ass dergéint?

Wien enthält sech?

Dës Motioun ass domadder eestëmmeg ugehall.

Deen nächste Projet um Ordre du jour vun haut de Moien ass de Projet de loi ...

(Interruption)

Ma d'Motioun 2, déi ass fir déi zwee Projet-de-loien 7606 an 7607. Dann huele mer déi nom Vott vum Projet de loi 7607.

D'Madamm Hansen freet nach d'Wuert.

6. Question urgente n° 2424 de Mme Martine Hansen concernant la fin des classes séparées

► **Mme Martine Hansen** (CSV).- Jo, merci, Här President. Ech hunn nach eng Question urgente, déi ugehall gi war, an déi riicht sech un d'Madamm Gesondheitsministesch an un den Här Educationsminister. Mee d'Madamm Gesondheitsministesch ass jo hei. Do wollt ech froen, ob ech déi awer elo kéint stellen.

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Ech mengen, fir d'Antwort vun där doter Question parlementaire misst och den Educationsminister hei sinn, oder net? Ech weess elo net, ob en ënnerwee ass oder ...

► **Mme Martine Hansen** (CSV).- Ech mengen, et geet ëm eng Interpretatioun vun dësem Gesetz. Meng Fro ...

► **M. Xavier Bettel**, *Premier Ministre, Ministre d'État*.- Hie kënnt nach de Mëtten. Déi zwee sinn hei.

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Déi sinn hei. Da kommt, mir maache fir d'éischt dat heite Gesetz fäerdeg an dann huele mer eeben einfach déi Question urgente do derteschent!

► **Mme Martine Hansen** (CSV).- Dann hunn ech dat hei och gelies.

7. 7607 - Projet de loi portant introduction d'une série de mesures concernant les activités sportives, les activités culturelles ainsi que les établissements recevant du public, dans le cadre de la lutte contre la pandémie Covid-19

► **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Da kéime mer elo un de Projet de loi 7607 iwwert d'Aféierung vun engem gesetzleche Kader, deen d'Ausbreedung vum Virus am Kader vu sportlechen a kulturellen Aktivitéite soll vermeiden. D'Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht. Et hu sech schonn ageschriwwen: den Här Jean-Marie Halsdorf, den Här Gilles Baum, d'Madamm Josée Lorsché, den Här Jeff Engelen, den Här Marc Baum an den Här Sven Clement. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vun dësem Projet de loi, den honorabelen Här Mars Di Bartolomeo. Här Di Bartolomeo, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de la Santé et des Sports

► **M. Mars Di Bartolomeo** (LSAP), *rapporteur*.- Merci, Här President. Ech probéieren, bei dësem Rapport dat erëm eranzehuelen, wat ech mat der Indulgence vum President bei deem leschte Projet iwwerzunn hunn.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, léif Kolleginnen a Kollegeen, de Projet de loi 7607 ass de Pendant zum Projet, dee mer elo just ofgestëmmt hunn. Sou wéi de Projet de loi 7606 d'Reegelen a Mesurë virgesäit fir déi physisch Persounen, reegelt deen direkt hannendrun d'Mesuren, déi applikabel sinn am Beräich vun den ekonomeschen Aktivitéiten an deenen Aktivitéiten, déi Leit empfänken.

Och hei hu mer dee selwechte Paradigmewiesel wéi bei deem virege Projet. Sanktiounen gëtt et just nach am Ausnahmefall. D'Eegeverantwortung an d'Verantwortung fir déi aner ginn hei d'Reegel.

D'Konditiounen, ënnert deene mer geschafft hunn, ware bei deenen zwee Projeten déi selwecht. An ech mengen, et ass virdrun e puermol ervirgestrach ginn: Ënner normale Konditiounen hätt een e bëssen aneschtens kënnen schaffen. Mee zesummen hu mer et awer fäerdegbruecht, fir e Maximum an där Zäitnout, déi mer haten, an an där Urgence, déi mer haten, ze bréngen, an - et ass e puermol insistéiert ginn - mat Hëllef och vun deene berodenden Instanzen, mat Hëllef vun all deene Leit, déi douewe setzen aus deene verschidene Ministèreen, mat Hëllef awer och vun der Regierung.

De Projet ass den 29. Mee parallell zum Projet 7606 deponéiert ginn an en ass an deene selwechte Sätzunge wéi dee virege parallell analyséiert ginn. Am Zweifelsfall hätt een och déi zwee Projekte kënnen mateneen diskutéieren, mee mir hunn en anere Choix geholl. Dat féiert dozou, dass mer eng ganz Rei vu Saachen, déi mer beim virege Projet gesot hunn, hei net brauchen ze widderhuelen.

Et geet am grouse Ganzen ëm Mesuren, déi Ustiechungen an d'Verbreedung vum Virus solle verhënnere, an dat duerch Schutzmoossname wéi der Obligatioun fir Masken, e breede Begriff fir alles dat, mat deem ee sech selwer manner, déi aner awer méi schützt, wat d'Verbreedung vum Virus verhënnere soll.

Mir wëssen, dass an der Tëschenzäit d'Spillplazen an d'Spillariichtunge jo erëm op sinn. Déi kënnen normal funktionéieren, mat der Obligatioun, an dat gëtt hei an dësem Gesetz geregelt, zum Mask oder Mondschutz fir déi, déi net manner wéi sechs Joer al sinn.

Geregelt gëtt och d'Ausübung vun deene Sportsaktivitéiten, déi erëm erlaabt sinn. Sportsaktivitéiten sinn erlaabt, wann et kee physische Kontakt gëtt. Eng Ausnam gëllt hei fir d'Elittesportler, ënner awer enger Rei vu Konditiounen, déi vun de Federatiounen och fixéiert ginn. Et gëllt och net fir d'Aktivitéite vum Sportslycée, ausser elo fir Kompetitiounen; déi Kompetitiounen, déi sinn net op.

Eng aner Ausnam zur Reegel, dass physisch Kontakter verbuede sinn, gëllt fir professionell Acteuren an Dänzer am Kader vun hire professionellen Aktivitéiten.

De Projet de loi definéiert d'Reegele fir den Horeca-Secteur, also Caféen, Restauranten,